

e-tuğra

SERTİFİKA UYGULAMA ESASLARI

E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş.

Sürüm: 4.4

Yürürlük Tarihi: Ağustos, 2018

Güncelleme Tarihi: 29/08/2018

Ceyhun Atıf Kansu Cad. 130/58

Balgat / ANKARA

TURKİYE

Tel: 90.850.532.23.14

Tel: 90.850.532.23.12

Faks: 90.312.473.56.91

www.e-tugra.com.tr

E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş. **Sertifika Uygulama Esasları**

© 2006 E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş. Her hakkı saklıdır.

Açıklamalar ve Uyarılar

Bu dokümanda kullanılan markalar E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş. veya ilgili tarafların mülkiyetindedir.

Yukarıda belirtilen haklar saklı kalmak kaydıyla ve aşağıda özel olarak aksine izin verilen durumlar hariç olmak üzere, bu yayının hiçbir parçası, önceden E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş.'nin izni alınmadan herhangi bir formda veya herhangi bir araçla (elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya başka araçlar) çoğaltılamaz, aktarılamaz ya da bir veri okuma sistemine kaydedilemez veya işlenemez.

Bununla birlikte, (i) yukarıdaki telif hakkı uyarısının ve giriş paragraflarının her bir nüshanın başında açıkça gösterilmesi ve (ii) bu dokümanın, EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş.'ye atıf yapılarak, bir bütün halinde ve hatasız kopyalanması şartıyla, bu eserin ücreti ödenmeden çoğaltılmasına ve dağıtılmasına izin verilebilir. Bununla birlikte çoğaltma ve dağıtım izni herhangi bir kişiye münhasıran verilmez.

İÇERİK

İÇERİK.....	i
1. GİRİŞ	1
1.1. Genel	1
1.2. Kitapçık Adı ve Tanımlama	2
1.3. Katılımcılar	3
1.3.1. Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı (“e-tuğra”)	3
1.3.2. Kayıt Birimleri	3
1.3.3. Sertifika Sahipleri.....	4
1.3.4. Üçüncü Kişiler	4
1.3.5. Diğer Katılımcılar	4
1.4. Sertifika Kullanımı.....	5
1.4.1. Geçerli Sertifika Kullanım Şekilleri.....	5
1.4.2. Yasaklanan Sertifika Kullanım Şekilleri	5
1.5. Sertifika İlkeleri Yönetimi	6
1.5.1. “e-tuğra SUE dokümanı” ile ilgili Yetkili Kurum	6
1.5.2. İrtibat Bilgisi.....	6
1.5.3. “e-tuğra SUE dokümanı”nın Sertifika İlkelerine Uygunluğunu Belirleyen Kişi	6
1.5.4. “SUE” Onaylama Prosedürü	6
1.6. Kısaltmalar ve Tanımlar	7
1.6.1. Kısaltmalar	7
1.6.2. Tanımlar.....	8
2. YAYIN VE BİLGİ DEPOSU SORUMLULUKLARI	14
2.1. Bilgi Deposu	14
2.2. Sertifika Bilgilerinin Yayınlanması	14
2.3. Yayımların Zamanı ve Sıklığı.....	14
2.4 Bilgi Deposu Erişim Kontrolleri	14
3. TANIMLAMA VE KİMLİK DOĞRULAMA.....	16
3.1. İsimlendirme (İlk Kayıt).....	16
3.1.1. İsim Tipleri	16
3.1.2. İsimlerin Anlamlı Olması Gerekliği.....	16
3.1.3. Sertifika Sahiplerinin Anonimliği, Takma İsim Kullanımı, Sertifika Sahiplerinin İsimlerinin Gizlenmesi	16
3.1.4. Değişik İsim Tiplerini Yorumlamak İçin Kurallar	16
3.1.5. İsimlerin Benzersizliği	16
3.1.6. Ticari Markaların Tanınması, Doğrulanması ve Rolü	18
3.2. İlk Kimlik Doğrulaması	18
3.2.1. İmza Oluşturma Verisinin (Gizli Anahtarın) Zilyetliğinin Kanıtlanması Metodu	18
3.2.2. Tüzel Kişiliğin Doğrulanması	18
3.2.3. Gerçek Kişilerin Kimliğinin Doğrulanması.....	19
3.2.4. Doğrulanmayan Başvuru Bilgileri	20
3.2.5. Yetkinin Doğrulanması / Kanıtlanması	20
3.2.6. Karşılıklı Çalışabilirlik Kriterleri	20
3.3. Anahtarlama Yenileme için Tanımlama ve Kimlik Doğrulama.....	20
3.3.1. Rutin Yeniden Anahtarlama için Tanımlama ve Kimlik Doğrulama	20

3.3.2. Sertifika İptali Sonrası Yeniden Anahtarlama İçin Tanımlama ve Kimlik Doğrulama	21
3.4. İptal Talebi İçin Tanımlama ve Kimlik Doğrulama	21
4. SERTİFİKA YAŞAM ZİNCİRİ OPERASYONEL GEREKLİLİKLER	22
4.1. Sertifika Başvurusu	22
4.1.1. Kim "Sertifika" Başvurusunda Bulunabilir	22
4.1.2. "Sertifika" Başvuru, Kayıt Süreci ve Sorumluluklar	22
4.2. Sertifika Başvuru Süreci	24
4.2.1. Kimlik Tanılama ve Doğrulama İşlemlerinin Gerçekleştirilmesi	24
4.2.2. "Sertifika" Başvurularının Kabulü ve Reddi	24
4.2.3. "Sertifika" Başvuruları İşleme Süreci	24
4.3. Sertifika Üretimi	25
4.3.1. Sertifika Üretimi Sırasındaki "ESHS" Faaliyetleri	25
4.3.2. Sertifika Üretimiyle İlgili Sertifika Sahibinin Bilgilendirilmesi	25
4.4. Sertifikanın Kabulü	25
4.4.1. Kabulün Şekli	25
4.4.2. "ESHS" Tarafından Sertifikanın Yayınlanması	25
4.4.3. Diğer Katılımcıların Sertifika Üretimiyle İlgili Bilgilendirilmesi	26
4.5. Anahtar Çifti ve Sertifika Kullanımı	26
4.5.1. Sertifika Sahibi İmza Oluşturma Verisi ve Sertifika Kullanımı	26
4.5.2. Üçüncü Kişilerin İmza Doğrulama Verisi ve Sertifika Kullanımı	26
4.6. Sertifika Yenileme	27
4.6.1. Sertifika Yenilemeyi Gerektiren Durumlar	27
4.6.2. Yenileme Talebinde Bulunabilecek Kişiler	27
4.6.3. Sertifika Yenileme Talebinin İşlenmesi	27
4.6.4. Yenilenmiş Sertifikayla İlgili Sertifika Sahibine Bildirim Yapılması	27
4.6.5. Yenilenen Sertifikanın Kabulü	27
4.6.6. "ESHS" Tarafından Yenilenen Sertifikanın Yayınlanması	27
4.6.7. Diğer Katılımcıların Yeni Sertifika Üretimiyle İlgili Bilgilendirilmesi	27
4.7. Sertifikaların Yeniden Anahtarlanması	28
4.7.1. Anahtar Yenilemeyi Gerektiren Durumlar	28
4.7.2. Anahtar Yenileme Talebinde Bulunabilecek Kişiler	28
4.7.3. Anahtar Yenileme Talebinin İşlenmesi	28
4.7.4. Yeni Sertifikayla İlgili Sertifika Sahibine Bildirim Yapılması	28
4.7.5. Anahtar Yenilenen Sertifikanın Kabulü	28
4.7.6. "ESHS" Tarafından Anahtar Yenilenen Sertifikanın Yayınlanması	28
4.7.7. Diğer İlgililere Sertifika üretilmesine İlişkin "ESHS" Tarafından Yapılan Bildirim	28
4.8. Sertifika Değişikliği	28
4.8.1. Sertifikalarda Değişiklik Yapılmasını Gerektiren Durumlar	28
4.8.2. Kimler Sertifika Değişiklik Yapılmasını Talep Edebilir	28
4.8.3. Sertifika Üzerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Taleplerin Süreci	29
4.8.4. Yeni Sertifika Oluşturulmasına İlişkin Sertifika Başvurusunda Bulunanlara Yapılan Bildirim	29
4.8.5. Değiştirilmiş Sertifikaların Kabulü Sayılan İşlemler	29
4.8.6. "ESHS" Tarafından Sertifika Değişikliklerine İlişkin Yayın	29
4.8.7. "ESHS" Tarafından Diğer Kuruluşlara Sertifika Oluşturulmasına İlişkin Bildirim	29
4.9. Sertifika İptali ve Askıya Alma	29
4.9.1. Sertifika İptalini Gerektiren Durumlar	29
4.9.2. Kimler İptal Başvurusunda Bulunabilir	30
4.9.3. Sertifika İptal Talebi Prosedürleri	31
4.9.4. Sertifika İptal Talebi Gecikme Periyodu	32
4.9.5. Sertifika İptal Talebini İşleme Süresi	32

4.9.6. İptal Durumuna İlişkin Üçüncü Kişilerin Kontrol Yükümlülüğü.....	32
4.9.7. Sertifika İptal Listesi (SİL) Yayınlama Sıklığı	33
4.9.8. “SİL”lerin Yayınlanma Zamanı	33
4.9.9. Çevrimiçi İptal Kontrolü Erişilebilirliği	33
4.9.10. Çevrimiçi İptal Kontrolü Gereklilikleri.....	33
4.9.11. İptal Duyurularının Diğer Biçimlerine Erişilebilirlik.....	33
4.9.12. Anahtar Güvenliğinin Yitirilmesine İlişkin Özel Gereklilikler	33
4.9.13. Sertifika Askı Koşulları	34
4.9.14. Kimler Askı Talebinde Bulunabilir	34
4.9.15. Sertifika Askıya Alma Talebi Süreci.....	34
4.9.16. Askı Süresindeki Limitler	34
4.10. Sertifika Durum Hizmetleri	34
4.10.1. Operasyonel Özellikler	35
4.10.2. Hizmetin Sürekliliği/Erişilebilirliği.....	35
4.10.3. İsteğe Bağlı Özellikler	35
4.11. Sertifika Sahipliğinin Sona Ermesi	35
4.12. İmza Oluşturma Verisi Kurtarma ve Yedekleme.....	35
4.12.1. İmza Oluşturma Verisi Kurtarma ve Yedekleme İlke ve Esasları	35
4.12.2. Oturum Anahtarı Zarflama ve Kurtarma İlke ve Uygulamaları.....	35
5. TESİS, YÖNETİM VE OPERASYONEL KONTROLLER.....	36
5.1. Fiziksel Kontroller	36
5.1.1. Tesis Konumu ve İnşası.....	36
5.1.2. Fiziksel Erişim.....	36
5.1.3. Güç Kaynakları ve Havalandırma	36
5.1.4. Suya Karşı Korunma	36
5.1.5. Yangın Önlemleri ve Korunması	36
5.1.6. Veri Araçları Saklanması Ortamları.....	37
5.1.7. Atık Kontrolü.....	37
5.1.8. Harici Alan Yedeklemesi	37
5.2. Prosedür Kontrolleri	37
5.2.1. Güvenli Roller	37
5.2.2. Her Bir Görev için Gereken Kişi Sayısı.....	38
5.2.3. Her Bir Görev için Tanımlama ve Kimlik Kontrolü	38
5.2.4. Sorumluların Ayrılmasını Gerektiren Roller	38
5.3. Personel Kontrolleri.....	39
5.3.1. Nitelik, Deneyim ve Güvenlik Gereklilikleri	39
5.3.2. Mesleki Bilgi Kontrol Prosedürleri	39
5.3.3. Eğitim Gereksinimleri	39
5.3.4. Eğitim Sıklığı ve Şartları	39
5.3.5. İş Rotasyon Sıklığı ve Sırası	40
5.3.6. Yetkisiz Eylemlere Karşı Yaptırımlar	40
5.3.7. Bağımsız Yüklenici İsterleri	40
5.3.8. Personele Verilen Dokümanlar.....	40
5.4. Denetim ve Kayıt Prosedürleri.....	40
5.4.1. Kaydedilen Olay Tipleri.....	40
5.4.2. Kayıt İşleme Sıklığı	41
5.4.3. Denetim Kaydı Saklama Süresi	41
5.4.4. Denetim Kaydının Korunması	41
5.4.5. Denetim Kaydı Yedekleme Prosedürleri.....	41
5.4.6. Denetim Bilgisi Toplama Sistemi	41
5.4.7. Olaya Sebep Olan İlgiliye Bilgilendirme	41

5.4.8. Güvenlik Açıklarının Değerlendirilmesi	41
5.5. Kayıtların Arşivlenmesi	41
5.5.1. Arşivlenen Kayıt Tipleri	41
5.5.2. Arşiv Saklama Periyodu	42
5.5.3. Arşivin Korunması	42
5.5.4. Arşiv Yedekleme Prosedürleri	42
5.5.5. Kayıtlara Zaman Damgası Basma Şartları	42
5.5.6. Arşiv Toplama Sistemi	42
5.5.7. Arşiv Bilgisine Ulaşma ve Doğrulama Prosedürleri	42
5.6. Anahtar (İmza Oluşturma – Doğrulama Verileri) Değiştirme	43
5.7. Tehlike ve Felaketten Kurtarma	43
5.7.1. Olayları ve Tehlikeleri Kontrol Altında Tutma Prosedürleri	43
5.7.2. Donanım, Yazılım ve/veya Veri Bozulması	43
5.7.3. İmza Oluşturma Verisinin Zarar Görmesi	43
5.7.4. Felaket Sonrası İş Sürekliliği	44
5.8. “e-tuğra”nın Operasyonunun Durdurulması	44
6. TEKNİK GÜVENLİK KONTROLLERİ	45
6.1. Anahtar Çifti Üretimi ve Kurulumu	45
6.1.1. Anahtar Çifti Üretimi	45
6.1.2. Sertifika Sahibine İmza Oluşturma Verisinin Verilmesi	45
6.1.3. İmza Doğrulama Verisinin "ESHS"ye Ulaştırılması	46
6.1.4. Kullanıcılara “ESHS” İmza Doğrulama Verilerinin Verilmesi	46
6.1.5. Anahtar Uzunlukları	46
6.1.6. Anahtar Üretim Parametreleri ve Kalite Kontrolü	46
6.1.7. Anahtar Kullanım Amaçları	46
6.2. İmza Oluşturma Verisinin Korunması ve Şifreleme Modülü Sistem Kontrolleri	47
6.2.1. Kriptografik Modülü Standartları ve Kontrolleri	47
6.2.2. İmza Oluşturma Verisi (n* m) Çok Kullanımcılı Kontrolü	47
6.2.3. İmza Oluşturma Verisinin Saklanması	47
6.2.4. İmza Oluşturma Verisi Yedekleme	47
6.2.5. İmza Oluşturma Verisi Arşivleme	48
6.2.6. İmza Oluşturma Verisinin Kriptografik Modül Transferi	48
6.2.7. Kriptografik Modülünde İmza Oluşturma Verisi Saklanması	48
6.2.8. İmza Oluşturma Verisinin Aktif Hale Getirilmesinin Metodu	48
6.2.9. İmza Oluşturma Verisinin Aktif Durumdan Çıkarılması Metodu	48
6.2.10. İmza Oluşturma Verisinin Yok Edilmesi Metodu	49
6.2.11. Kriptografik Modül Operasyonel Limitleri	49
6.3. Anahtar Çifti Yönetiminin Diğer Konuları	49
6.3.1. İmza Doğrulama Verisi Saklanması	49
6.3.2. Sertifikanın Operasyonel Periyodu ve Anahtar Çifti Kullanımı Periyodu	49
6.4. Erişim Verileri	49
6.4.1. Erişim Verilerinin Oluşturulması ve Kurulumu	50
6.4.2. Erişim Verilerinin Korunması	50
6.4.3. Erişim Verileriyle İlgili Diğer Durumlar	50
6.5. Bilgisayar Güvenlik Kontrolleri	50
6.5.1. Bilgisayar Güvenliği Teknik Gereklilikleri	50
6.5.2. Bilgisayar Güvenliği Operasyonel Limitleri	51
6.6. Yaşam Zinciri Teknik Kontrolleri	51
6.6.1. Sistem Geliştirme Kontrolleri	51
6.6.2. Güvenlik Yönetim Kontrolleri	51
6.6.3. Yaşam Zinciri Güvenlik Kontrolleri	51

6.7. Ağ Güvenlik Kontrolleri.....	51
6.8. Zaman Damgası	52
7. SERTİFİKA, SERTİFİKA İPTAL LİSTESİ (“SİL”) VE “ÇSDP” PROFİLLERİ.....	53
7.1. Sertifika Profili	53
7.1.1. Sürüm Numaraları	53
7.1.2. Sertifika Uzantıları	53
7.1.3. Algoritma Nesne Tanımlayıcıları.....	55
7.1.4. İsim Formları.....	55
7.1.5. İsim Kısıtlamaları	58
7.1.6. Sertifika İlkeleri Nesne Belirteci	58
7.1.7. Sertifika İlkeleri Kısıtlamaları Uzantısının Kullanımı	58
7.1.8. Sertifika İlkeleri Belirteçleri için Yazımsal ve Anlamsal Özellikler.....	58
7.1.9. Kritik Sertifika İlkeleri Uzantısının İşlenme Semantiği	58
7.2. “SİL” Profili.....	58
7.2.1. Sürüm Numarası/Numaraları	58
7.2.2. “SİL” ve “SİL” Girdi Uzantıları	58
7.3. Çevrimiçi Sertifika Durum Protokolü (“ÇSDP”) Profili	58
7.3.1. Sürüm Numarası(Veya Numaraları)	59
7.3.2. “ÇSDP” Uzantıları.....	59
8. UYUM DENETİMİ VE DİĞER DEĞERLENDİRMELER	60
8.1. Denetim Sıklığı ve Denetim Durumları	60
8.2. Denetleme Yapan Kişinin Tanımlanması ve Nitelikleri	60
8.3. Denetim Yapan Kişinin "ESHS" ile İlişkisi	60
8.4. Denetimde Kapsanan Konular	61
8.5. Eksikliğin Ortaya Çıkması Durumunda Gerçekleştirilecek Eylemler	61
8.6. Denetim Sonuçlarının Yayınlanması ve İlgili Taraplara İletimi	61
9. DİĞER TİCARİ VE HUKUKİ KONULAR.....	62
9.1. Ücretler.....	62
9.1.1. Sertifika Oluşturma Veya Yenileme Ücretleri.....	62
9.1.2. Sertifikalara Erişim Ücretleri.....	62
9.1.3. Sertifikaların İptal veya Durum Kayıtlarına İlişkin Bilgilere Erişim Ücretleri.....	62
9.1.4. Diğer Hizmetlerin Ücretleri.....	62
9.1.5. Geri Ödeme Politikası	62
9.2. Finansal Sorumluluk	63
9.2.1. Sigorta Kapsamı	63
9.2.2. Diğer Varlıklar	64
9.2.3. Son Kullanıcılar İçin Sigorta veya Diğer Garantilerin Kapsamı.....	64
9.3. Ticari Bilgilerin Gizliliği.....	64
9.3.1. Gizli Bilgilerin Konusu	64
9.3.2. Gizli Bilgilerin Konusu İçerisinde Olmayan Bilgiler	64
9.3.3. Gizli Bilgilerin Korunmasına İlişkin Sorumluluklar	64
9.4. Kişisel Bilgilerin Mahremiyeti (Gizliliği)	65
9.4.1. Mahremiyet Planı	65
9.4.2. Özel Sayılan Bilgiler.....	65
9.4.3. Özel Sayılmayan Bilgiler.....	65
9.4.5. Özel Bilgiyi Kullanma Bildirimi ve Onayı	65
9.4.6. Adli ve İdari Süreçlerde Kullanılmak Üzere Yapılan Açıklamalar	65
9.4.7. Bilgilerin Açıklandığı Diğer Durumlar	65
9.5. Fikri Mülkiyet Hakları.....	65
9.6. Sorumluluk ve Garantiler.....	66
9.6.1. “ESHS”nin Sorumluluk ve Garantileri	66

9.6.2. Kayıt Birimi Sorumlulukları	67
9.6.3. Sertifika Sahibi ve Kurumsal Başvuru Sahibinin Sorumlulukları	67
9.6.4. Üçüncü Kişilerin Sorumlulukları ve Garantileri	67
9.6.5. Diğer Katılımcıların Sorumlulukları ve Garantileri	68
9.7. Sorumlulukların Geçersiz Olduğu Durumlar	68
9.8. “ESHS” nin Sorumluluğun Sınırlandırılması	68
9.9. Tazminatlar	68
9.10. “SUE” nin Geçerliliği ve Sona ermesi	69
9.10.1. “SUE” dokümanının Geçerlilik Dönemi	69
9.10.2. “SUE” dokümanının Geçerliliğinin Sona Ermesi	69
9.10.3. Geçerliliğin Sona Ermesinin Etkileri ve İşlerliğin Sürdürülmesi	69
9.11. Bireysel Bildirimler ve Katılımcılar Arasında İletişim	69
9.12. Değişiklikler	69
9.12.1. Değişiklik Prosedürü	69
9.12.2. Duyuru Mekanizması ve Süresi	70
9.12.3. Nesne Tanımlayıcı Numaralarının Değişmesini Gerektiren Durumlar	70
9.13. Anlaşmazlıkların Çözümü	70
9.14. Yasal Düzenleme	71
9.15. İlgili Yasalara Uygunluk	71
9.16. Çeşitli Hükümler	71
9.16.1. Bütün sözleşme	71
9.16.2. Devir ve Temlik	71
9.16.3. Bölünebilirlik	71
9.16.4. Yaptırımlar (Yasal Haklardan Feragat)	71
9.16.5. Mücbir Sebep	71
9.17. Diğer Hükümler	72

1. GİRİŞ

E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş. (bundan sonra “e-tuğra” olarak anılacaktır.) Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kurularak faaliyetlerini sürdüren bir anonim şirkettir. “e-tuğra”, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu’nun 8. Maddesi hükmü uyarınca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na usulü dairesinde bildirimde bulunarak ve kanuni gereklilikleri yerine getirerek Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcı (Kısaca “ESHS”) sıfatıyla elektronik imza, elektronik sertifika ve zaman damgası ile ilgili hizmetleri sunma hak ve yetkisini elde etmiştir.

Sertifika uygulama esasları (Kısaca “SUE”) olarak isimlendirilen bu doküman “e-tuğra”nın “ESHS” sıfatıyla yürüttüğü faaliyetler sırasında yerine getirdiği teknik ve hukuki gereklilikleri, “ESHS”nin faaliyetlerini, teknik ve organizasyonel altyapısını, “ESHS”nin sunduğu hizmetlere ilişkin süreçlerde belirli roller üstlenen tarafların sorumluluklarını açıklamak ve kamuoyuna duyurmak üzere hazırlanmıştır.

Bu doküman, sertifika başvurularının alınması, üretimi ve yönetimi, sertifika yenileme ve sertifika iptal işlemleriyle ilgili hizmetlerin, idari, teknik ve yasal gerekliliklere uygun olarak yürütülmesiyle ilgili esasları ortaya koyar; elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı (ESHS) olarak “e-tuğra”ın, sertifika sahibinin ve üçüncü kişilerin uygulama sorumluluklarını belirler

“e-tuğra”ın elektronik sertifika hizmet sağlayıcılığı alanındaki faaliyetlerini nasıl yürüttüğünü göstermek amacıyla;

- 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu (Kısaca “Kanun”), Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (Kısaca “Yönetmelik”) ile Elektronik İmza ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ (Kısaca “Tebliğ”) uyarınca ETSI TS 101 456, IETF RFC 3647 standartlarına ile CWA 14167-2, CWA 14167-3 veya CWA 14167-4 standartlarına ve
- Standart SSL (Secure Socket Layer) Sertifikası, Premium SSL, EV (Extended Validation) SSL Sertifikası ve “KIS” (Kod İmzalama Sertifikası) hizmetleri için “e-tuğra”, <http://www.cabforum.org> adresinde yayımlanan güncel “CA/Browser Forum” tarafından yayınlanan “Guidelines for Issuance and Management of Extended Validation Certificates” ile “Baseline Requirements for the Issuance and Management of Publicly-Trusted Certificates,” ve “ETSI EN 319 411-1” dokümanlarına uygun olarak hazırlanmıştır.
- SSL ve Kod İmzalama Sertifikaları için ETSI EN 319 411-1 ve ilgili ETSI EN 319 401 standartlarına uygun hazırlanmıştır. ETSI EN 319 411-1 de belirtilen Normalized Certificate Policy, Domain Validated Certificate Policy, Organization Validated Certificate Policy, Extended Validated Certificate Policy politikaları uygulanır.

Bu dokümanlardan herhangi biri ile bu “SUE” dokümanı arasında bir uyumsuzluk olması durumunda, Tebliğ veya Guidelines veya ETSI dokümanları dikkate alınır.

1.1. Genel

“e-tuğra”, “Kanun” ve ilgili mevzuattaki gereklilikleri yerine getirerek Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na usulü dairesinde bildirimde bulunmuş ve bildirimde belirttiği koşulları sağladığı “Bilgi

Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından uygun görülerek faaliyete geçmesi hususunda yetki verilmiş bir “Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı”dır.

“e-tuğra”, kendisi tarafından oluşturulan elektronik sertifikaların özelliklerini ve kullanımına ilişkin hususları, sertifikasyon sürecini, sertifikasyon sürecine katılan tarafların hak ve yükümlülüklerini, "ESHS" olarak yürüttüğü teknik ve operasyonel faaliyetlerini Sertifika İlkeleri (“Sİ”) dokümanında kamuoyuna ve ilgili taraflara yayımlar. “e-tuğra” işletme faaliyetlerini, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı olarak, ilgili Sertifika İlkeleri (“Sİ”) kitapçığı hükümlerine bağlı bir uygulama kitapçığı olan bu sertifika uygulama esasları (“SUE”) uyarınca yürütür ve kamuoyunun ve ilgili tarafların bilgisine sunar. Bu dokümanda yer alan uygulama esasları, “e-tuğra”nın tüm müşteri hizmetleri, kayıt birimlerini ve sertifika üretim uygulamalarını yani “e-tuğra”ın verdiği tüm elektronik sertifika hizmetlerini kapsar.

“e-tuğra”, elektronik sertifika hizmetlerini, “SUE” dokümanında yer alan uygulama esaslarına göre hazırlanan ve ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi’ne göre hazırlanan prosedür ve talimatlar ile yardımcı kılavuzları aracılığıyla yürütür.

1.2. Kitapçık Adı ve Tanımlama

Bu “SUE” dokümanı, “e-tuğra” Sertifika Uygulama Esaslarını açıklamak ve tanımlamak amacıyla hazırlanmış olup, adı “e-tuğra SUE dokümanı”dır. Kitapçığın sürüm numarası ve tarihi kapak sayfasında yer almaktadır.

“e-tuğra SUE dokümanı”, “e-tuğra Sİ dokümanı”nda tanımlanan sertifika ilkeleri göre “e-tuğra” sertifika hizmetleri ile ilgili faaliyetlerini nasıl yürüttüğünü açıklamaktadır. “e-tuğra SUE dokümanı”, “e-tuğra Sİ dokümanı”nda belirlenen ve nesne belirteçleri (OID) aşağıda verilen tüm sertifika ilkelerinin uygulama esaslarını kapsamaktadır.

Bu “SUE” dokümanı <http://www.e-tugra.com.tr> adresinde kamuya açık olarak yayınlanır.

“e-tuğra” Nitelikli Elektronik Sertifika İlkeleri

5070 sayılı Kanun ile ilgili yönetmelik ve tebliğ uyarınca, bireylerin elle atılan imzaya eşdeğer güvenli elektronik imza kullanımına olanak veren nitelikli elektronik sertifikaları kapsar.

Nesne Belirteci : 2.16.792.3.0.4.1.1.1

“e-tuğra” Standart SSL Sertifika İlkeleri

Sunuculara yönelik SSL sertifikalarını kapsar.

Nesne Belirteci : 2.16.792.3.0.4.1.1.2 (ETSI ilgili OID: 0.4.0.2042.1.6)

“e-tuğra” Premium SSL Sertifika İlkeleri

Sunuculara yönelik SSL sertifikalarını kapsar.

Nesne Belirteci : 2.16.792.3.0.4.1.1.3 (ETSI ilgili OID: 0.4.0.2042.1.7)

“e-tuğra” EV SSL Sertifika İlkeleri

Sunuculara yönelik EV SSL sertifikalarını kapsar.

Nesne Belirteci : 2.16.792.3.0.4.1.1.4 (ETSI ilgili OID: 0.4.0.2042.1.4)

“e-tuğra” Kod İmzalama Sertifika İlkeleri

Kod imzalama işlemlerine yönelik sertifikaları kapsar.

Nesne Belirteci : 2.16.792.3.0.4.1.1.3 (ETSI ilgili OID: 0.4.0.2042.1.1)

“e-tuğra” EV Kod İmzalama Sertifika İlkeleri

Kod imzalama işlemlerine yönelik EV sertifikaları kapsar.

Nesne Belirteci : 2.16.792.3.0.4.1.1.4 (ETSI ilgili OID: 0.4.0.2042.1.7)

Standart SSL Sertifikaları, ETSI EN 319 411-1’de tanımlanan NCP "Normalleştirilmiş Sertifika İlkesi" ve DVCP "Alan Adı Onaylama Sertifika İlkesi" göre üretilir ve yönetilir.

Premium SSL Sertifikaları, ETSI EN 319 411-1'de tanımlanan NCP "Normalleştirilmiş Sertifika İlkesi" ve "Kurum Onaylama Sertifika İlkesi" göre göre üretilir ve yönetilir.

EV SSL Sertifikaları, ETSI EN 319 411-1'de tanımlanan NCP "Normalleştirilmiş Sertifika İlkesi" ve EVCP "Genişletilmiş Onaylama Sertifika İlkesi" göre üretilir ve yönetilir.

Kod İmzalama Sertifikaları, ETSI EN 319 411-1'de tanımlanan NCP "Normalleştirilmiş Sertifika İlkesi" ne göre EV Kodu İmzalama Sertifikaları ise EVCG "Genişletilmiş Onaylama Sertifika İlkesi Kılavuzu"na göre üretilir ve yönetilir.

1.3. Katılımcılar

"e-tuğra SUE dokümanı" kapsamında tanımlanan katılımcılar "e-tuğra"nın "ESHS" işleyişinde rol alan, işleyişle ilgili hak ve yükümlülükleri bulunan taraflardır.

"e-tuğra SUE dokümanı" kapsamında katılımcılar, Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı - "ESHS" ("e-tuğra"), Kayıt Birimleri, Sertifika Sahipleri ve Üçüncü Kişilerdir.

1.3.1. Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı ("e-tuğra")

"e-tuğra", "ESHS" işleyişinde 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri ile bu "SUE" doğrultusunda hak ve yükümlülükleri belirlenmiş olan bir "ESHS"dir. "e-tuğra" sertifika istekleri alınması, üretilmesi, yayınlanması, iptal ve sertifika yenilenmesi, düzenlenmesi, "SİL" ve "ÇSDP" hizmetlerinin gerçekleştirilmesi gibi Açık Anahtar Altyapısı operasyonları ile ilişkili işlevleri gerçekleştirir. Tüm bu operasyonlar ve işlevler "e-tuğra" merkezinde bulunan "Güven Merkezi" tarafından gerçekleştirilir.

"e-tuğra" tarafından oluşturulan son kullanıcı sertifikaları, "e-tuğra" alt kök sertifikalar tarafından imzalanır;

"e-tuğra" "ESHS" alt kök sertifikalarında, sertifika türüne göre, sertifika kullanım amaçlarına göre oluşturulur "e-tuğra" kök sertifikası tarafından imzalanır.

1.3.2. Kayıt Birimleri

Kayıt Birimleri (Kısaca "KB"), sertifika başvurusu, iptal ve yenileme gibi son kullanıcıya yönelik ilgili hizmetleri yürüten, doğrudan "e-tuğra"nın kontrol ve denetimi altında olan yerleşik yapılar ve bu yerleşik yapılar içerisinde istihdam edilen ve/veya ettirilen "e-tuğra"ya bağlı personel veya "e-tuğra" ile Yetkili Kayıt Birimi Sözleşmesi yapmış olan gerçek ve/veya tüzel kişilerdir.

"KB"ler "e-tuğra" tarafından belirlenen belgelere dayanarak, Sertifika talebinde bulunan kişilerin kimliklerini ve/veya ünvanlarını tanımlama ve doğrulama işlemleri ile sertifika içerisinde yer alacak bilgilerin geçerliliğini kontrol ederler. "KB"ler bunun yanında "Sertifika Sahipleri" ile "e-tuğra" arasında sertifikanın yaşam zinciri süresince yürütülecek olan işlemlere ilişkin başvuruların alınması ve gerekli olan operasyonların "e-tuğra" adı ve hesabına yürütülmesi noktasında sorumluluk üstlenebilirler.

"KB"ler aracılığıyla yapılacak sertifika başvuruları, başvuru sahibinin "KB" ofisine bizzat gelerek yüz yüze başvuruda bulunması; gerekli bilgi ve belgeleri "KB" ofisi yetkilisine teslim etmesi veya gerekli bilgi ve belgeleri uzaktan başvuru prosedürleri doğrultusunda "KB" ofisine posta ile yollaması esasına dayanmaktadır. Her iki durumda da, sertifika talepleri "e-tuğra" "Güven Merkezi"ne iletilir ve sertifika üretimi gerçekleştirilir.

"KB"ler ayrıca "NES" için, sertifika sahiplerine asgari güvenli elektronik imza oluşturma aracı ve "NES"den oluşan ancak bunlarla sınırlı kalmamak üzere "e-tuğra"nın yürüttüğü faaliyetlere ilişkin çeşitli ekipman ve hizmetlerin de içerisinde yer alabileceği "güvenli e-imza paketi"ne ilişkin başvuru

işlemlerinin de “e-tuğra” adı ve hesabına yürütülmesini de sağlarlar. Gerekli güvenlik önlemlerine sahip “KB”ler, “tüm onayları tamamlanmış nitelikli elektronik sertifika başvuruları için güvenli elektronik imza oluşturma işlevini de yerine getirebilirler.

“e-tuğra”, “KB” ofislerinin adreslerini ve iletişim bilgilerini “e-tuğra” web sitesi aracılığıyla kamuoyuna duyurur.

1.3.3. Sertifika Sahipleri

Kimlik veya unvanları doğrulanan ve buna bağlı olarak adlarına sertifika üretilen kişi veya kurumlar sertifika sahibidir.

Kimlik ve/veya unvan doğrulaması, başvuru yapılan sertifika türüne göre ilgili mevzuat ve standartlara göre yapılır. Kimlik ve/veya unvan doğrulamasının nasıl yapılacağı Bölüm 3’de belirtilmiştir.

Sertifika sahibinin sorumluluğu ve sertifika kullanımından doğan sonuçlar, başvuru yapılan sertifika türüne göre ilgili mevzuatla ve sertifika sahibi tarafından imzalanan taahhütname veya sözleşmeyle belirlenir.

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu’na göre “NES”ler sadece gerçek kişiler adına “ESHS”ler tarafından oluşturulabilir. “NES” sahibi “e-tuğra” tarafından kamuoyuna açıklanan “SUE”, “Sİ”, “NES” Sahibi ile akdedilen “NES Kullanıcı Sözleşmesi” ve “e-tuğra” tarafından belirlenen gereklilikleri yerine getirerek adına “NES” oluşturulmuş gerçek kişilerdir. “NES” başvuruları bireysel başvuru ve kurumsal başvuru olmak üzere iki şekilde yapılabilir;

Bireysel başvuru sahibi, kendisi adına “NES” başvurusunda bulunan ve gerekli prosedürleri yerine getirerek “e-tuğra” ile “NES” Kullanıcı Sözleşmesi” imzalamış olan gerçek kişilerdir. Bireysel başvuru sahipleri ayrıca “e-tuğra” tarafından belirlenen ve açıklanan resmi belgeleri “e-tuğra”ya başvuru esnasında teslim etmeleri halinde “NES”lerinin içerisine meslek bilgilerinin ve bağlı buldukları kuruma ilişkin bilgilerin, ilgili standartlara uygun olacak bir şekilde yer almasını sağlayabilirler.

Kurumsal başvuru sahibi; çalışanları veya müşterileri veya üyeleri veya hissedarları adına “NES” başvurusunda bulunan ve gerekli prosedürleri yerine getirerek “e-tuğra” ile Kurumsal Başvuru Sözleşmesi imzalamış olan tüzel kişilerdir.

1.3.4. Üçüncü Kişiler

Üçüncü kişiler, “e-tuğra” tarafından verilmiş olan sertifikalara bağlı imza oluşturma verileriyle imzalanmış belgeleri alan, ilgili sertifikalara güvenen taraflardır.

Üçüncü kişiler, “e-tuğra” tarafından oluşturulan “NES”ler kullanılarak güvenli elektronik imza ile imzalanmış verileri imzalayan kişinin kimliğini tespit eden; “NES”lerin, “e-tuğra” kök ve alt kök sertifikalarının, doğrulama işlemi gerçekleştiren ve güvenli elektronik imzayla imzalanmış verilere güvenerek iş ve işlemlerde bulunan kişilerdir.

“NES” sahipleri yukarıda bahsedilen doğrulama süreçlerini kendileri yerine getirmeleri durumunda üçüncü kişi olarak hareket etmektedirler.

Üçüncü kişilere karşı “e-tuğra”nın sorumluluğunun sınırları işbu “SUE” dokümanında belirtilmiştir.

1.3.5. Diğer Katılımcılar

“e-tuğra”nın verdiği sertifika hizmetleri kapsamında sertifika üretimi, bilgi deposu yayımlama ve sertifika bilgilerinin güvenliğinin sağlanması gibi işlemlerin tümü bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilir.

Diğer katılımcılar “e-tuğra”nın, sertifika hizmetlerini gerçekleştirirken işbirliği yaptığı ve hizmet aldığı tüm gerçek/tüzel kişiler ve kuruluşlardır.

“e-tuğra” diğer katılımcılar ile verecekleri hizmetlerin güvenilir ve doğru biçimde verilmesi, iş süreçlerin “e- Tuğra” tarafından işbu “SUE”ye göre hazırlanmış prosedür ve talimatlara uygun olarak yerine getirilmesi, ve müşterilerle ilgili gizli veya özel bilgilerin gizli kalacağına garanti edilmesi amacıyla sözleşmeler imzalar.

1.4. Sertifika Kullanımı

1.4.1. Geçerli Sertifika Kullanım Şekilleri

“e-tuğra” kök ve alt kök sertifikaları sadece kullanım amaçları doğrultusunda sertifika imzalanması ile bahsi geçen sertifikaların ve verilerin doğrulanması süreçlerinde kullanılabilir.

“e-tuğra” tarafından oluşturulan “NES”ler sadece güvenli elektronik imza oluşturma ve doğrulama süreçleri içerisinde, “NES”in içinde yer alan kullanıma ve maddi kapsama ilişkin sınırlamalar dahilinde ve “NES Kullanıcı Sözleşmesi” hükümlerine uygun olarak kullanılabilirler. E-devlet, e-ticaret ve benzeri uygulamalarda belge, doküman ve form imzalamak, elektronik ortamdaki her türlü ticari veya resmi evrak ve dokümanları imzalamak, kimlik tanımlama ve doğrulama gerektiren ağ ortamlarında kimliği ispat etmek geçerli sertifika kullanım şekilleridir. “NES”ler aynı zamanda üçüncü kişiler tarafından “NES”in geçerliliğinin doğrulanması ve “NES” içeriğine erişilmesi amaçlarıyla da kullanılabilirler.

Tüm SSL sertifikaları, sadece sertifikada bulunan alan isimlerine hizmet veren sunucular için ve SSL işleminde kullanılır.

SSL Sertifikaları;

- Standart SSL: Bir Alan Adını ve bu Alan Adı üzerindeki web servislerinin kimliğini doğrular ve iletişim şifreli olmasını sağlar.
- Premium SSL: Bir Alan Adını ve onunla ilişkilendirilmiş kurumun kimliğini doğrular bu alan adı üzerindeki web servisleri ile olan iletişimin şifreli olmasını sağlar.
- EV SSL: Bir Alan Adını ve onunla ilişkilendirilmiş kurumun kimliğini doğrular, bu alan adı üzerindeki web servisleri ile olan iletişimin şifreli olmasını sağlar. “e-tuğra”, EV SSL sertifikası alan adı ile kurum arasındaki ilişkinin “CA/Browser Forum” tarafından yayınlanan “Guidelines for Issuance and Management of Extended Validation Certificates” klavuzuna göre olmasını sağlar ve sertifikayı üretir.

“KIS”, sertifikada yer alan kişi ve/veya kurum tarafından fikri ve mülkiyet hakları sertifika sahiplerinde olan yazılım kodlarının imzalanmasında kullanılır.

Tüm sertifikaların kullanım hakları sadece sertifika sahiplerine aittir.

1.4.2. Yasaklanan Sertifika Kullanım Şekilleri

“e-tuğra” tarafından oluşturulan kök ve alt kök sertifikalarının kullanım alanları dışında kullanılmaları yasaktır.

“e-tuğra” tarafından oluşturulan “NES”ler Elektronik İmza Kanunu’nda kısıtlanan işlemlere ilişkin güvenli elektronik imza oluşturma ve doğrulama süreçlerinde kullanılması yasaktır. “NES”ler mevzuatta belirlenen şartlar dışında kullanılamaz.

Diğer “e-tuğra” sertifikalarının kullanım hakları sadece sertifika sahiplerine aittir, sertifika sahiplerinin uhdesi dışında kullanılmaları yasaktır.

Tüm Sertifikalar, işbu “SUE” dokümanında belirtilen amaçlar ve sınırlar dışında kullanılamaz.

1.5. Sertifika İlkeleri Yönetimi

“SUE” dokümanının bağlı bulunduğu “Sİ” dokümanının yönetiminden, sertifika ilkelerini oluşturan otorite olarak, “e-tuğra” sorumludur.

1.5.1. “e-tuğra SUE dokümanı” ile ilgili Yetkili Kurum

“e-tuğra SUE dokümanı”ın yayınlanmasından, değiştirilmesinden, yenilenmesinden ve bu dokümana ilişkin diğer tüm işlemlerden “e-tuğra” tarafından bu hususla ilgili yetkilendirilmiş “e-tuğra” personelinin oluşturduğu güvenlik forumu sorumludur. İşbu dokümanın tüm hakları “e-tuğra”ya aittir.

1.5.2. İrtibat Bilgisi

“e-tuğra SUE dokümanı” ile ilgili iletişim bilgileri aşağıdadır.

E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş.

Adres: Ceyhun Atıf Kansu Cad. Gözde Plaza No:130/58-59 Balgat Ankara

Telefon: 0-312-473 56 90

Faks: 0-312-473 56 91

Çağrı Merkezi: 0-850-532 23 14

Teknik Destek: 0-850-532 23 12

E-posta: info@e-tugra.com.tr , destek@e-tugra.com.tr

Web: <http://www.e-tugra.com.tr> – <http://www.e-tugra.com>

1.5.3. “e-tuğra SUE dokümanı”nın Sertifika İlkelerine Uygunluğunu Belirleyen Kişi

“e-tuğra SUE dokümanı”nın, “e-tuğra Sİ dokümanı”na ve “e-tuğra” “ESHS” işleyiş süreçlerine uygunluğunu yetkili “e-tuğra” güvenli personeli ve üst yönetimi denetler.

1.5.4. “SUE” Onaylama Prosedürü

“e-tuğra” yetkilileri “SUE” dokümanı ve “e-tuğra” “ESHS” işleyiş süreçleri ile ilgili denetim çalışmalarını düzenli olarak sürdürürler. Denetim çıktıları doğrultusunda ve/veya işleyiş süreçlerinde değişikliğe gidilmesi durumunda “SUE” üzerinde değişiklik veya yenileme yapılır. “SUE” üzerindeki değişiklikler veya yeni sürümler yetkili “e-tuğra” güvenlik forumunun ve üst yönetiminin onayına sunulur.

“SUE” ve “Sİ” dokümanları üzerinden yapılan tüm değişiklikler yayımlanmadan ve kamuoyuna duyurulmadan önce, “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu”nun bilgisine sunulur. “SUE” ve “Sİ”nin yeni sürümleri usulü dairesinde kamuoyunun bilgisine sunulur.

“e-tuğra” üst yönetimi ve güvenlik forumu, “SUE” dokümanında belirtilen gerekliliklerin karşılanması için oluşturulan sertifika uygulama esaslarının, uygun bir biçimde yürütülmesini sağlamaktan sorumludur.

“e-tuğra” tüm SSL sertifikaları için CA/Browser Forum tarafından yayımlanan ve <http://www.cabforum.org> web sitesinde ilan edilen “Baseline Requirements for the Issuance and Management of Publicly-Trusted Certificates, v.1.5.5” rehber dokümanının, EV SSL sertifikaları için, yine CA/Browser Forum tarafından yayımlanan ve <http://www.cabforum.org> web sitesinde ilan edilen “Guidelines for the Issuance and Management of Extended Validation Certificates” rehber dokümanının güncel sürümüne uyar. Bu rehber dokümanlar ve işbu “SUE” dokümanı arasında bir tutarsızlık olması durumunda belirtilen rehber dokümanlar esas alınır.

1.6. Kısaltmalar ve Tanımlar

1.6.1. Kısaltmalar

KISALTMA	AÇIKLAMA/TANIM
"AAA"	Açık Anahtarlı Altyapı (PKI - Public-Key Infrastructure)
"BTK"	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
"CEN"	Comité Européen de Normalisation - Avrupa Standardizasyon Komitesi
"CRL"	Certificate Revocation List (Bkn "SİL")
"CSR"	Certificate Signing Request – Sertifika İmzalama Talebi
"CWA"	CEN Workshop Agreement- CEN Çalıştay Kararı
"ÇSDP"	Çevrimiçi Sertifika Durum Protokolü (OCSP - Online Certificate Status Protokol)
"DN"	Distinguished Name – Ayırt Edici İsim
"DNS"	Domain Name System – Alan Adı Sistemi
"DVCP"	"Domain Validation Certificate Policy" – "Alan Adı Onaylama Sertifika İlkesi"
"EAL"	Evaluation Assurance Level - Değerlendirme Garanti Düzeyi
"ESHS"	Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcı
"ETSI TS"	ETSI Technical Specifications - ETSI Teknik Özellikleri
"ETSI"	European Telecommunication Standardization Institute - Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü
"e-tuğra"	E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş.
"EV"	Extended Validation – Genişletilmiş Onay
"EVCP"	"Extended Validation Certificate Policy" – "Genişletilmiş Onaylama Sertifika İlkesi"
"EVCG"	"Extended Validation Certificate Policy Guideless" – "Genişletilmiş Onaylama Sertifika İlkesi Klavuzu"
"FKM"	Felaket Kurtarma Merkezi
"IETF RFC"	Internet Engineering Task Force Request for Comments - İnternet Mühendisliği Görev Grubu Yorum Talebi
"IETF"	Internet Engineering Task Force - İnternet Mühendisliği Görev Grubu
"ISO/IEC"	International Organisation for Standardisation / International Electrotechnical Committee - Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı / Uluslararası Elektroteknik Komitesi.
"KB"	Kayıt Birimi
"KIS"	Kod İmzalama Sertifikası
"NCP"	"Normalized Certificate Policy" – "Normalleştirilmiş Sertifika İlkesi"
"NES"	Nitelikli Elektronik Sertifika
"OCSP"	Online Certificate Status Protokol (Bkn "ÇSDP")

"OID"	Object Identifier - Nesne betimleyicisi.
"OVCP"	"Organization Validation Certificate Policy" – "Kurum Onaylamalı Sertifika Profili"
"PKI"	Public-Key Infrastructure (Bkn "AAA")
"Sİ"	Sertifika İlkeleri
"SİL"	Sertifika İptal Listesi (CRL - Certificate Revocation List)
"SSL"	Secure Sockets Layer
"SUE"	Sertifika Uygulama Esasları
"TC"	Türkiye Cumhuriyeti
"TCKN"	Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası
"TSE"	Türk Standartları Enstitüsü

1.6.2. Tanımlar

KAVRAM	AÇIKLAMA/TANIM
"Açık Anahtar"	"AAA" yapısında, Çift anahtarlı şifreleme algoritmasında üçüncü kişilere de açık olan kriptografik anahtar.("Kanun"da imza doğrulama verisi olarak isimlendirilmiştir.)
"Açık Anahtar Altyapısı" ("AAA")	Matematiksel bağlantısı bulunan kriptografik anahtar çiftlerine dayalı ve sertifika tabanlı bir kriptografik sistemin kurulması ve işletilmesini sağlayan mimari yapı, teknikler, uygulamalar ve düzenlemeler bütünü.
"Aktivasyon"	"NES" sahipleri için, İmza oluşturma verisi erişim şifresinin, kendisi tarafından belirlenmesine imkân sağlayan interaktif güvenli yöntem.
"Alt Kök Sertifikası"	"ESHS"nin "AAA" hiyerarşisi içerisinde "Güven Merkezi" tarafından oluşturulmuş, "ESHS" kök sertifikasının imzasını taşıyan ve son kullanıcı sertifikalarını imzalama amaçlı kullanılan sertifika.
"Anahtar"	İmza oluşturma veya imza doğrulama verilerinden herbiri.
"Arşiv"	"ESHS"nin saklamakla yükümlü olduğu her türlü bilgi, belge, evrak ve elektronik veri.
"Ayırt Edici İsim Alanı"	Sertifika sahibinin veya sertifikayı ve kuruluşun kimlik bilgilerini içeren, içinde CN, O, OU, T, L, C ve SERIALNUMBER gibi sertifika tipine göre uygun bilgi ve içerikle doldurulan alt alanlara sahip bilgi alanı.
"Başvuru Yöntemleri"	"ESHS" ile Başvuru Sahibi" arasında başvurunun yapılması, sertifika sahibinin kimliğinin tespiti, gerekli evrakların hazırlanması, sertifika ücretlerinin ödenmesi, evrakların saklanması, sertifikaların yayınlanması ve sertifika sahibi'ne iletilmesi, sertifika iptal, yenileme ve askı taleplerinin iletimindeki usuller gibi hususların belirlendiği teknik ve idari süreçlerden oluşan yöntemler. Bu yöntemlere www.e-tugra.com.tr adresinden ulaşılabilir.

"Çevrim İçi Sertifika Durum Protokolü" ("ÇSDP")	Sertifikaların geçerlilik durumunun üçüncü kişilere duyurulması için sertifika durum bilgisinin çevrim içi olarak kesintisiz alınmasını sağlayan standart protokol.
"Dizin"	Geçerli sertifikaları yayınlamak amacıyla içinde bulunduran elektronik depo.
"Elektronik İmza Kanunu"	23 Ocak 2004 tarih 25355 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5070 Sayılı Kanun.
"Elektronik İmza"	Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veri.
"Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı"	Elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzalarla ilgili hizmetleri sağlayan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişiler.
"Elektronik Veri"	Elektronik, optik veya benzeri yollarla elektronik ortamda üretilen, taşınan veya saklanan kayıtlar.
"Erişim Şifresi"	Güvenli elektronik imza oluşturma araçlarına erişim için kullanılan parola.
"EV SSL"	ETSI EN 319 411-1 standardında tanımlanan "Extended Validity Certificate Policy – Genişletilmiş Onay Sertifika İlkeleri" uyarınca ve "CA/Browser Forum" tarafından yayınlanan "Guidelines for Issuance and Management of Extended Validation Certificates"e uygun üretilen ve idame edilen SSL sertifikası.
"Gizli Anahtar"	Çift anahtarlı şifreleme algoritmasında sadece anahtar sahibinin uktesinde olan kriptografik anahtar. (Kanun'da imza oluşturma verisi olarak isimlendirilmiştir.)
"Güven Merkezi"	"ESHS" yapısında yer alan, Kayıt Birim'lerinden gelen sertifika talepler doğrultusunda başvuru onay ve sertifika üretimi yapan, sertifika iptal işlemlerini gerçekleştiren, sertifika kayıtları ile sertifika iptal durum kayıtlarını yaratan, işleten ve yayımlayan birim.
"Güvenli e-imza Paketi"	Nitelikli elektronik sertifika ve güvenli elektronik imza oluşturma aracından oluşan "ESHS" tarafından "Sertifika Kullanıcıları"na sağlanan hizmet ve ekipmanlar bütünü. "Güvenli e-imza Paketi"nin fiyatları ile içerdiği ekipmanlar ve hizmetlere ilişkin detaylı açıklamaya www.e-tugra.com.tr web adresinden erişilebilir.
"Güvenli Elektronik İmza Doğrulama Aracı"	Kanunun 7 nci maddesinde sayılan niteliklere sahip: a) İmzanın doğrulanması için kullanılan verileri, değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren, b) İmza doğrulama işlemini güvenilir ve kesin bir biçimde çalıştıran ve doğrulama sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren, c) Gerektiğinde, imzalanmış verinin güvenilir bir biçimde gösterilmesini sağlayan, d) İmzanın doğrulanması için kullanılan elektronik sertifikanın

	<p>doğruluğunu ve geçerliliğini güvenilir bir biçimde tespit ederek sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,</p> <p>e) İmza sahibinin kimliğini değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren,</p> <p>f) İmzanın doğrulanması ile ilgili şartlara etki edecek değişikliklerin tespit edilebilmesini sağlayan ve CWA 14171 standardına uygun imza doğrulama araçları.</p>
"Güvenli Elektronik İmza Oluşturma Aracı"	<p>Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan niteliklere sahip:</p> <p>a) Ürettiği elektronik imza oluşturma verilerinin kendi aralarında bir eşi daha bulunmamasını,</p> <p>b) Üzerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin araç dışına hiçbir biçimde çıkarılmamasını ve gizliliğini,</p> <p>c) Üzerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin, üçüncü kişilerce elde edilememesini, kullanılmamasını ve elektronik imzanın sahteciliğe karşı korunmasını,</p> <p>d) İmzalanacak verinin imza sahibi dışında değiştirilememesini ve bu verinin imza sahibi tarafından imzanın oluşturulmasından önce görülebilmesini</p> <p>sağlayan ve ISO/IEC 15408 (-1,-2,-3)'e göre en az EAL4+ seviyesinde olan araçları.</p>
"Güvenli Elektronik İmza"	<p>Güvenli elektronik imza;</p> <p>a) Münhasıran imza sahibine bağlı olan,</p> <p>b) Sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan,</p> <p>c) Nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan,</p> <p>d) İmzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlayan,</p> <p>e) Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan niteliklere sahip, Kanunun hariç tuttuğu işlemler dışında elle atılan imzayla aynı hukuki sonucu doğuran elektronik imzadır.</p>
"İmza Doğrulama Aracı"	<p>Elektronik imzayı doğrulamak amacıyla imza doğrulama verisini kullanan yazılım veya donanım aracı.</p>
"İmza Doğrulama Verisi"	<p>Bknz: "Açık Anahtar"</p>
"İmza Oluşturma Aracı"	<p>Elektronik imza oluşturmak üzere, imza oluşturma verisini kullanan yazılım veya donanım aracı.</p>
"İmza Oluşturma Verisi"	<p>Bknz: "Gizli Anahtar"</p>
"İmza Sahibi"	<p>Elektronik imza oluşturmak amacıyla bir imza oluşturma aracını kullanan "NES" sahibi gerçek kişi.</p>
"İptal Durum Kaydı"	<p>Geçersiz süresi dolmamış sertifikaların iptal bilgisinin yer aldığı,</p>

	iptal zamanının tam olarak tespit edilmesine imkan veren ve üçüncü kişilerin hızlı ve güvenli bir biçimde ulaşabileceği kayıt.
"Kanun"	15 Ocak 2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu.
"Kayıt Birimi"	"e-tuğra"ya bağlı olarak faaliyette bulunan, Sertifika Sahipleri ile "Kurumsal Başvuru Sahipleri"nin sertifika başvurularını alan, ilgili kimlik tanımlama ve doğrulama süreçlerini yürüten, sertifika taleplerini onaylayarak "Güven Merkezi"ne yönelten, "ESHS" faaliyetleri kapsamında müşteri ilişkilerini yöneten alt birimlere sahip "e-tuğra"nın yetkili birimleri ve onların personelleri.
"Kimlik Bilgileri"	"Sertifika Kullanıcısı"nın Adı-Soyadı, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası veya Pasaport Numarası, doğum yeri, doğum tarihi ve uyruğu
"Kod İmzalama Sertifikası" ("KIS")	Bilgisayarda çalıştırılabilen bir yazılım kodunun kaynak sahibini doğrulayan sertifika.
"Kök Sertifika"	"ESHS" kurumsal kimlik bilgilerini "ESHS" imza doğrulama verisine bağlayan, "Güven Merkezi" tarafından üretilen ve kendi imzasını taşıyan, "ESHS"nin ürettiği diğer tüm sertifikaların doğrulanabilmesi için "ESHS" tarafından yayımlanan sertifika.
"Kurum"	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu.
"Kurumsal Başvuru Sahibi"	"ESHS" ile Kurumsal Başvuru Sözleşmesi akdetmiş olan ve bu sözleşme hükümleri ve "Yönetmeliğin" 3. ve 9. maddeleri uyarınca çalışanları veya müşterileri veya üyeleri veya hissedarları adına nitelikli elektronik sertifika başvurusunda bulunan tüzel kişilik.
"Kurumsal Başvuru Yetkilisi"	"Sertifika Kullanıcısı" adına "NES" düzenlenmesi için "ESHS"ye bildirilecek olan bilgileri "Yönetmeliğin" Mad. 9/1.de belirtilen belgelere dayanarak tespit eden ve "Kurumsal Başvuru Sözleşmesi" içerisinde kendisiyle ilgili belirtilen işlemleri "Kurumsal Başvuru Sahibi" adı ve hesabına yerine getiren "Kurumsal Başvuru Sahibi"nin çalışanı.
"Kurumsal Başvuru"	Bir tüzel kişiliğin çalışanları veya müşterileri veya üyeleri veya hissedarları adına yaptığı nitelikli elektronik sertifika başvurusu.
"Mali Sorumluluk Sigortası"	"ESHS"nin, "Kanun"dan veya uygulamalardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu doğacak zararların karşılanması amacıyla yaptırmakla yükümlü olduğu sigorta.
"Nitelikli Elektronik Sertifika" ("NES")	5070 Sayılı Kanununun 9. Maddesinde içerik olarak; "Elektronik İmza ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ"nin 5. Maddesinde ise teknik bakımdan özellikleri belirtilen elektronik sertifika.
"Özetleme Algoritması"	İmzalanacak elektronik verilerin sabit uzunlukta bir özetinin çıkarılmasında kullanılan algoritma.
"Özne"	Sertifikanın CN alanında yer alan kişi veya sunucu adı.
"Premium SSL"	ETSI EN 319 411-1 standardında belirtilen OVCP ilkesine ve "CA/Browser Forum" tarafından yayınlanan "Baseline Requirements for the Issuance and Management of Publicly-

	Trusted Certificates”e uygun üretilen ve alan adı ile birlikte alan adı sahibi kurumunda doğruluğun sağlandığı SSL sertifikası.
"Secure Sockets Layer" ("SSL")	İnternet haberleşmesinde veri gizliliğinin sağlanması, veriyi sunan sunucu kaynağının doğrulanması ve/veya veriyi alan istemcinin doğrulanması amacıyla geliştirilmiş güvenlik protokolü.
"Sertifika İlkeleri"	Sertifikaların belli bir topluluk ve/veya genel güvenlik gereklilikleri olan uygulamalar bakımından kabul edilebilirliğini belirten kurallar bütününe ve ESHS'nin işleyişi ile ilgili genel kuralları içeren belgeye "Sertifika İlkeleri" denir. "Sertifika İlkeleri", Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcıları tarafından umuma açıklanan yönelik bir belgedir. "ESHS" tarafından yayınlanan "Si"ye, "Sertifika Kullanıcı"ları uymak zorundadır. "Si"ye, duruma göre zaman zaman yapılabilecek değişiklikler de dahil olmak üzere, güncel ve önceki sürümlerine "ESHS"nin web sitesinden erişilebilir.
"Sertifika İmzalama Talebi" ("CSR")	Talep sahibi tarafından üretilen ve sahip olduğu gizli anahtarla imzaladığı sertifika talebi.
"Sertifika İptal Listesi"	İptal edilmiş sertifikaların üçüncü kişilere duyurulması amacıyla "ESHS" tarafından yayımlanan elektronik dosya.
"Sertifika Kullanıcısı" - "Sertifika Sahibi"	Adına "ESHS" tarafından sertifika düzenlenen gerçek veya tüzel kişilik. Bu doküman içerisinde geçen "Sertifika Sahibi" kavram "Sertifika Kullanıcısı" ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.
"Sertifika Uygulama Esasları"	"Sertifika Sahipleri" başta olmak üzere "Si" içerisinde tanımlanan her bir tarafın "Si" içinde tanımlı operasyonları gerçekleştirmek için uymak zorunda olduğu gerekliliklerin tespit edildiği, uygulamaların ve prosedürlerin açıklandığı, belli süreçler içerisinde güncellenen ve "ESHS" tarafından umuma yapılan bir açıklamadır. "SUE"ye, duruma göre zaman zaman yapılabilecek değişiklikler de dahil olmak üzere, "ESHS"nin web sitesinden erişilebilir.
"Standart SSL"	ETSI EN 319 411-1 standardında belirtilen DVCP ilkesine ve "CA/Browser Forum" tarafından yayınlanan "Baseline Requirements for the Issuance and Management of Publicly-Trusted Certificates"e uygun üretilen ve alan adının doğruluğu sağlanan SSL sertifikası.
"Tebliğ"	6 Ocak 2005 tarih 25692 sayılı Resmi Gazete’de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yayımlanan "Elektronik İmza ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ".
"Yönetmelik"	6 Ocak 2005 tarih 25692 sayılı Resmi Gazete’de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yayımlanan "Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik".
"Zaman Damgası İlkeleri"	Zaman damgası ve hizmetleri ile ilgili genel kuralları içeren doküman.
"Zaman Damgası Uygulama Esasları"	Zaman damgası ilkelerinde yer alan ilkelerin nasıl uygulanacağını anlatan doküman.

"Zaman Damgası"

Elektronik verinin, üzerinde yapılan işlemin zamanın tespit edilmesi amacıyla, "ESHS" tarafından elektronik imzayla doğrulanan kayıt.

2. YAYIN VE BİLGİ DEPOSU SORUMLULUKLARI

“e-tuğra”, Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcılığı kapsamında sertifika hizmetleriyle ilgili tüm gerekli doküman ve kayıtları hazırlamak ve saklamakla sorumludur, sertifika hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi ve sertifika kullanımının güvenilirliğinin ve sürekliliğinin sağlanması için bazı doküman ve bilgileri erişime açık bulundurur.

2.1. Bilgi Deposu

“e-tuğra” oluşturduğu Kök ve Alt Kök Sertifikaları, “SİL”leri, “SUE” ve “Sİ” dokümanlarını, “ESHS” işleyişi içerisinde kullandığı sözleşmeleri, bilgilendirici dokümanları ve ilgili görsel ve işitsel yayımları bilgi deposunda yayınlar. Bilgi deposu sertifika sahiplerinin, üçüncü kişilerin ve ilgili herkesin erişimine 7/24 hizmet verecek şekilde erişime açık bulundurulur. Bilgi Deposu hizmeti 24 saatten fazla erişime kapalı olamaz.

“e-tuğra” ilgili doküman ve kayıtları yayımlamak için üçüncü bir kişi ya da kuruluş kullanmaz.

2.2. Sertifika Bilgilerinin Yayınlanması

“e-tuğra” bilgi deposunda sertifika hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin bilgiler herkesin erişimine açık tutulur. “ESHS” iç işleyişine ait özel kurumsal prosedür ve talimatlar ile ticari gizli bilgiler bu kapsamın dışındadır. “e-tuğra” bilgi deposuna yayınlanan temel bilgiler şunlardır.

- “e-tuğra” Kök ve Alt Kök Sertifikaları
- “e-tuğra” Zaman Damgası ve “ÇSDP” Sertifikaları
- “e-tuğra” tarafından üretilen sertifikalar ve sertifika sahibinin yayınlanması için yazılı rızası olan Sertifikalar
- “e-tuğra” Güncel “SİL” dosyaları
- “Sİ” ve “SUE” dokümanları
- “e-tuğra” Sertifika Başvuru ve Kullanıcı Sözleşmeleri,
- Kurumsal Başvuru Sözleşmeleri,
- Sertifika başvurularına ilişkin dokümanlar
- Bilgilendirme dokümanları ve ilgili görsel ve işitsel yayımlar

Bu bölümde sözü geçen bilgilere erişim, “e-tuğra”ya ait <http://www.e-tugra.com.tr> web sitesinden kamuya açık olarak sağlanır.

2.3. Yayımların Zamanı ve Sıklığı

- “SUE” ve “Sİ”de yapılan güncellemeler ve yeni sürümler, eski sürümlerle birlikte “SUE” 9.12.’ye göre bilgi deposunda yayımlanır.
- “e-tuğra” Kök ve Alt Kök Sertifikaları ve yayınlanması için izin verilen sertifikalar düzenledikleri tarihte yayımlanır.
- Sertifika Durum Bilgileri “SUE” 4.9.7.’ ve “SUE” 4.9.10.’a göre yayımlanır.
- SİL’ler, 6 (altı) saatte bir olmak üzere günde 4 (dört) kez ve 24 (yirmidört) saatlik geçerlilik süresiyle yayımlanır.

2.4 Bilgi Deposu Erişim Kontrolleri

Bilgi deposu 7/24 hizmet verecek şekilde tüm ilgililerin erişimine açık tutulur. Bilgi deposundaki bilgilerin geçerliliği ve doğruluğu konusunda yetkili “e-tuğra” personeli düzenli kontroller yapar ve her türlü güvenlik önlemini alır..

3. TANIMLAMA VE KİMLİK DOĞRULAMA

“e-tuğra”, yeni sertifika başvurusunda bulunan, mevcut sertifikasını yenilemek isteyen kişilerin kimlikleri veya adına sertifika talebinde bulunulan web, elektronik posta ve benzeri sunucuların elektronik adres bilgileri ile sertifika içerisinde yer alacak bilgileri, yasal ve teknik gerekliliklere göre gerekli görülen tüm belgelere ve resmi kaynaklara dayandırarak doğrular.

3.1. İsimlendirme (İlk Kayıt)

3.1.1. İsim Tipleri

Sertifikalarda sadece ITU X.500 biçiminin desteklediği isim tipleri kullanılır.

3.1.2. İsimlerin Anlamlı Olması Gerekliliği

Üretilen sertifikalardaki isimler belirsizlikten uzak ve anlamlıdır.

“e-tuğra” Kök ve Alt Kök Sertifikasında, “e-tuğra”nın “ESHS” olduğuna dair kayıt ve ticari unvan ile ilgili kök bilgisi açık bir ifadeyle bulunur.

“NES”lerde “NES” sahibinin adı, kimlik doğrulama sırasında vermiş olduğu resmi belgelerde belirtilen ve e- Tuğra tarafından doğrulanan adlar bulunur.

SSL ve EV SSL sertifikalarında, “e-tuğra” tarafından doğrulanmış sunucu isimleri bulunur.

“KIS” sertifikalarında resmi belgelere göre “e- Tuğra” tarafından doğrulanmış” doğrulanmış gerçek veya tüzel kişi adı kullanılır.

3.1.3. Sertifika Sahiplerinin Anonimliği, Takma İsim Kullanımı, Sertifika Sahiplerinin İsimlerinin Gizlenmesi

“e-tuğra”, ürettiği sertifikalarda anonim veya takma isim kullanmaz.

Üretilen “NES”, Premium, EV SSL ve “KIS”lerde sertifika sahibinin isminin gizlenmesi mümkün değildir.

3.1.4. Değişik İsim Tiplerini Yorumlamak İçin Kurallar

Üretilen sertifikalarda yer alan isimler X.500 ayırt edici isim biçimine uygun olarak yorumlanır ve hazırlanır.

3.1.5. İsimlerin Benzersizliği

“e-tuğra”, oluşturduğu sertifikalarda, ayırt edici isim alanında yer alan bilgilerle sertifika sahiplerinin eşsiz biçimde belirlenmesine olanak sağlar. Mevzuata bağlı nedenlerle sertifika tiplerine göre ayırt edici isim alanları farklı bilgileri içerir.

- “e-tuğra”nın oluşturduğu “NES”lerde, farklı kişilere ait “NES”lerdeki kimlik bilgilerinin benzersiz olması sağlanır. “NES”lerdeki bu benzersizlik T.C. vatandaşları için T.C. kimlik numarası, yabancı uyruklular için uluslararası ülke kodu (ISO 3166-1 alpha-3) ve pasaport numarası ile sağlanır. Bir “NES” sahibinin birden çok “NES”e sahip olması durumunda “NES”ler içerisindeki kimlik bilgilerinin aynı olmasına izin verilir.
- Standart, Premium ve EV SSL sertifikalarında

- “CN” bölümüne sertifika sahibi tüzel kişiliğin adına kayıtlı sunucu adı yazılır. Premium wildcard sertifikalarında bu alana, “*.<alan adı>” yazılır.
- EV SSL için wildcard sertifika verilmez.
- “CN” alanına alana, IP adresi veya iç sunucu adı yazılmaz.
- “L” alanında, sertifika sahibinin bulunduğu il.
- “C” alanında, başvuru sahibinin bulunduğu ülkenin ISO 3166-1 Alpha-2 standardında yer alan ülke kodu.
- “SAN” alanında, CN alanında bulunan DNS’te sertifika sahibi adına kayıtlı sunucu adı. Sunucu sertifikalarında her bir alan adının sertifika başvuru sahibi tüzel kişiye ait veya kontrolü altında olduğunun doğrulanması koşuluyla birden fazla alan adı da yazılabilir. CN alanı için geçerli olan tüm kısıtlar SAN alanı için de geçerlidir.
- Standart SSL Sertifikalarında sertifika sahibinin eşsiz olarak ayırt edilebilmesi, sertifikanın verildiği alan adı ile sağlanır. Bu sertifikalarında sadece alan adı doğrulaması yapılmakta, herhangi bir kurumsal doğrulama yapılmamaktadır. doğrulama seviyesi nedeniyle sertifika içeriğinde tüzel kişiliğe ait herhangi bir bilgi yer almaz, sadece alan adı bulunur.
- Premium ve EV SSL sertifikaları Türkiye’de yerleşik olan tüzel kişilikler için aşağıdaki kurallara göre benzersiz isim alanı oluşturulur. DN Alanına:
  - “O” bölümüne, sertifika sahibi tüzel kişinin,
    - Sermaye şirketleri için: Türkiye Ticaret Sicili’nde kayıtlı açık ticari unvanı.
    - Kamu kurumu veya kuruluşları için: Teşkilat kanununda veya diğer ilgili mevzuatlarda yer alan kuruluşundaki açık unvanı.
    - Dernek, vakıf, oda veya birlikler için: Resmi makamlar nezdinde tutulan kayıtlara göre yer alan açık unvanı.
    - Şahıs şirketi veya adi ortaklıklar için: Güncel vergi tahakkuk belgelerindeki açık unvanı yazılır.
  - “SERIALNUMBER” alanında, sertifika sahibi tüzel kişinin;
    - Sermaye şirketleri için: Türkiye Ticaret Sicili’nde kayıtlı olduğu benzersiz ticaret sicili numarası,
    - Kamu kurumu veya kuruluşları için: Sertifika sahibi kamu kurumunun benzersiz vergi numarası.
    - Dernek, vakıf, oda veya birlikler için: Sertifika sahibi kamu kurumunun benzersiz vergi numarası.
    - Şahıs şirketi ve Adi ortaklık için için: Uygulanabiliyorsa TC Kimlik No’su veya :Türkiye Ticaret Sicili’nde kayıtlı olduğu benzersiz ticaret sicili numarası yazılır.
  - “OU” alanında organizasyon birimi ya da marka adının bulunması halinde, kayıtlı marka adı yazılır.
  - “GivenName” ve “FirstName” Subject’e kon alan gerçek kişisinin adı. (Premium ve EV SSL için)
- Premium SSL ve EV SSL için Türkiye’de yerleşik olmayan tüzel kişilikler için ayırt edici isim alanında Türkiye’de yerleşik olan kişiler için aranan şartlar, ilgili yerel mevzuata göre muadil resmi dayanak belgeleri istenerek uygulanır.

- EV SSL sertifikası alan adı ile kurum arasındaki ilişkini “CA/Browser Forum” tarafından yayınlanan “Guidelines for Issuance and Management of Extended Validation Certificates” klavuzuna göre hazırlanan prosedürler uygulanır.
- “KIS” için benzersiz isim oluşturulmasında; “CN” alanında sertifika sahibi kişinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen açık unvanı, “SERIALNUMBER” alanında, sertifika sahibi gerçek kişinin TC Kimlik Numarası veya Pasaport numarası; tüzel kişiler için merkezi Türkiye’de olanlar için benzersiz vergi numarası, merkezi Türkiye dışında olanlar için merkezinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen benzersiz ticaret sicili numarası veya kodu yazılır.

3.1.6. Ticari Markaların Tanınması, Doğrulanması ve Rolü

“e-Tugra” SSL sertifika başvurularında yer alan ticari marka isimlerini kontrol eder. Alan adında Türkiye dışında ülke kodu bulunan başvurular için ilgili ülke mevzuatına göre hareket edilir.

Ülke koduna sahip olmayan SSL sertifika başvuruları ile KIS başvurularında ise başvurunun yurt içinden yapılması durumunda marka tescil belgesi, yurtdışından yapılması halinde ise o ülke kanunları kapsamında marka tescil belgesine denk olan belgenin gönderilmesini ister.

Sertifika sahipleri, sertifika başvurularında ticari marka isimlerinin doğru biçimde yer almasından ve kullanılmasından sorumludur. Başvuru sahiplerinin, tüm sertifika başvurularında başkalarının fikri mülkiyet haklarını ihlal eden isimler kullanması yasaktır. “e-tuğra”, sertifika başvurusunda ticari marka isimlerinin kullanımına ilişkin bir ihlali tespit ederse başvuruyu reddetme, sertifikayı askıya alma veya sertifikayı iptal etme hakkını saklı tutar.

3.2. İlk Kimlik Doğrulaması

3.2.1. İmza Oluşturma Verisinin (Gizli Anahtarın) Zilyetliğinin Kanıtlanması Metodu

“NES” imza oluşturma ve doğrulama verileri sadece “e-tuğra” tarafından oluşturulmaktadır. “NES”in ve güvenli elektronik imza oluşturma aracının “NES” sahibine imza karşılığı teslim edilmesi halinde, “NES” sahibinin imza oluşturma verisine sahip olduğu kabul edilir.

Diğer sertifikarda, başvuru sahipleri, İmza Oluşturma Verisinin (Gizli Anahtarın) sahipliklerinin PKCS#10 veya eş değeri bir dosyayı “e-tuğra”a ibraz ederler.. İmza Oluşturma Verisinin (Gizli Anahtarın) “e-tuğra” tarafından sertifika başvuru sahibi adına üretildiği durumlarda bu şart aranmaz.

3.2.2. Tüzel Kişiliğin ve Alan Adının Doğrulanması

Bir sertifikada bir tüzel kişiliğin isminin veya unvanının yer alması halinde, sertifika türüne göre aşağıdaki doğrulama yöntemleri uygulanır. Tüzel kişiliğin doğrulanmasına ilişkin süreç burada belirlenen şartlara bağlı kalmak kaydıyla “e-tuğra” prosedürlerinde belirtilen şekilde yürütülür.

NES için

Kurumsal başvurularda ve/veya “NES” içerisine ilgili tüzel kişi adına yetki ile ilgili bilgi konulması gerektiği takdirde, tüzel kişinin kimliği resmi belgelere dayanılarak doğrulanır.

Standart SSL için

“E-tugra”, Başvuru Sahibinin, Baseline Requirements dökümanının 3.2.2.4 bölümünde listelenen prosedürlerden bir veya daha fazlasını kullanarak Sertifikada listelenecek alan adlarını kullanım hakkı olduğunu veya kontrol edebildiğini doğrular.

Standart SSL için Tüzel Kişilik doğrulanma aranmaz.

Premium SSL ve “KIS” için

Sertifikada yer alacak tüzel kişiliğin ismi veya unvanı, sertifika sahibinin bulunduğu ülkedeki yasal belgelere bağlı olarak “e-tuğra” prosedürlerinde belirtilen şekilde doğrulanır. Sertifika başvuru sahibi adına başvuru işlemlerini yürüten yetkilinin beyan ettiği e-posta adresinin yetkili kişi tarafından doğrulanması gerekir. Bu doğrulama işlemi, yetkili kişinin e-posta adresine gönderilen benzersiz kullanıcı adı ve erişim kodu ile sağlanır.

Başvuru Sahibinin alan adlarını kullanma veya kontrol etme hakkının geçerliliği standart SSL'de olduğu gibi gerçekleştirilir.

EV SSL and “EV KIS”

EV SSL başvuru sahiplerinin kimlik doğrulamalarında en az aşağıdaki şartlar aranır:

- Sertifika sahibi yer alacak tüzel kişiliğin ismi veya unvanı, yasal varlığı, mevcudiyeti ve başvuru anındaki durumu sertifika sahibinin bulunduğu ülke mevzuatına göre düzenlenmiş yasal belgelere göre doğrulanır. Bu doğrulamaya ek olarak, sertifika başvuru sahibinin ilgili tüzel kişiliği temsil ve imzalamaya yetkili olduğunu gösteren imza sirküleri veya ilgili mevzuata göre geçerli yasal belge de aranır.
- Sertifika başvuru sahibinin bir kamu idaresince veya kamu adına resmi belge düzenlemeye yetkili kişilerce ibraz edilebilecek güncel bir resmi belge ile faaliyetinin devamlılığını teyid edilir.
- Sertifika başvuru sahibinin merkez adresi, sertifika sahibinin bulunduğu ülke mevzuatına göre düzenlenmiş yasal belgelere göre doğrulanır. Ayrıca sertifika başvuru sahibi tarafından başvuru belgelerinde ibraz edilen telefon numaralarıyla yasal kayıtların uyumunu kontrol edilir. Buna göre doğrulanan telefon numaralarından sertifika başvuru sahibi aranarak başvurusunu teyit etmesi istenir.
- Sertifika başvuru sahibi adına başvuru işlemlerini yürüten yetkilinin beyan ettiği e-posta adresinin, yetkili kişi tarafından gönderildiğinin doğrulanması gerekir. Bu doğrulama işlemi, yetkili kişinin e-posta adresine gönderilen doğrulama e-postası ile sağlanır.
- Sertifika başvuru sahibinin, sertifikada yer alacak alan adına ilişkin olmak üzere; sözkonusu Alan Adının üzerine kayıtlı olması şartı veya sözkonusu Alan Adının kayıtlı sahibi tarafından, Alan Adının kullanımına ilişkin münhasır hak ve yetki verilmiş olması şartı aranır.
- EV SSL sertifika başvurularında tüzel kişiliğin doğrulanmasında aranan tüm şartlar ve doğrulama işlemleri “CA/Browser Forum” tarafından yayınlanan “Guidelines for Issuance and Management of Extended Validation Certificates” klavuzuna göre hazırlanan prosedürlere göre yapılır.
- Başvuru Sahibinin alan adlarını kullanma veya kontrol etme hakkının geçerliliği standart SSL'de olduğu gibi gerçekleştirilir.

3.2.3. Gerçek Kişilerin Kimliğinin Doğrulanması

“NES” başvurularında gerçek kişinin kimliği, yasal düzenlemelerle belirlenen, nüfus cüzdanı, pasaport, sürücü belgesi gibi fotoğraflı ve geçerli bir resmi belgeye dayanılarak tespit edilir. Kimliğin dayandırıldığı resmi belgelerin aslı “e-tuğra” veya Yetkili Kayıt Birimleri tarafından görülür, fotokopisi alınarak teyit edilir.

“NES” başvuruları alınırken, mevzuat gereği kişinin birinci başvurusu sırasında yüz yüze kimlik tespiti yapılır. “Kurumsal Başvuru Sahibi” tarafından yapılan “NES” başvurularında kimlik tespiti esasları “Kurumsal Başvuru Hizmet Sözleşmesinde” belirtilen şekilde yapılır.

İkinci ve daha sonraki başvurularda, geçerliliği devam eden son sertifikanın kullanım süresi sonundan itibaren 6 (altı) ay geçmiş olması veya içeriğinde “DN” alanındaki bilgide veya adında değişiklik olması halinde tekrar yüz yüze kimlik tesbiti yapılır.

Daha sonraki başvurularda kimlik tesbitine ihtiyaç olmaması durumunda, Kimlik tesbiti, telefon, faks veya e-posta gibi yollarla “e-tuğra” prosedürlerine ve talimatlarına göre gerçekleştirilir.

“NES” içeriğinde mesleki unvanın da yer almasının istendiği durumlarda, mevzuata göre düzenlenmiş resmi belgelerin ibrazı gerekmektedir.

3.2.4. Doğrulanmayan Başvuru Bilgileri

“NES” sahibinin “NES” içerisinde yer alan bilgileri dışındaki bilgilerin “e-tuğra” tarafından doğrulanmasına gerek yoktur. “NES” başvurularında e-posta adresi sertifika başvuru sahibinin yazılı beyanıyla sertifika içeriğinde yer alır.

Sertifikalarda bulunabilen “L”, “S” ve “OU” gibi ayırt edici isim alanında yer alan diğer bilgilerde de sertifika başvuru sahibinin beyanına göre doğru kabul edilir ve sertifika içeriğinde yer alır.

3.2.5. Yetkinin Doğrulanması / Kanıtlanması

“NES” içerisine ilgili tüzel kişi adına yetki ile ilgili bilgi konulması gerektiği takdirde, tüzel kişinin kimliği ve “NES” sahibinin yetkileriyle ilgili bilgiler resmi belgelere dayanılarak doğrulanır.

“Kurumsal Başvuru Sahibi” tarafından yapılan “NES” başvurularında “Kurumsal Başvuru Yetkilisi” için yetki doğrulaması yapılır.

Standart SSL için, alan adı, WHOIS kayıtlarında yer alan iletişim bilgilerine sahip kişi veya webmaster@<alan_adi>, postmaster@<alan_adi>, admin@<alan_adi>, administrator@<alan_adi>, hostmaster@<alan_adi> adreslerinden alınan başarılı onay cevabı ile yetki doğrulaması yapılır.

Premium SSL için, başvuruyu gerçekleştiren kişinin kurum/tüzel kişilik adına yetkili olduğuna dair resmi belge dayanak alınır.

EV SSL için, “CA/Browser Forum” tarafından yayınlanan “Guidelines for Issuance and Management of Extended Validation Certificates” klavuzuna göre hazırlanan prosedürler uygulanır.

3.2.6. Karşılıklı Çalışabilirlik Kriterleri

“e-tuğra” bir diğer Sertifika Sağlayıcı ile beraber çalışabilirlik amacıyla sertifikasyon işlemi yapmaz.

3.3. Anahtarlama Yenileme için Tanımlama ve Kimlik Doğrulama

3.3.1. Rutin Yeniden Anahtarlama için Tanımlama ve Kimlik Doğrulama

“NES” ler geçerlilik süresi içerisinde yenilenebilir, geçerlilik süresi sona ermiş “NES”ler için yeniden anahtarlama yapılamaz. Yenileme talepleri “e-tuğra” web portalı üzerinden online başvuru yaparak , “e-tuğra” genel merkez adresine ulaşarak veya Kayıt Birimleri aracılığı ile yapılabilir. Anahtar yenileme işlemlerinde yüz yüze kimlik tespiti yapma şartı aranmaz. Şüpheli durumlarda “e-tuğra” yeniden kimlik tespiti talebinde bulunabilir. Geçerlilik süresi sona ermeyen “NES”lerde anahtar yenileme işlemleri sırasında, “NES” sahibi tarafından talep edilen “NES” içerisindeki herhangi bir bilgi değişiklik için bu değişikliğin resmi belgelere dayandırılması gerekir ve anahtar yenileme işlemi yapılamaz, yeni bir başvuru süreci gerektirir ve kimlik tespiti yapılması gerekir.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS” sertifikaları için sertifika ve anahtar yenileme yapılmaz.

Sertifika sahibinin başvurusu ile yenileme başvurusu arasında geçen sürede “e-tuğra” sertifika hizmetlerinin sağlanmasına ilişkin kayıt ve şartlarda değişiklik oluşmuş ise bu değişiklikler web sitesinden yayınlanarak sertifika sahiplerine duyurulur.

3.3.2. Sertifika İptali Sonrası Yeniden Anahtarlama İçin Tanımlama ve Kimlik Doğrulama

Sertifika iptalinden sonra yeniden anahtarlama yapılmaz, yeniden anahtarlama talebi yeni bir sertifika başvurusu olarak kabul edilir ve sertifika başvurusu ile ilgili tüm prosedürler uygulanır.

3.4. İptal Talebi İçin Tanımlama ve Kimlik Doğrulama

“NES”ler, “NES” sahipleri, “NES” sahibi tarafından izin verilmesi halinde kurumsal başvuru sahipleri ve üçüncü kişiler tarafından iptal edilebilir. “SUE”de belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde “e-tuğra” da “NES”i kendi inisiyatifi ile iptal edilebilir. Kurumsal bilgi içeren “NES”lerde kurumu temsile yetkili kişiler tarafından da iptal edilebilir.

“NES” iptali ve askıya alma işlemi “e-tuğra” Çağrı Merkezi üzerinden, “e-tuğra” internet sitesinden veya “KB”lere başvuru yoluyla yapılabilir. “e-tuğra” ilgili taraflardan iptal talebi aldığında, iptal talebinde bulunan kimsenin kimliğini ve iptal talebinde bulunma yetkisini iptal talebinde bulunanın “NES” Başvurusu sırasında alınan bilgileri ve parolalar aracılığıyla doğrular.

“NES” iptal talebinde, sertifika askıya alınır. Yazılı iptal talebinin ulaşmasıyla iptal gerçekleştirilir. Askı süresi içinde sertifika sahibi iptal nedeninin ortadan kalktığını yazılı olarak tebliğ ederse, sertifika askıdan çıkarılır.

Diğer sertifika tiplerinde, sertifika sahibi veya kurumu temsile yetkili kişiler başvuru sırasında belirlenmiş bilgileri doğrulayarak “e-tuğra” web sayfasından iptal ederler.

4. SERTİFİKA YAŞAM ZİNCİRİ OPERASYONEL GEREKLİLİKLER

“e-tuğra”, sertifikalarını işbu “SUE” dokümanında yer alan uygulama esasları uyarınca üretilir ve yaşam döngüsünü yönetir.

4.1. Sertifika Başvurusu

4.1.1. Kim “Sertifika” Başvurusunda Bulunabilir

“e-tuğra” tarafından belirlenen prosedürleri yerine getiren, yasal bir engeli olmayan tüm gerçek kişiler “NES” ve “KIS” başvurusunda bulunabilir.

Çalışanları, müşterileri, üyeleri veya hissedarları “Kurumsal Başvuru”da bulunacak olan tüzel kişiler “NES” başvurusunda bulunabilirler.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS” sertifikaları için hukuksal dayanağı olan tüm tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları dâhil olmak üzere her tüzel kişi sertifika başvurusunda bulunabilir.

4.1.2. “Sertifika” Başvuru, Kayıt Süreci ve Sorumluluklar

Sertifika başvurusu, kayıt ve anahtar üretimi olmak üzere iki adımdan oluşur: Kayıt, sertifika başvurusunun dayanak belgelerine göre doğrulanması ve eksiksiz ve doğru biçimde kaydedilmesidir. Anahtar üretimi ise, açık ve gizli anahtar çiftinin sertifika başvuru sahibi veya “e-tuğra” tarafından üretilmesidir. Anahtar çiftinin sertifika başvuru sahibi tarafından üretilmesi durumunda, açık anahtarın belirlenen prosedür ve standartlara göre “e-tuğra”ya elektronik ortamda gönderilmesi gerekir.

“NES” Başvurusu:

“NES” başvuruları çeşitli Başvuru Yöntemleri ile yapılabilmektedir. “NES” başvuru sahibi, sertifika başvurusunda bulunmak için, şahsen “e-tuğra”ya veya “e-tuğra” web sitesinde yayınlanan yetkili “KB”ye giderek “NES” başvurusunda bulunabilir. “NES” başvurusu sırasında “KB” yetkilisi, nüfus cüzdanı, pasaport veya sürücü belgesi gibi resmi bir belgeyle başvuru sahibinin kimliğini tespit eder ve doğrular. Başvuru sahibi bu sırada kullanıcı taahhünamesini imzalar, başvuru formunu doldurur. Bireysel başvuru sahibi imzalamış olduğu sözleşmenin bir nüshasını, doldurduğu başvuru formunu ve başvurusu sırasında kendisinden istenen ve ayrıca “e-tuğra” web sitesinde duyurulan diğer belgeleri “KB” yetkilisine teslim eder.

Başvuru Sahibi “e-tuğra” web sitesinde yer alan Başvuru Formu’nu doldurarak ön başvuruda bulunabilir. Bireysel Başvuru Sahibi web ortamındaki prosedürlerin tamamlanmasından sonra sözleşme ve başvuru formunu eğer mevcut bir “NES” varsa onunla imzalar ve başvurusunu tamamlar. “e-tuğra” web sitesinde duyutulan diğer belgeleri kargo ile veya elden “e-tuğra”ya ulaştırır. Başvuru sahibi halihazırda mevcut “NES” sahibi değilse sözleşme ve başvuru formunun bir çıktısını alarak bunları doldurur ve imzalar. Başvuru Sahibi çevrimiçi başvuru prosedürlerini yerine getirmesinden sonra, noterden kendi adına düzenlenmiş bir imza beyannamesi almak zorundadır. Noter tarafından tanzim edilen imza beyannamesini, kendisinin doldurarak imza ettiği “NES” Taahhünamesini, başvuru formunu ve “e-tuğra” web sitesinde belirtilen diğer belgeleri iadeli taahhütlü mektup veya kargo yoluyla “e-tuğra”nın ilgili birimine gönderir. Gönderinin “e-tuğra”ya ulaşmasıyla “NES” başvurusunu tamamlanmış olur.

Gizli ve açık anahtarlar “NES”lerin kartlara basılması sırasında “e-tuğra” tarafından kart üzerinde üretilir.

Kurumsal “NES” Başvurusu:

“Kurumsal Başvuru”, bir tüzel kişiliğin çalışanları veya müşterileri veya üyeleri veya hissedarları adına “NES” başvurusunda bulunmasıdır. “Kurumsal Başvuru”larda, “Kurumsal Başvuru Sahibi”, “e-tuğra” ile akdetmiş olduğu “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi Hükümleri” uyarınca kendi üstlendiği yükümlülükleri kendi adı ve hesabına yerine getirmek üzere “Kurumsal Başvuru Sahibi” ile arasında geçerli bir hizmet akdi bulunan bir personelini “Kurumsal Başvuru Yetkilisi” olarak atar. “e-tuğra”ya kurumsal başvuru tek bir “Başvuru Yöntemi” ile yapılabilmektedir. “eTuğra”nın belirlediği bu temel “Başvuru Yöntemi”ne ilişkin genel olarak işleyiş aşağıda konumlandırılmaktadır.

“Kurumsal Başvuru Sahibi”, öncelikle “e-tuğra”nın web sitesinden yayınlanan veya herhangi bir “Kayıt Birimi”den temin edeceği matbu “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi”ni imzalar.

“Kurumsal Başvuru Sahibi”, “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi”ni imzalamasıyla eş zamanlı olarak “Kurumsal Başvuru Yetkilisi”ni atayarak, “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi” içerisinde kendisine yüklenen sorumlulukların kendi adı ve hesabına “Kurumsal Başvuru Yetkilisi” tarafından yürütülmesini sağlar. “Kurumsal Başvuru Sahibi”, “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi”nin ekinde yer alan “Kurumsal Başvuru Formu”nu da doldurarak imza eder. Kurumsal başvuru formunda, “Kurumsal Başvuru Sahibi”, “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi”nin yürürlüğü süresince asgari kaç adet “Kurumsal Başvuru”da bulunacağını, “Kurumsal Başvuru Yetkilisi”ne verdiği yetkiyi ve bu kişinin detaylı kimlik ve iletişim bilgilerini, “Kurumsal Başvuru Sahibi” olan tüzel kişilik hakkında gerekli olan bilgileri verir. “Kurumsal Başvuru Yetkilisi”, “Yönetmeliğin” 9. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca “Kurumsal Başvuru Sahibi”nin “NES” taleplerini yazılı olarak belgelenmesi hususlarını da içeren “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi”nin eki olan “Sertifika Kullanıcısı Taahhütnamesi”ni, adına “NES” başvurusunda bulunduğu kişiye imzalatır ve bir nüshasını da teslim eder. “Kurumsal Başvuru Sahibi”, “Sertifika Kullanıcısı Taahhütnamelerinin” “ESHS” nüshalarını, “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi” ve eklerini, başvurusu sırasında kendisinden istenen ve “e- Tuğra” web sitesinde duyurulan diğer belgeleri “Kayıt Birimi” yetkilisine teslim ederek “Kurumsal Başvuru”da bulunmuş olur.

“Kayıt Birimi”, “Kurumsal Başvuru Sahibi” tarafından imza edilen “Kurumsal Başvuru Formu” ve “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi” ile “Kurumsal Başvuru Yetkilisi”nin yetkisini; “Kurumsal Başvuru Yetkilisi”nin nüfus cüzdanı, pasaport ve ehliyet fotokopilerinden “Kurumsal Başvuru Yetkilisi”nin kimliğini, “Kurumsal Başvuru Sahibi”nin imza sirküleri, “Kurumsal Başvuru Sözleşmesi”, “Sertifika Kullanıcısı Taahhütnamesi”nden ise “Kurumsal Başvuru Sahibi”nin yetki ve kimliğinin doğrulamasını yapar. İstenmesi halinde “Kayıt Birimi” veya “Kayıt Birimi” Yetkilisi, “Kurumsal Başvuru Sahibi”nin belirttiği yerde bulunarak gerekli olan işlemlerin yürütülmesine yardımcı olur.

SSL Başvurusu:

Standart SSL, Premium SSL ve EV SSL başvurularında, tüm başvurular “e-tuğra” web sitesi üzerinden yapılır. Gizli ve açık anahtar üretimi, başvuru sahibi tarafından yapılır. Başvuru esnasında, başvuru sahibi sertifika üretimi için gerekli olan CSR’yi sisteme yükler. Başvurunun tamamlanmasına müteakip, DNS kayıtlarında bulunan yönetici veya teknik iletişim e-posta adresine gönderilen özel bir kod ile Alan Adı doğrulanır.

Premium SSL ve EV SSL için, “e-tuğra” web sitesinde yayınlanan belgeler başvuru sahibi tarafından yetkilendirilen kişiler ve/veya yetkilileri tarafından yetkilerini gösteren belgeler ile birlikte “e-tuğra” “Kayıt Birimi”lerinden birine teslim edilir veya gönderilir. Belgelerin “e-tuğra” prosedürlerine göre kontrol edilmesi ve doğrulanması ile birlikte başvuru süreci tamamlanır.

“KIS” Başvurusu:

“KIS” başvurularında, başvurular “e-tuğra” web sitesi üzerinden yapılır. Gizli ve açık anahtar üretimi, başvuru sahibi tarafından yapılır. Başvuru esnasında, başvuru sahibi sertifika üretimi için gerekli olan CSR’yi sisteme yükler. Başvurunun tamamlanmasına müteakip, başvuru esnasından bildirdiği e-posta adresine gönderilen özel bir kod ile doğrulanır.

“e-tuğra” web sitesinde yayınlanan belgeler başvuru sahibi tarafından “e-tuğra” “Kayıt Birim”lerinden birine teslim edilir veya gönderilir. Belgelerin “e-tuğra” prosedürlerine göre kontrol edilmesi ve doğrulanması ile birlikte başvuru süreci tamamlanır.

4.2. Sertifika Başvuru Süreci

4.2.1. Kimlik Tanılama ve Doğrulama İşlemlerinin Gerçekleştirilmesi

“Kayıt Birimi” yetkilileri “NES” başvuru sahiplerinin, kurumsal başvuru sahiplerinin ve kurumsal başvuru yetkililerinin Bölüm 3.2 ve Bölüm 4.1’de belirtilen yöntemlerle kimlik doğrulamalarını yaparlar.

“NES” başvurusu sırasında, başvuru sahibinin kimliği yasal düzenlemeler uyarınca resmi belgelere dayandırılarak doğrulanır.

Standart SSL, Premium SSL, SSL, EV SSL KIS ve EV KIS sertifikaları başvuruları Bölüm 3.2’de açıklanan esaslar ve buna bağlı “e-tuğra” prosedürleri uyarınca yürütülür.

4.2.2. “Sertifika” Başvurularının Kabulü ve Reddi

“eTuğra” kendisine yapılan başvuruları kabul etmekte veya reddetmekte serbesttir. Sertifika başvurusu kabul edilebilmesi için aşağıdaki koşulların tamamlanması gerekmektedir:

- Bölüm 4.1.2. de yer alan başvuru yöntemlerinin herhangi birinin tamamlanmış olması,
- Bölüm 3.2’de açıklanan esaslar ve “e-tuğra” başvuru prosedürlerine göre gerekli form ve belgelerin eksiksiz olarak tamamlanmış olması,
- Sertifika bedelinin ödenmiş olması ile sertifika başvuruları kabul edilir.

Yukarıdaki koşullar sağlanmış olsa bile aşağıdaki durumlar oluştuğunda başvuru reddedilebilir ve başvuru sahibi bilgilendirilir.

- Bilgi ve belgelerin doğrulanmasına ilişkin sorgulamalara başvuru sahibinin zamanında veya tatminkâr yanıt vermemesi.
- Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS” için, başvuru kaydından sonra “CSR” dosyasının en geç 30 (otuz) gün içinde ulaşmaması.
- Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS” için yapılan bir başvuruda sertifika üretilmesinin, “e-tuğra”nın itibarının zarar görebileceğine ilişkin kuvvetli bir kanaatinin oluşması.

“e-tuğra” herhangi başvuru reddedildiğinde geçerli bir sebep göstermek zorunda değildir.

4.2.3. “Sertifika” Başvuruları İşleme Süreci

“NES” için, “E-tuğra”ya ulaşan sertifika başvurularının alınmasının ardından sertifika başvurularının işleme süreci en fazla 5 (beş) iş günüdür. Başvuruların kabulünden sonra üretim süreci en fazla 1 (bir) iş günüdür. “NES” üretimleri smartcard stok durumuna göre üretimi mecburi durumlarda 45 takvim günü olabilir.

Standart SSL için 1 (bir) iş günü, Premium SSL ve “KIS” için 3 (üç) ile 6 (altı) iş günü arasında , EV SSL ve EV SSL için 5 (beş) ile 12 (oniki) iş günü içerisinde başvurular işlenir ve üretimleri yapılır.

Sertifika başvurularının işlenmesine ilişkin süreler, sertifika başvurularının Bölüm 3.2’de yer alan esaslar ve “e-tuğra” prosedürlerine göre eksiksiz ve doğru olması halinde geçerlidir.

4.3. Sertifika Üretimi

4.3.1. Sertifika Üretimi Sırasındaki "ESHS" Faaliyetleri

Bölüm 4.2.2 de belirtilen esaslara göre kabul edilen sertifika başvuruları “e-tuğra” “Güven Merkezi”nde başvuruların kabulünden sonra işlenerek üretilir.

Bölüm 4.2’de belirtilen başvuru süreçlerinin tamamlanarak başvurunun kabul edilmesinden sonra “e-tuğra” “güvenli personel”i tarafından “Güven Merkezi” içerisinde iki kademeli onay sürecinden geçtikten sonra üretilir.

“NES” için, sertifika sahibine güvenli elektronik imza oluşturma aracında, “Tebliğ”de belirtilen algoritma ve parametrelere uygun olarak gizli ve açık anahtarları üretilir. Akabinde “NES” başvuru sahibinden alınan bilgiler doğrultusunda “sertifika sahibi”ne ait elektronik imza doğrulama verisi ile bağlı “NES” oluşturulur.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL için, başvurunun sahibi tarafından gönderilen “CSR” kullanılarak üretilir ve başvuru sahibine kök ve alt kök sertifikaları ile birlikte paketlenerek, alan adını doğrulayan e-posta adresine gönderilir.

“KIS” için başvurunun sahibi tarafından gönderilen “CSR” kullanılarak üretilir ve başvuru sahibine kök ve alt kök sertifikaları ile birlikte paketlenerek, başvuru sırasında bildirilen ve doğrulanan e-posta adresine gönderilir.

4.3.2. Sertifika Üretimiyle İlgili Sertifika Sahibinin Bilgilendirilmesi

Sertifikanın üretimi gerçekleştikten sonra sertifika sahibine sms veya e-posta aracılığı ile sertifikanın üretildiğine dair bilgilendirme mesajı gönderilir.

4.4. Sertifikanın Kabulü

4.4.1. Kabulün Şekli

“e-tuğra” tarafından oluşturulan sertifikayı, sertifika sahibinin teslim alması sertifikanın kabulü sayılır. Tüm sertifika tipleri için, sertifika sahipleri, sertifikayı yüklemeyen veya kullanmadan önce sertifika içeriğindeki bilgileri gözden geçirmek ve doğrulamakla, doğru olmayan, eksik, hatalı veya başvuruyu tutarsız bilgiler olması durumunda “e- Tuğra” yı bilgilendirmek ve sertifikanın iptalini talep etmekle yükümlüdür. Söz konusu bilgi tutarsızlığı “e-tuğra” kaynaklı ise, “e-tuğra” sertifika sahibinin dolduracağı yeni formlar ile sertifika üretimini tekrar yapar.

“NES” için ise, sertifika sahibine gönderilen “NES” paketi içerisinde bulunan ekipmanların eksik veya ayıplı olduğunun tesbit edilmesi durumunda, 7 (yedi) işgününde “e-tugra” ya bildirilmesi gereklidir.

“NES”lerin üretiminden sonra “NES” sahibi e-imza paketini kargo veya KB’lerden elden olmak üzere 1 (bir) ay içerisinde teslim almaz ise “NES” kabul edilmemiş sayılır ve “e-tuğra” “NES”i iptal eder, ücretin iadesi yapılmaz.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, “KIS” and EV KIS için üretilen sertifikaların e-posta ile başvuru sahiplerine gönderilmesine müteakip 7 gün içerisinde herhangi bir dönüş olmaması durumunda sertifika kabul edilmiş olur.

4.4.2. "ESHS" Tarafından Sertifikanın Yayımlanması

“NES” için, ancak sertifika sahibinin yazılı izni ile “e-tuğra” tarafından halka açık bir dizinde veya web üzerinden yayımlanır.

4.4.3. Diğer Katılımcıların Sertifika Üretimiyle İlgili Bilgilendirilmesi

İlgili değildir.

4.5. Anahtar Çifti ve Sertifika Kullanımı

4.5.1. Sertifika Sahibi İmza Oluşturma Verisi ve Sertifika Kullanımı

Sertifika sahipleri sertifikasını ve sertifika gizli anahtarını, “SUE”, “Sİ”, ilgili Kanun, Yönetmelik, Tebliğ ve imzalamış oldukları sertifika kullanıcı sözleşmeleri ile belirlenen yükümlükleri doğrultusunda kullanmak zorundadır. Ayrıca sertifikalar eğer bulunuyorsa kullanıma ve maddi kapsama ilişkin sınırlamalar dahilinde kullanılmalıdır.

Sertifika sahibi imza oluşturma verisinin ve erişim verisinin güvenliğini sağlamak ve izinsiz kullanımlarını engellemekle yükümlüdür. Sertifika sahibinin, imza oluşturma verisinin gizliliği veya güvenliği konusunda şüphe duyması, imza oluşturma verisinin, imza oluşturma aracının veya erişim verisinin kaybolması, çalınması veya güvenilirliğinden şüphe duyması halinde derhal “e-tuğra”yi bilgilendirmesi gereklidir.

“NES” için sertifika sahibi, adına düzenlenen güvenli elektronik imza oluşturma aracını ve bu araca ait varsa erişim şifrelerini şahsen teslim almalıdır. Aktivasyonla belirlenen erişim şifreleri için cep telefonunun veya e-posta adresinin diğer kişilerce kullanımına izin vermez.

4.5.2. Üçüncü Kişilerin İmza Doğrulama Verisi ve Sertifika Kullanımı

“e-tuğra” sertifikalarına güvenerek iş ve işlem yapacak olan üçüncü kişiler öncelikle sertifikanın kontrolünü yapmalıdırlar. Sertifika Sahipleri sertifikalarını Kanun, Yönetmelik, Tebliğ ve diğer düzenlemeler ile “Sİ” ve “SUE” kitapçıklarında belirlenmiş kullanım amaçları dâhilinde kullanmakla yükümlüdürler.

Sertifikanın geçerliliğinin kontrolünün makul ve güvenli koşullar altında yapılması durumunda bir tereddüt olması halinde, üçüncü kişiler gerekli tedbirleri alır. Üçüncü kişiler sertifikaya güvenmek için;

- Sertifikanın kullanım amacına uygun kullanıldığını;
- Herhangi bir yanlış işlemin yaralanma, ölüm, çevresel zarara sebep olduğu nükleer tesis, hava trafik kontrol, uçak navigasyon, silah kontrol gibi sistemlerde kullanılmadığını,
- Sertifika içeriğinde yer alan anahtar kullanım durumuyla uyumlu olduğunu,
- Sertifikanın “e-tuğra” tarafından oluşturulduğunu,
- Sertifikanın kendisinin ve dayandığı kök ve alt kök sertifikalarının geçerli olduğunu, kontrol etmekle yükümlüdür. Bu amaçla “e-tuğra” “SİL” ve “ÇSDP” servis hizmetlerini kesintisiz olarak sağlar.

Bu işlemler sırasında, mevzuat ve standartlarca belirlenmiş güvenli yazılım ve donanım araçlarının kullanılması üçüncü kişilerin sorumluluğundadır.

Sertifikaların kontrolünün ve doğrulama prosedürlerinin başarısız olması durumunda sertifikaya dayanarak işlem yapmamalıdır.

“e-tuğra”, üçüncü kişilerin imza doğrulama verisi ve sertifika kullanımında söz konusu şartları yerine getirmemelerinden sorumlu değildir.

4.6. Sertifika Yenileme

“e-tuğra” sertifika yenileme işlemleri sadece “NES” için ve aşağıda açıklanan yenileme süreçlerine tabidir. Sertifika yenileme, sertifika içeriğindeki açık anahtar değişmemek koşulu ile, sertifika geçerlilik süresinin uzatılmasıdır. Sertifika yenilemenin yapılabilmesi için, sertifikanın gizli anahtarının açığa çıkmamış olması zorunludur. Geçerlilik süresi dolan sertifikalar için yenileme başvurusu yapılamaz. Anahtarların güvenliği için, aynı verilere sahip bir sertifikanın toplam geçerlilik süresi 3 (üç) yıldan fazla olamaz.

4.6.1. Sertifika Yenilemeyi Gerektiren Durumlar

Sertifikalar ancak sertifikaların geçerlilik sürelerinin sona ermesinden önce ve sertifika içeriğinde değişiklik gerektirecek bir durumun bulunmaması halinde, sertifika sahibinin talebi üzerine yenilenebilir. Sertifika geçerlilik süresi içinde yenileme başvurusunun yapılmış ve kabul edilmiş olması koşuluyla, süresi dolmuş sertifika da yenilenebilir.

4.6.2. Yenileme Talebinde Bulunabilecek Kişiler

Sertifika sahibi veya sertifika sahibini temsile yetkili kişi tarafından yenileme talebinde bulunulabilir.

4.6.3. Sertifika Yenileme Talebinin İşlenmesi

Sertifika yenileme işlemleri sadece “NES” için yapılır. Yenileme talepleri “e-tuğra” web sitesinden veya “KB”ler aracılığıyla yapılabilir. Yenileme talebinin web sitesi üzerinden yapılması halinde, sertifika yenilenmesine ilişkin başvuru formu doldurulur ve form yenileme talebinde bulunan sertifika sahibinin güvenli elektronik imzası ile imzalanır. “e-tuğra” yenileme talebinde bulunan sertifika sahibinin güvenli elektronik imzasını doğrulayarak “NES” sahibinin kimlik doğrulamasını yapar. “KB”ye yapılan yenileme başvurularında “KB” yetkilisi sertifika sahibinin nüfus cüzdanı, pasaport, sürücü belgesi gibi resmi kimlik belgelerine dayanarak kimlik doğrulaması yapar. Kimlik doğrulaması aşamasının tamamlanmasından ve gerekli onaylama prosedürlerinin ve ödeme kontrollerinin gerçekleştirilmesinden sonra yeni sertifika oluşturulur.

4.6.4. Yenilenmiş Sertifikayla İlgili Sertifika Sahibine Bildirim Yapılması

Bölüm 4.3.2’de yer alan esaslar uygulanır.

4.6.5. Yenilenen Sertifikanın Kabulü

“NES” yenileme prosedürlerinde son adım olan sertifika sahibinin yeni sertifikasını yüklemesi sertifika yenilenmesinin kabulü sayılır. Bölüm 4.4.1’de yer alan esaslar uygulanır.

4.6.6. "ESHS" Tarafından Yenilenen Sertifikanın Yayımlanması

Bölüm 4.4.2’de yer alan esaslar uygulanır.

4.6.7. Diğer Katılımcıların Yeni Sertifika Üretimiyle İlgili Bilgilendirilmesi

İlgili değildir.

4.7. Sertifikaların Yeniden Anahtarlanması

“e-tuğra” sadece “NES” için aşağıda belirtilen özel durumlarda yeniden anahtarlama yapılır. Bu durum dışında yeniden anahtarlama yapılmaz. Yenileme işlemleri sertifika yenileme ile yapılmaktadır. Yeniden anahtarlama yapılması gereken durumlarda “NES” iptal edilir ve “NES” başvurusu süreçleri işletilerek yeni bir “NES” oluşturulur.

4.7.1. Anahtar Yenilemeyi Gerektiren Durumlar

“NES” için geçerlilik süresinin ilk 1 (bir) ayı içinde sertifika sahibinin kartından sertifikanın silinmiş olması, kartın kaybolması veya kartın bir biçimde çalışamaz olması durumunda, ilk başvuruda sağlamış olduğu hiçbir bilginin değişmemiş olması ön koşulu ile yeniden belge istenmeksizin, bir defaya mahsus olmak üzere anahtar yenilemeyle yeni bir sertifika üretilir.

4.7.2. Anahtar Yenileme Talebinde Bulunabilecek Kişiler

“NES” için sertifika sahibi gerçek kişidir.

4.7.3. Anahtar Yenileme Talebinin İşlenmesi

Bölüm 4.7.1 'de belirtilen koşullara dair bir şüphe olması durumunda, ilgili bilgi ve destekleyici belgeler ve deliller yeniden alınır.

4.7.4. Yeni Sertifikayla İlgili Sertifika Sahibine Bildirim Yapılması

Bölüm 4.3.2’de yer alan esaslar uygulanır.

4.7.5. Anahtarı Yenilenen Sertifikanın Kabulü

Bölüm 4.4.1’de yer alan esaslar uygulanır.

4.7.6. "ESHS" Tarafından Anahtarı Yenilenen Sertifikanın Yayımlanması

Bölüm 4.4.2’de yer alan esaslar uygulanır.

4.7.7. Diğer İlgililere Sertifika üretilmesine İlişkin "ESHS" Tarafından Yapılan Bildirim

İlgili değildir.

4.8. Sertifika Değişikliği

4.8.1. Sertifikalarda Değişiklik Yapılmasını Gerektiren Durumlar

Sertifika içeriğinin değiştirilmesi ancak sertifikanın iptal edilmesi veya sertifika içeriğindeki bir değişiklik gerekmesi durumunda, yeni bir sertifikanın oluşturulması ile gerçekleşebilir. Bu tür bir değişiklik yeni bir sertifika başvuru sürecinin başlatılmasını gerektirir.

4.8.2. Kimler Sertifika Değişiklik Yapılmasını Talep Edebilir

Bölüm 4.1.1’deki esaslar uygulanır.

4.8.3. Sertifika Üzerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Taleplerin Süreci

Bölüm 3.2'deki esaslar uygulanır.

4.8.4. Yeni Sertifika Oluşturulmasına İlişkin Sertifika Başvurusunda Bulunanlara Yapılan Bildirim

Bölüm 4.3.2'deki esaslar uygulanır.

4.8.5. Değiştirilmiş Sertifikaların Kabulü Sayılan İşlemler

Bölüm 4.4.1'deki esaslar uygulanır.

4.8.6. "ESHS" Tarafından Sertifika Değişikliklerine İlişkin Yayın

Bölüm 4.4.2'deki esaslar uygulanır.

4.8.7. "ESHS" Tarafından Diğer Kuruluşlara Sertifika Oluşturulmasına İlişkin Bildirim

İlgili değildir.

4.9. Sertifika İptali ve Askıya Alma

4.9.1. Sertifika İptalini Gerektiren Durumlar

Aşağıda yer alan koşullar sertifikanın iptalini gerektirir:

- Sertifikanın kullanım süresi içinde içerdiği bilgilerin geçerliliğini kaybetmesi durumunda,
- Sertifika sahibinin veya temsile yetkili kişinin talebi, sertifika sahibi, sertifika iptal talebini, “e-tuğra”nın resmi web sitesi üzerinden, çağrı merkezi yoluyla, güvenli elektronik imzalı olarak göndereceği e-posta yoluyla veya yazılı olarak talepte bulunması durumunda,
- Sertifika başvurusunda veya sertifikada yer alan bilgilerin sahteliğinin veya yanlışlığının ortaya çıkması; “e-tuğra” bu şartın oluştuğuna dair makul kanıta dayalı kanaat oluşturabileceği gibi aynı şart sertifika sahibi veya temsili yetkili kişinin bildirimleriyle de oluşabilir.
- Sertifika içeriğinde yer alan bilgi veya sertifika sahibi bilgilerinde bir değişiklik olması,
- Sertifika sahibinin fiil ehliyetinin sınırlandırıldığı, iflâsının veya gaipliğinin veya ölümünün öğrenilmesi,
- Sertifikanın, gizli anahtarın kaybedilmesi, çalınması, ortaya çıkma şüphesinin veya üçüncü kişilerin erişimi ve kullanımı tehlikesinin oluşması,
- Sertifikanın gizli anahtarına erişim şifresinin ortaya çıkması veya benzer bir nedenle sertifika sahibinin gizli anahtar üzerindeki kontrolünü kaybetmesi,
- Sertifikanın gizli anahtarının içinde bulunduğu yazılım veya donanım aracının kaybolması, bozulması veya güvenilirliğini kaybetmesi,
- “e-tuğra”nın, sertifikanın “Si” ve “SUE” rehber kitapçıkları ile sertifika taahhütnamesi veya anlaşması hükümlerine aykırı olarak kullanıldığına ilişkin bir bildirim alması veya böyle olduğunun anlaşılması,

- “e-tuğra”nın tamamen kendi takdiri sonucu, sertifikanın verilışı sırasında işbu “SUE” rehber kitapçıklarının uygulama esaslarına ve ilgili “Sİ” ilkelerine ilişkin bir uygunsuzluk tespit etmesi,
- Sertifikalarının üretiminde kullanılan anahtar uzunluğunun veya kriptografik algoritmaların uygunluğunun ortadan kalkması durumunda,
- Sertifikanın amacı dışında kullanıldığına dair bir kanıtın elde edilmesi halinde,
- Bir Wildcard sertifikasının sahtecilikle yanlış yönlendirebilecek bir tam nitelikli alt alan adını doğruladığının anlaşılması halinde,
- Sunucu sertifikasının oltalama, sahtecilik, zararlı yazılım dağıtma gibi suç unsuru oluşturan eylemlerde kullanıldığının tespit edilmesi halinde,
- “NES” için, sertifika üretimi sonrası ilgili kayıt birimi aracılığıyla teslim edilecek olan e-imza paketinin 1 (bir) ay içinde sertifika başvuru sahibi tarafından teslim alınmaması veya kurye ile gönderilen e-imza paketinin 1 (bir) ay boyunca sertifika başvuru sahibi tarafından teslim alınmaması,
- “NES” için, Kanun’a dayalı sertifika verme hakkının ortadan kalkması,
- “NES” için, olan durumlarda “Kurumsal Başvuru Sahibi” ile “Sertifika Sahibi” arasında “Kurumsal Başvuru”da bulunmaya esas teşkil eden hukuki ilişkinin sona ermesi,
- “NES” için, Sertifika Sahibinin sertifikayı kullanarak icra ettiği kasti bir fiili neticesinde “e-tuğra”nın veya “Kurumsal Başvuru Sahibi”nin zarara uğraması,
- “NES” için, Sertifika Sahibi tarafından hukuka veya “NES” içerisinde yer alan kullanım veya maddi kapsama aykırı amaçlarla kullanıldığının “e-tuğra” veya “Kurumsal Başvuru Sahibi” tarafından tespiti,
- Premium SSL ve EV SSL sertifikaları için, sertifika sahibi tüzel kişinin yasal varlığının veya faaliyetinin devamının ortadan kalktığına dair “e-tuğra”ya bir bildirimde bulunulması veya böyle olduğunun anlaşılması,
- Premium SSL ve EV SSL sertifikaları için, bir mahkemenin veya bir yetkilinin sertifika sahibinin alan adı sahipliğini veya kullanma yetkisini ortadan kaldırdığına dair “e-tuğra”ya bir bildirimde bulunulması veya bunun “e-tuğra” tarafından anlaşılması,
- EV SSL sertifikaları için, “e-tuğra” sertifika verme hakkının ortadan kalkması,
- “e-tuğra” kök veya alt kök sertifikalarına ait gizli anahtarların çıkma şüphesinin oluşması veya açığa çıkması,

“e-tuğra”nın sertifika hizmetleri vermeyi durdurması. Alt kök sertifikanın kullanım süresi içinde geçerliliğini kaybetmesi durumunda en geç 7 (yedi) gün içinde iptal edilir. Aşağıda yer alan koşullar alt kök sertifikasının iptalini gerektirir:

- Üretimde kullanılan alt kök sertifikasına ait gizli anahtarların açığa çıkma şüphesinin oluşması veya açığa çıkması ,
- Alt kök sertifikasının amacı dışında kullanıldığının ortaya çıkması ,
- Alt kök sertifikanın “e-tuğra” Sİ ve SUE rehber kitapçıkları ve BR gerekliliklerine uygun olarak üretilmediğinin ortaya çıkması ,
- Alt kök sertifikanın içinde yer alan bilgilerin hatalı veya yanıltıcı olduğunun ortaya çıkması ,
- “e-tuğra”nın herhangi bir nedenle faaliyetlerine son vermesi ve iptal desteğini sağlamak amacıyla herhangi başka bir ESHS ile anlaşmaması ,

- “e-tugra”nın sertifika verme yetkisinin süresinin dolması , sona ermesi veya iptal edilmesi (SİL ve “ÇSDP” hizmetleri için gerekli düzenlemeler sağlanmışsa),
- “e-tugra” Sİ ve SUE rehber kitapçıkları uyarınca sertifika iptali gerekiyorsa,
- “e-tugra”nın, sertifikalarının üretiminde kullanılan anahtar uzunluğunun veya kriptografik algoritmaların uygunluğunun ortadan kalkması .

4.9.2. Kimler İptal Başvurusunda Bulunabilir

Sertifikalar için aşağıda belirtilen kişiler tarafından iptal talebinde bulunabilir;

- “NES” sertifikaları için sertifika sahibi, “NES” içerisinde kurum bilgilerinin bulunması halinde kurumun yetkili kişileri, yetkisi bulunması halinde kurumsal başvuru sahipleri,
- “KIS” sertifikaları için sertifika sahibi, “KIS” içerisinde kurum bilgilerinin bulunması halinde kurumun yetkili kişileri,
- Standart SSL için alan adı sahibi,
- Premium SSL, EV SSL and EV KIS için sertifika sahibi tüzel kişiliği temsile yetkili kişi,
- Yetkileri doğrultusunda kamu kurumları ve yargı makamları,
- Gerekli durumlarda “e-tuğra” personeli.

4.9.3. Sertifika İptal Talebi Prosedürleri

“e-tuğra”, sertifika iptal hizmetini, web ve çağrı merkezi üzerinden kesintisiz olarak haftada 7 gün 24 saat ilkesine göre verir. Yazıyla gelen sertifika iptal talepleri, mesai saatleri içinde işleme alınır. Tüm SSL ve KIS sertifikaları için sadece çağrı merkezi ve yazı ile sertifika iptal talebi alınır.

“NES” iptal talepleri, sertifika sahibinden, 7 gün 24 saat ilkesine göre “e-tuğra” web sitesi üzerindeki interaktif işlemler üzerinden, çağrı merkezi üzerinde, mesai saatleri içinde yazıyla (faks ya da posta aracılığıyla “e-tuğra” veya KB'lere gelen imzalı yazılar) olmak üzere farklı yollarla alınabilir.

- Sertifika sahibi, web üzerinden interaktif işlemler ile iptal başvurusunu gerçekleştirirse, “e-tuğra” web sitesine interaktif parolasıyla bağlanarak iptal edilecek sertifikayı seçer. İkincil kimlik doğrulama aşamasını da geçtikten sonra “e-tuğra”da başvuru esnasında verdiği cep telefonu veya e-posta aracılığıyla kendisine gönderilen onay kodunu ve sertifika iptal nedeni girilerek çevrimiçi olarak iptal işlemi tamamlanır.
- Sertifika sahibi, telefonla iptal başvurusunu gerçekleştirmek isterse, ilan edilen çağrı merkezi üzerinden telefon numarası ile yetkili operatörlere ulaşır. Operatör ile birlikte T.C. Kimlik Numarası, kayıtlı cep telefonu veya e-posta aracılığıyla kendisine gönderilen onay kodu ile birlikte istenilen diğer bilgileri girerek doğrulama adımlarını tamamlar. Seri numarasını bildirdiği sertifikasının askı veya iptal işlemini tamamlar.
- “NES” sahibi, sertifika iptal talebini elle atılan imzayla hazırlayacağı bir sertifika iptal talep yazısıyla da “e-tuğra”ya bildirebilir. Yazının aslı ulaştığında yazıdaki imza doğrulanarak sertifika iptal edilir. İptal talep yazısı faksla ve e-posta ortamında taranmış olarak alınmışsa, yazının aslı gelene kadar sertifika askıya alınır. İşlem sonrası iptal durumu sertifika sahibine bildirilir.
- Kurumsal başvuru sahibi veya yetkilisi, sertifika iptal talebini sadece elle atılan imzayla hazırlayacağı bir sertifika iptal talep yazısıyla “e-tuğra”ya bildirir. Yazının aslı ulaştığında yazıdaki imza doğrulanarak sertifika iptal edilir. İptal talep yazısı faksla ve e-posta ortamında

taranmış olarak alınmışsa, yazı aslı gelene kadar sertifika askıya alınır. İşlem sonrası iptal durumu sertifika sahibine ve kurumsal başvuru sahibine bildirilir.

- İçeriğinde kurum bilgisi de yer alan “NES” iptal talepleri, sertifika sahiplerinin yanı sıra onaylı iptal başvuruları ile ilgili kurumu temsile yetkili kişilerden de alınabilir. Yetkililerden gelen yazılı sertifika iptal talebi doğrulandıktan sonra iptal işlemi tamamlanır. İşlem sonrası iptal durumu yetkili ile sertifika sahibine bildirilir.

Standart SSL için sertifika iptal talepleri sadece alan adı sahibinin DNS kayıtlarında bulunan e-posta adreslerine gönderilen onaylama işlemlerini gerçekleştirilmeleri ile gerçekleştirilir.

Premium SSL, EV SSL ve “KIS” için sertifika iptal talepleri sadece sertifika sahibi tüzel kişiliği temsile yetkili kişi imzasıyla yazılı olarak alınır. Gelen yazılı sertifika iptal talebi doğrulandıktan sonra iptal işlemi tamamlanır. İşlem sonrası iptal durumu yetkiliye bildirilir.

“e-tuğra”ya ait bir güvenlik sorunu oluşması, mevcut sertifikalarla ilgili ihbar alınması veya sertifika üretim esnasında oluşan bir hatanın fark edilmesi durumunda, “e-tuğra” sertifika iptalini başlatabilir. Bu tür sertifika iptal işlemlerinde, sonuç ilgili sertifika kullanıcılarına e-posta yoluyla duyurulur. Gereken durumlarda, yeni sertifika üretim işlemleri ücretsiz olarak, iptal işleminden sonra başlatılır.

İptal edilmiş bir sertifika yeniden kullanılabilir hale getirilemez.

“e-tuğra”ya ait kök ve alt kök sertifikalarının iptal edilmesi durumunda, mümkün olan en kısa sürede durum tüm ilgili taraflara elektronik ortamda duyurulur. İptal edilen kök veya alt kök sertifikasının imzasını taşıyan son kullanıcı sertifikaları da iptal edilir ve kullanıcılar e-postayla bilgilendirilir.

4.9.4. Sertifika İptal Talebi Gecikme Periyodu

Sertifika iptal talepleri “e-tuğra” tarafından teknik ve ticari imkânların elverdiği en kısa süre içinde işleme alınır. Sertifika iptal talebinin onaylanmasından sonra sertifika ilk yayınlanacak “SİL”de yer alır ve bu süre 24 saati geçmez.

İptal listeleri <http://crl.e-tugra.com>, <http://crl1.e-tugra.com> adreslerinden her bir sertifika makamı için yayınlanır.

4.9.5. Sertifika İptal Talebini İşleme Süresi

“e-tuğra”, kendisine çevrimiçi (7 gün 24 saat) ulaşan tüm sertifika iptal taleplerini, talebin uygun bulunması ve kimlik doğrulamanın çevrimiçi olarak tamamlanmasının ardından teknik imkânların elverdiği en kısa sürede sonuçlandırır.

Yazıyla alınan sertifika iptal talepleri mesai saatleri içinde hemen değerlendirmeye alınır ve gerekli işlemler öncelikli olarak tamamlanır.

Sunucu sertifikası ve KIS için iptal işlemi, talebin ulaşmasının ardından en geç 24 (yirmi dört) saat içinde gerçekleştirilir.

Sertifika iptal talebinin onaylanmasından sonra sertifika ilk yayınlanacak “SİL”de yer alır.

4.9.6. İptal Durumuna İlişkin Üçüncü Kişilerin Kontrol Yükümlülüğü

Üçüncü kişiler güvenli elektronik imzaya güvenerek bir iş veya işlem yapmadan önce sertifikanın geçerlilik durumunu kontrol etmek zorundadırlar. Üçüncü kişiler sertifikanın geçerlilik durumu kontrollerini “SİL” veya “ÇSDP” aracılığıyla kontrol etmelidirler. “e-tuğra” üçüncü kişilerin “SUE”, “Si” ve Yönetmelik ile belirtilen kontrol yükümlülüklerini yerine getirmeleri amacıyla CWA 14171 Standardına uygun güvenli elektronik imza doğrulama aracı kullanmalarını tavsiye eder.

4.9.7. Sertifika İptal Listesi (SİL) Yayınlama Sıklığı

“NES”lere ait “SİL”ler her 6 saatte bir 24 saat geçerliliğe sahip olacak şekilde., Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS”lere ait “SİL”ler her 24 saatte bir en az bir kere ve en fazla 1(bir) hafta geçerliliğe sahip olacak şekilde “e-tuğra” alt kök sertifikalarına ait “SİL”ler, herhangi bir alt sertifikanın iptal edilmesi anında, aksi durumda 6 ayda bir 6 ay geçerliliğe sahip olacak şekilde yayınlanır. “e-tuğra” “SİL” hizmetini 7/24 hizmet verebilecek şekilde sağlar.

SİL geçerlilik süresi konusunda tek istisna kök ve alt kök sertifikaların geçerlilik sürelerinin dolması sırasında yaşanır. SİL içinde bulunan bir sonraki güncelleme tarihinin, kök veya alt kök sertifika geçerlilik bitiş tarihini aşması halinde SİL içinde bulunan bu değer kök veya alt kök geçerlilik bitiş tarihi olarak yazılır.

4.9.8. “SİL”lerin Yayınlanma Zamanı

SİL’ler üretildikleri andan itibaren sistem tarafından en geç 10 (on) dakika içinde <http://crl.e-tugra.com> ve <http://crl1.e-tugra.com> adreslerinde yayımlanır.

4.9.9. Çevrimiçi İptal Kontrolü Erişilebilirliği

“e-tuğra” gerçek zamanlı sertifika iptal durumu kontrolü sağlayan “ÇSDP” hizmetini kesintisiz olarak sağlar. “ÇSDP” hizmeti, kullanıcı tarafında uygun yazılımların “e-tuğra” “ÇSDP” sağlayıcısına bağlanması, durum kontrolü taleplerinin yollanması ve sağlayıcının taleplere çevrimiçi olarak cevap yollaması esasıyla çalışmaktadır. “ÇSDP” sorgusuyla, o anda bir sertifikanın durumunu geçerli, askıda, iptal, süresi dolmuş şeklinde bilgi edinilir.

Sertifika sahipleri ve üçüncü kişiler “ÇSDP” hizmetinden faydalanmak için güvenli elektronik imza doğrulama aracı kullanabilirler.

“e-tugra” “ÇSDP” hizmeti kapsamında, sorgu yapan sistemlere verilen cevaplar, “ÇSDP” cevabı imzalama amacıyla üretilmiş olan “ÇSDP” hizmet sertifikaları kullanılarak imzalanırlar. Durumu sorgulanan ve “e-tugra” tarafından üretilmiş herhangi bir sertifika için oluşturulan cevap, bu sertifikayı imzalamış olan kök veya alt kök sertifika tarafından imzalanmış bir “ÇSDP” hizmet sertifikası kullanılarak imzalanır.

“e-tugra”, “ÇSDP” ve “SİL” yayımlama hizmetlerinin cevap verme süresinin 10 (on) saniyenin altında kalması sağlar.

4.9.10. Çevrimiçi İptal Kontrolü Gereklilikleri

Sertifika durum sorgusu yaparken, sorgulama için ÇSDP’nü öncelikli olarak tercih etmeleri önerilir.

4.9.11. İptal Duyurularının Diğer Biçimlerine Erişilebilirlik

“ÇSDP” ve “SİL” dışında iptal durumu yayımlama yöntemi kullanmaz.

4.9.12. Anahtar Güvenliğinin Yitirilmesine İlişkin Özel Gereklilikler

“e-tuğra” kök ve alt kök sertifikalarına ait imza oluşturma verilerinin gizliliğinin ve güvenliğinin şüphe altında olması halinde kök ve alt kök sertifikaları iptal edilebilir. Kök ve alt kök sertifikalarının iptal edilmesi halinde bu sertifikalara bağlı tüm sertifikalar iptal eder. “e-tuğra” kök ve alt kök sertifikalarının ve bunlara bağlı sertifikaların iptal edilmesi durumu sertifika sahiplerine ve üçüncü kişilere duyurulur.

“e-tuğra” son kullanıcıya ait sertifikalarda, güvenlik sorunu oluşması durumunda ilgili son kullanıcı sertifikalarını iptal eder, sertifika sahibini bilgilendirir.

“e-tuğra” kaynaklı tüm sertifika iptal işlemlerinde, iptal sonrası yeni sertifika üretim ve dağıtım işlemlerine en kısa sürede başlanılır.

4.9.13. Sertifika Askı Koşulları

Sertifika sahibi geçici bir süreyle “NES”in geçerliliğini kaldırmak isterse, bu sürece “NES”in askıya alınması denir. Askıya alma işleminin iptal işleminden farkı, iptal edilen “NES”in yeniden geçerlilik kazanmasının mümkün olmamasına rağmen askıya alınan “NES”in askı durumu kaldırılarak yeniden geçerlilik kazandırılabilmesidir. “eTuğra” “NES” sahipleri ile ilgili sertifikayı askıya alma hak ve yetkisine sahip kişiler tarafından yapılan askıya alma talepleri karşısında “NES”i askıya alır.

“e-tuğra”, bir sertifika iptal talebinin kaynağının doğrulanamadığı durumlarda doğrulama işlemi tamamlana kadar iptal işlemi yerine ilgili sertifikaları askıya alır.

Diğer sertifikalar için askı işlemi uygulanmaz.

4.9.14. Kimler Askı Talebinde Bulunabilir

“NES” için, Bölüm 4.9.2’de belirtilen esaslar uygulanır. Diğer sertifikalar için askı işlemi uygulanmaz.

4.9.15. Sertifika Askıya Alma Talebi Süreci

“NES” için, Bölüm 4.9.3’de yer alan esaslar uygulanır.

“e-tuğra” ya ait bir güvenlik sorunu oluşması veya mevcut sertifikalarla ilgili ihbar alınması durumunda, iptal gerekliliği kesinleşene kadar ilgili sertifikalar “e-tuğra” tarafından askıya alabilir. Bu tür sertifika askıya alma işlemlerinde, sonuç ilgili sertifika kullanıcılarına e-posta yoluyla duyurulur.

Diğer sertifikalar için askı işlemi uygulanmaz. Kök ve alt kök sertifikaları için askıya alma işlemi uygulanmaz.

4.9.16. Askı Süresindeki Limitler

“NES” sahibi tarafından gerçekleştirilen askıya alma işlemi sertifika geçerlilik süresinin sonuna kadar devam edebilir.

“e-tuğra”nın, bir “NES” iptal talebinin kaynağının doğrulanamadığı durumlarda askıya aldığı sertifikalar, doğrulama işlemi sonuçlanıncaya veya süre sınırı aşılanaya kadar askıda bırakılır. “NES” sahipleri tarafından iptali gerektiren bir durumun olup olmadığından emin olunulamadığında askıya alınan “NES”ler, “NES” sahibinden iptal gerekliliği onaylandığında iptal edilir. Bu sürenin sonunda hala askıda bulunan “NES”ler, güvenlik nedeniyle otomatik olarak iptal edilir. “NES”lerin askıda bulunduğu süre içinde, iptali gerektiren bir durumun olmadığı anlaşılırsa, “NES” askıdan çıkarılarak tekrar geçerli duruma alınabilir.

Diğer sertifikalar için askı işlemi uygulanmaz.

4.10. Sertifika Durum Hizmetleri

Sertifika durum sorgulaması 2 (iki) ayrı yöntemle yapılır: Sertifika İptal Listesi (SİL) ve Çevrimiçi Sertifika Durum Protokolü (“ÇSDP”). İptal durumu bilgileri, minimum ilgili sertifikanın geçerliliği tarihi sonuna kadar yayınlanır.

4.10.1. Operasyonel Özellikler

Sertifika durum kontrolleri “SİL”ler ve “ÇSDP” aracılığıyla yapılır. “eTuğra” “SİL” ve “ÇSDP” hizmetlerini 7/24 kesintisiz aşağıdaki adreslerden sağlar.

- <http://crl.e-tugra.com>
- <http://crl1.e-tugra.com>
- <http://ocsp.e-tugra.com>

“e-tuğra”, “NES” için, Sertifika Sahibinin yazılı rızasının alınması koşuluyla kamuya açık bir dizinde yayınlar.

4.10.2. Hizmetin Sürekliliği/Erişebilirliği

“e-tuğra”, “SİL” ve “ÇSDP” hizmetini, kesintisiz olarak 7 gün 24 saat ilkesine göre verir. Bu hizmetler 1 saatten daha fazla erişme kapalı olamaz.

“SİL” hizmeti fiziksel olarak farklı bir noktadan ikinci bir sunucu üzerinden de verir.

“ÇSDP” hizmetinin kesintiye uğramasını engellemek için, “e-tuğra” merkezinde sunulan sertifika hizmetleri, erişilebilirlik ve yeniden devreye alma amaçları uyarınca her zaman yeterli düzeyde bir Felaket Kurtarma Merkezi ile idame ettirilir. Hizmetlerinin “e-tuğra”nın kontrolü dışında aksaması halinde, “e-tuğra” en kısa süre süre içerisinde hizmetlerin tekrar sağlanabilmesi için Felaket Kurtarma Merkezi’ni devreye alır.

4.10.3. İsteğe Bağlı Özellikler

İlgili değildir.

4.11. Sertifika Sahipliğinin Sona Ermesi

Geçerlilik süresi dolan ve iptal edilen sertifikalar için sertifika sahipliği sona erer.

4.12. İmza Oluşturma Verisi Kurtarma ve Yedekleme

“e-tuğra”, sertifika sahiplerinin imza oluşturma verilerini hiçbir biçimde yedeklemez, yeniden oluşturmaz; yeniden oluşturulabileceği bilgileri elinde tutmaz ve kurtarma hizmeti vermez..

4.12.1. İmza Oluşturma Verisi Kurtarma ve Yedekleme İlke ve Esasları

İlgili değildir.

4.12.2. Oturum Anahtarı Zarflama ve Kurtarma İlke ve Uygulamaları

İlgili değildir.

5. TESİS, YÖNETİM VE OPERASYONEL KONTROLLER

Bu bölümde “e-tuğra”nın “ESHS” olarak sertifika hizmetlerini yürütürken uyguladığı temel fiziksel ve operasyonel kontroller ve prosedürler açıklanmaktadır.

5.1. Fiziksel Kontroller

5.1.1. Tesis Konumu ve İnşası

“e-tuğra”, sertifika yaşam zinciri operasyonları ve anahtar yönetimi de dahil olmak üzere temel “ESHS” operasyonlarının tümünü gizli veya açık müdahaleleri durduracak, önleyecek ve tespit edecek şekilde tasarlanmış, fiziksel olarak korunan, içerisinde çeşitli güvenlik alanları oluşturulmuş bir “Güven Merkezi” içinde yürütür.

5.1.2. Fiziksel Erişim

“e-tuğra” “Güven Merkezi”ne fiziksel erişim, birden çok güvenlik seviyesiyle korunan güvenlik sisteminden geçilmesiyle mümkün olmaktadır. Güvenlik sistemi seviyeleri dış alana erişim ve “Güven Merkezi”ne erişim olarak ikiye ayrılmaktadır; “Güven Merkezi”ne erişimin sağlanması dış alana erişimin tamamlanmasıyla mümkün olmaktadır. Dış alana erişim seviyelerinde, personeller için giriş kartları ziyaretçiler için kimlik kontrolü, ve ziyaretçi kayıtları gibi güvenlik yöntemleri kullanılır. Sertifika yaşam zinciri hizmetleri ve anahtar yönetimi operasyonlarının yapıldığı “Güven Merkezi”ne erişim ise çok daha güvenli yöntemlerin kullanılmasıyla gerçekleştirilir. “Güven Merkezi”ne erişim sadece “güvenli personel”in erişebildiği biometrik tanımlama yöntemi ile gerçekleştirilmekte ayrıca tüm giriş ve çıkışlar kayıt altına alınmaktadır. “Güven Merkezi” devamlı olarak kameralar aracılığıyla izlenmekte ve kamera kayıtları saklanmaktadır.

Bakım ve destek faaliyetleri, toplantılar ve benzeri nedenlerle güven merkezinde bulunan ziyaretçiler kurum içerisinde yalnız bırakılmaz, yetkili bir “e-tuğra” personeli tarafından refakat edilir.

5.1.3. Güç Kaynakları ve Havalandırma

“Güven Merkezi” ve “e-tuğra”nın temel “ESHS” operasyonlarında kullanılan donanımların, 7/24 operasyonlarına devam edebilmeleri için kesintisiz güç kaynakları ve jeneratör ile; sıcaklığı ve nispi nemi kontrol etmek için ise ısıtma/havalandırma/klima sistemleri ile donatılmıştır.

5.1.4. Suya Karşı Korunma

“e-tuğra” “Güven Merkezi” su baskınları ve sele karşı binanın üst katında inşaa edilmiş ve gerekli yalıtım sistemleri ile takviye edilmiştir. Kritik donanım ve teçhizatın bulunduğu bölüm ve alanlarda su ve kanalizasyon tesisatından arındırılmıştır. Herhangi bir su baskını durumunda zeminde bulunan 1 mm su seviyesine hassas su dedektörleri sistemin alarma geçmesini sağlayacak şekilde donatılmıştır.

5.1.5. Yangın Önlemleri ve Korunması

“e-tuğra”, yangınları veya hasara yol açan diğer alev veya duman vakalarını önlemek ve söndürmek için gerekli tüm önlemleri almıştır. “Güven Merkezi” yangın alarmları, ek yangın önleme ve söndürme sistemleri ile takviye edilmiştir. Ayrıca tüm binada yangın söndürme cihazları bulunmaktadır ve tüm personel yangın söndürme konusunda devamlı eğitim almaktadır.

5.1.6. Veri Araçları Saklanması Ortamları

Üretimde kullanılan yazılım ve veriler ile denetim, arşiv veya yedekleme bilgilerini içeren bütün araçlar “Güven Merkezi”nde veya erişimi yetkili kişilerle sınırlandırılarak ve araçları kazayla hasara (örneğin, su, yangın ve elektromanyetik) karşı koruyacak şekilde tasarlanarak, uygun fiziksel erişim kontrollerine sahip güvenli ortamlarda muhafaza edilir. Erişim güvenliği sadece prosedürel kontroller uygulanarak erişilebilecek şekilde sağlanır.

5.1.7. Atık Kontrolü

Sertifika yaşam zinciri hizmetlerinde ve “e-tuğra”nın diğer “ESHS” operasyonlarında kullanılan ve geçerliliğini ve/veya gerekliliğini yitiren tüm dokümanlar ve elektronik veriler bu amaçla hazırlanan ilgili süreçler doğrultusunda imha edilir. “e-tuğra”nın kendisine ait güvenli elektronik imza oluşturma araçları ve ilgili diğer kriptografik donanım fiziksel olarak imha edilir veya üretici firmanın talimatları doğrultusunda sıfırlanır; diğer tüm atıklar normal süreçlerle bina dışına çıkarılır.

5.1.8. Harici Alan Yedeklemesi

“e-tuğra” olası teknik arızalara ve/veya afetlere karşı, sertifika yönetim süreçleri iş sürekliliğini sağlamak amacıyla “İş Sürekliliği Planı” ve “Felaketten Kurtarma Planı” doğrultusunda “Güven Merkezi” içinde ve dışında rutin olarak elektronik kayıtların yedeklerini alır ve saklar.

5.2. Prosedür Kontrolleri

5.2.1. Güvenli Roller

Sertifika yaşam zinciri ve elektronik sertifika hizmetleri, anahtar yönetimi kontrolleri, “e-tuğra” yönetim sistemleri ve veri bankaları kontrolleri, gerekli erişim ve kontrol yetkisine sahip “güvenli personel” tarafından yürütülür. “Güvenli personel”, “AAA” teknolojisi, bilgi güvenliği ve risk yönetimi konularında yeterli bilgi ve tecrübe seviyesine sahip kişilerden seçilir. “e-tuğra” “Güvenli personel” tanımları aşağıdaki şekildedir;

- **Üst Düzey Yöneticiler:** “e-tuğra” sertifika hizmetlerinin yürütülmesinden teknik ve idari açıdan sorumlu üst düzey yöneticilerdir.
- **Güvenlik Yöneticileri:** Güvenlik sisteminin tüm politika ve prensiplerinin belirlenmesi, uygulanması, onaylanması görev, yetki ve sorumluluğuna sahip “güvenli personel”.
- **Trust Center Yöneticisi:** Güvenlik uygulamalarının yönetimine ilişkin tüm teknik sorumluluğa sahip “güvenli personel”.
- **Sertifika Operatörü:** Başvuru evrak kontrolü, sertifika başvuru kaydı, üretim, “NES”lerin oluşturulması, iptali, askıya alınması gibi operasyonel konularda görev ve yetkiye sahip “güvenli personel”.
- **Kayıt Birimi (KB) İşletmeni :** Başvuru evrak kontrolü, sertifika başvuru kaydı, iptal, askı taleplerinin alınması gibi operasyonel konularda görev ve yetkiye sahip “güvenli personel”.
- **Sistem Yöneticileri (Ağ ve Sistem Yöneticisi):** Sertifika hizmetleri ve yönetimi için kullanılan “e-tuğra” “ESHS” güvenli sistemlerini kurma, konfigüre etme ve bakımını yapma görev ve yetkisine sahip “güvenli personel”dir. Aynı zamanda, “e-tuğra” “ESHS” güvenli sistemlerini günlük bazda kullanma, sistem yedeklemesi ve kurtarma fonksiyonlarını kullanma görev ve yetkisine sahiptirler.

- **Sistem Denetçileri** : “e-tuğra” “ESHS” güvenli sistemlerinin denetim kayıtlarına ve arşivlerine erişme ve devamlılığını sağlama görev ve yetkisine sahip “güvenli personel”

“Güvenli personel” Bölüm 5.3’deki kriterleri yerine getiren kimseler arasından ve güvenlik açısından tam yetkili bir yönetici tarafından seçilir ve görevlendirilir.

5.2.2. Her Bir Görev için Gereken Kişi Sayısı

“e-tuğra”nın kritik operasyonel prosedürleri hazırlanan talimatlar çerçevesinde genel olarak birden fazla “güvenli personel”in katılımıyla gerçekleştirilmektedir. Kritik operasyonel prosedürler, kriptografik araç kullanımı gerektiren yüksek güvenlik gereksinimli uygulamalardır.

“e-tuğra” “ESHS” kök ve alt kök sertifikasına ilişkin oluşturma, yenileme ve iptal işlemleri, en az ikisi yönetici seviyesindeki “güvenli personel” olmak üzere gerekli nitelik ve yetkilere sahip birden çok kişinin katılımıyla gerçekleştirilir.

5.2.3. Her Bir Görev için Tanımlama ve Kimlik Kontrolü

“Güvenli personel” olarak seçilen kimseler gerekli kimlik ve biyolojik bilgileri alınarak kendilerine atanan yetkiler doğrultusunda güvenlik sistemine kaydedilir. Kritik operasyonel işlemler öncesinde, işleme ilgili yetki kontrolü ve görevli tanımlaması yapılır; yetki kontrolü ve tanımlamanın başarılı olması halinde işleme izin verilir ve kayıt altına alınır.

5.2.4. Sorumlulukların Ayrılmasını Gerektiren Roller

Sertifika yaşam zinciri işlemleri, “ESHS” anahtar yönetimi işlemleri ve bunlara ilişkin kontroller birden çok “güvenli personel”in katılımıyla ve sorumlulukların ayrıştırılması prensibiyle gerçekleştirilir. Sorumlulukların ayrıştırılması prensibi ile bir işlemin tümünün veya büyük bir kısmının tek bir kişi tarafından yapılması engellenmiştir. Yapılan her işlem tarih, rol ve işlemi gerçekleştiren personel bazında kayıt altına alınır.

Yönetim; sorumlulukların atanması ve görevlerin ayrılığını sağlarken, aşağıdaki hususları göz önünde bulundurur:

- Dolandırıcılığı önlemek için, gizlilik gerektiren faaliyetler, örneğin satın alma siparişinin verilmesi ve malların alındığının doğruluğunun kanıtlanması gibi faaliyetler birbirinden ayrılır;
- Eğer gizliliğin ihlal edilmesi tehlikesi varsa, faaliyetten sorumlu personel sayısı artırılır;
- Sistem erişim kontrollerinin yönetilmesi sorumluluğu, güvenlik kontrollerinin zayıflamasına sebep olabilecek diğer sorumluluklardan ayrılır;
- Sistem kullanıcı erişim hakları üzerinde yapılacak tüm yaratma, değişiklik, kaldırma istekleri, Trust Center Yöneticisi ve Güvenlik Yöneticisi onayladıktan sonra gerçekleştirilir ve bu istekler, alınan ve uygulanan kararlar belgelenir. Belgeler ileride olabilecek bir kontrol için en az 1 yıl saklanır;
- Sistem erişim hakları, Sistem Yöneticisi tarafından düzenli aralıklarla gözden geçirilir ve ihtiyaç duyulmadığında kaldırılır. Paylaşılan şifrelerin kontrolü ve yönetimi için sorumluluklar atanır;
- Yüksek risk taşıyan görevlerde, ek kontroller uygulanır;
- Sistem kullanıcılarına, kendilerine ait kullanıcı kimliği ve şifreyle ilgili bilgilerin dağıtımı güvenli bir şekilde yapılır.

Güvenli rollere yapılan atamalarda aşağıdaki istisnalar dışında ikinci bir güvenli rol görevi verilmez.

- Güvenlik yöneticisi aynı zamanda Trust Center Yöneticisi olabilir.
- Üst düzey yöneticiler ikinci bir güvenli rol üstlenebilirler.

5.3. Personel Kontrolleri

5.3.1. Nitelik, Deneyim ve Güvenlik Gereklilikleri

“e-tuğra” istihdam politikası, “e-tuğra” “ESHS” gereksinimleri göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. İstihdam politikası genel personel istihdamı ve “güvenli personel” istihdamı olarak ikiye ayrılmaktadır. “e-tuğra” genel personeli, “Güven Merkezi” operasyonlarında görev almayan, pazarlama, organizasyon ve belirli idari görevlerde yer alan personelden oluşur. Tüm personel alımlarında ve görevlendirmelerinde, personel güvenlik kontrollerinden geçirilir.

“e-tuğra” genel personeli işe alımı, üst düzey bir yönetici tarafından personel adayının gerekli niteliklere sahip olduğuna, uygun eğitime sahip olduğuna ve sır saklama yükümlülüğünü taşıyabileceğine kanaat getirildikten sonra gerçekleştirilir.

“Güvenli personel” işe alımı ise personel adayının, görev sorumluluklarını gerektiği gibi ve tatmin edici şekilde yerine getirmesi için gereken mesleki bilgi, nitelik ve deneyimini kanıtlayan belgeleri sunmasından ve personel adayının üst düzey bir yönetici tarafından konuyla ilgili yeterliliğine kanaat getirilmesinden sonra gerçekleştirilir. “Güvenli personel” için mesleki bilgi kontrolleri en az 5 yılda bir tekrarlanır.

İstihdam edilen personel - taksirli suçlar hariç olmak üzere - affa uğramış olsalar bile ağır hapis veya altı (6) aydan fazla hapis yahut basit veya nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtekarlık, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı ya da iştirak veya bilişim alanındaki suçlar nedeniyle hüküm giymemiş olacaktır.

5.3.2. Mesleki Bilgi Kontrol Prosedürleri

“e-tuğra” genel personeli ve “güvenli personeli” hakkında işe alımdan önce referansların değerlendirilmesi, önceki işin kontrolü, eğitim bilgilerinin ve niteliklerinin doğrulanması, işe teknik ve idari açıdan uygunluğu, adli sicil kontrolünü de içeren bir dizi güvenlik ve tanımlama kontrolleri yapılır.

5.3.3. Eğitim Gereksinimleri

e-Tuğra” personeli göreve başlamadan önce “ESHS” hizmetleri, sertifika yaşam zinciri hizmetleri, mesleki sorumluluklar, temel açık anahtar alt yapısı çerçevesi, Kayıt Birimi ve “Güven Merkezi” işleyişi, “e-tuğra” güvenlik prosedürleri, sertifika politikaları konularında gerekli hukuki ve teknik eğitimden geçirilirler. “e-tuğra” eğitim programları periyodik olarak gözden geçirilir ve gerekli görüldüğünde güncellenir.

5.3.4. Eğitim Sıklığı ve Şartları

“e-tuğra”, personeline, ilk eğitimleri haricinde belirli aralıklarla ve güncellenmiş içeriklerle eğitim verilir. Kurum içerisinde yapılan performans analizleri doğrultusunda eğitim sıklığı ve içeriği değiştirilebilir. “e-tuğra” operasyonlarında veya kullanılan yazılım ve donanımlarda değişiklik veya güncelleme olduğunda ve gerekli görüldüğü takdirde eğitimler düzenlenebilir.

5.3.5. İş Rotasyon Sıklığı ve Sırası

“e-tuğra” yönetimi gerekli ve uygun gördüğü durumlarda personelin, bilgi, beceri ve tecrübesine bağlı olarak rotasyona tabi tutabilir.

5.3.6. Yetkisiz Eylemlere Karşı Yaptırımlar

“e-tuğra” güvenlik ve işleyiş politikalarının personel tarafından ihlali halinde “e-tuğra” tarafından personel hakkında gerekli disiplin önlemleri alınır ve personel ile yapılan gizlilik sözleşmelerindeki cezai şartlar yürürlüğe konulur. Söz konusu ihlaller sebebiyle “e-tuğra” veya hizmet sağladığı kimseler herhangi bir şekilde zarar görürse “e-tuğra” sorumlu personele zararı tazmin ettirebilir.

Yetkisiz eylemler veya süreç ihlali fiilleri Elektronik İmza Kanunu, Türk Ceza Kanunu veya ilgili diğer kanunlarda belirtilen suç tanımlarına dahil olması durumunda bu eylemleri gerçekleştirenler hakkında gerekli yasal işlemler yapılır.

5.3.7. Bağımsız Yüklenici İsterleri

“e-tuğra”, “ESHS” faaliyetlerini yürütmek için bağımsız yükleniciler ile hizmet sözleşmeleri akdedebilir. Hizmet sözleşmeleri “e-tuğra”nın güvenlik ve işleyiş süreçlerine uyumlu olacak şekilde düzenlenir.

5.3.8. Personele Verilen Dokümanlar

“e-tuğra” tüm personeline “SUE”, “Sİ” dokümanları, sertifika hizmetleri ile ilgili prosedürler ve güvenlik prosedürleri ile talimatları, çalışanların rollerine göre düzenlenmiş görevleriyle ilgili özel nitelikli yazılım ve donanım kullanım kılavuzlarını verir.

5.4. Denetim ve Kayıt Prosedürleri

5.4.1. Kaydedilen Olay Tipleri

Sertifika yaşam döngüsü içinde yürütülen tüm sertifika hizmetlerine ait kayıtlar tutulur. “e-tuğra”nın “ESHS” işleyişine ve organizasyonel fonksiyonlarına ilişkin aşağıdaki kayıtlar elektronik ve/veya kağıt ortamında olayın tanımı, gerçekleşme tarihi, olayla ilgili kişilere ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere tutulur.

- “ESHS” anahtar (veri) yaratma, yedekleme, saklama, kurtarma, arşivleme ve imha etme.
- Sertifika başvuruları, yenileme, yeniden anahtarlama, askı ve iptal işlemleri.
- Sertifikaların ve “SİL”lerin yaratılması ve yayınlanması.
- Başarılı veya başarısız sisteme erişim girişimleri.
- Sistem arızaları, donanım arızaları ve diğer anormallikler.
- Personelin “Güven Merkezi”ne giriş çıkış kayıtları.
- Güvenlik duvarı ve router aktivitesi.
- “ESHS” ana merkezi tesisi ziyaretçi girişi/çıkışı

5.4.2. Kayıt İşleme Sıklığı

Denetim kayıtları sürekli olarak tutulur ve belirli zaman aralıklarıyla incelenir. Denetim kayıtları belirli aralıklarla yedeklenir ve arşivlenir.

5.4.3. Denetim Kaydı Saklama Süresi

Denetim kayıtları işlendikten sonra veri depolama kapasitesine göre erişilebilir şekilde sistemde tutulur. İlgili mevzuata göre saklanması gereken bilgi ve belgeler ise bölüm 5.5.2'ye göre arşivlenir.

5.4.4. Denetim Kaydının Korunması

Elektronik ve kağıt ortamındaki denetim kaydı dosyalarına, yetkisiz kişilerin izlemesine, değişiklikler yapmasına, silmesine veya başka herhangi bir şekilde erişmesine karşı fiziksel ve mantıksal erişim kontrolleri kullanılır ve bu yolla denetim kaydı dosyaları korunur.

Elektronik ortamdaki denetim kayıtlarının veri bütünlüğü anahtarlanmış özet yöntemiyle sağlanır.

5.4.5. Denetim Kaydı Yedekleme Prosedürleri

Denetim kayıtları ilgili arşivleme süreçleri doğrultusunda periyodik olarak “Güven Merkez” içinde ve dışında yedeklenir.

5.4.6. Denetim Bilgisi Toplama Sistemi

Başvuru safhasında, ağ ve işletim sistemi seviyesinde, elektronik ortamda gerçekleşen işlemlerin denetim verileri “ESHS” yönetim uygulaması tarafından otomatik olarak oluşturulur ve kaydedilir. Manuel olarak yapılan işlemlere ilişkin denetim verileri “e-tuğra” personeline manuel olarak kaydedilir.

5.4.7. Olaya Sebep Olan İlgiliye Bilgilendirme

Denetim bilgisi toplama sistemi önemli bir olay kaydettiği zaman, olaya sebep olan birey, kurum veya görevliye ihbarda bulunmaya gerek yoktur. Ancak olayın niteliğine ve önem derecesine göre sistem kişinin yönetiminden sorumlu üst yetki seviyesindeki kişi veya kişileri bilgilendirir.

5.4.8. Güvenlik Açıklarının Değerlendirilmesi

Denetim kayıtlarının rutin olarak gözden geçirilmesi sonucunda sistemdeki ve süreçlerdeki güvenlik açıkları tespit edilerek gerekli olan önlemler alınır.

5.5. Kayıtların Arşivlenmesi

5.5.1. Arşivlenen Kayıt Tipleri

Aşağıda listelenen belge ve bilgiler “e-tuğra” arşiv prosedürleri uyarınca yedeklenir ve arşivlenir.

- Sertifika süreçlerine yönelik tüm başvurular, başvuru sözleşmeleri, ilgili diğer sözleşme ve belgeler.
- Sertifikaların oluşturulması, iptali, askıya alınması ve yenilenmesiyle ilgili eylem ve bilgiler (eylemlerin zamanı ve eylemleri yapan yetkililer de dahil olmak üzere).
- Müşteriler ve iş ortaklarıyla yapılan sözleşmeler, önemli yazışmalar.

- Bölüm 5.4’de belirtilen tüm denetim kayıtları.
- Tüm sertifikalar ve “SİL”ler.
- Geçerlilik süresinin sona ermesinden itibaren “ESHS” kök ve alt kök sertifikası.
- İptal, askıya alma, askıdan kaldırma ile ilgili talep ve talebin doğrulanması eylemleri ve ilgili iletişim bilgileri.
- “e-tuğra” tarafından yayınlanan bütün “SUE”, “Sİ” belgeleri (yayımlanmış bütün sürümleri).
- “e-tuğra” tarafından kullanılan tüm prosedürler, talimatlar ve hazırlanan formlar.

Arşivlerin bir kısmı elektronik ortamda tutulurken, kağıt üzerindeki yazışmalar, formlar, belgeler, müşteri dosyaları, şirket belgeleri gibi kayıtlar da kağıt ortamında arşivlenir. Kayıtlar; doğru ve tam olarak sıralanması, saklanması, korunması ve çoğaltılması şartıyla elektronik veya basılı kopya halinde tutulabilir.

5.5.2. Arşiv Saklama Periyodu

“NES” için, “Yönetmelik” ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda Bölüm 5.5.1’de belirtilen kayıtlar en az 20 yıl süreyle saklanır.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve EV KIS’ler için, 5.5.1’de belirtilen kayıtlar en az 10 yıl süreyle saklanır.

5.5.3. Arşivin Korunması

Elektronik olarak arşivlenmiş veriler, uygun fiziksel ve mantıksal erişim kontrolleri kullanılarak, yetkisiz izleme, değiştirme, silme veya başka herhangi bir şekilde erişime karşı korunur.

Manuel olarak girilen kâğıt ortamındaki bilgiler ise sadece yetkililerin erişebildiği fiziksel korumalı alanlarda saklanır.

5.5.4. Arşiv Yedekleme Prosedürleri

“e-tuğra” gerekli gördüğü bilgi ve belgelerin yedeklerini, orijinalleriyle aynı güvenlik seviyesinde olmak şartıyla “Güven Merkezi” içinde ve/veya dışında tutabilir.

Kağıt ortamındaki arşivlerin yedekleri alınmaz.

5.5.5. Kayıtlara Zaman Damgası Basma Şartları

SİL’ler, diğer iptal veritabanı girdileri ve “e-tuğra” tarafından gerekli görülen diğer bilgi ve belgeler tarih bilgisi içerir; kullanılan tarih bilgisi zamanı UTC ile senkronize edilir. Gerekli görülen kayıtlara zaman damgası basılır.

5.5.6. Arşiv Toplama Sistemi

Arşivler “e-tuğra” yönetim sistemleri kullanılarak elektronik ortamda veya yetkili kişilerin sorumluluğunda manuel olarak toplanır.

5.5.7. Arşiv Bilgisine Ulaşma ve Doğrulama Prosedürleri

“SUE”, “Sİ” dokümanları ile son kullanıcı sözleşme örnekleri web sitesinin ilgili bölümünde (bilgi deposu) yayınlanır. Gizli belgelere ise sadece “güvenli personel” ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim

Kurumu yetkilileri erişebilecektir. Sertifika başvuruları ve sertifika sahiplerine ilişkin kimlik bilgileri ve diğer bilgilere ise sadece kendisiyle ilgisi olmak şart ve koşuluyla kurumsal başvuru yetkilileri, “güvenli personel”, kayıt işlemlerinden sorumlu yetkililer ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu yetkilileri erişebilecektir.

Arşivde bulunan belgeler saklanma süresi boyunca okunabilir bir formatta tutulacaktır.

5.6. Anahtar (İmza Oluşturma – Doğrulama Verileri) Değiştirme

“e-tuğra” “ESHS” kök ve alt kök sertifikalarının geçerlilik süreleri, ilgili mevzuatta belirtildiği üzere, en fazla 10 yıl olacaktır. Gerekli görülen durumlarda güvenlik sebebiyle ve kök ve alt kök sertifikalarının geçerlilik süresinin dolmasından önce sertifikalar yenilenebilir. ECSP hizmetlerinin devamlılığı için, yeni “ECSP” kök ve alt anahtar çiftleri ve sertifikaları, mevcut kök ve alt sertifikaların sona erme tarihinden en az 4 yıl önce oluşturulur. Eski anahtarlar geçerlilik süresinin sonuna kadar kullanılabilir durumda saklanır. “ESHS”nin kök ve alt kök sertifikalarının değişiminden itibaren yeni oluşturulacak sertifikalar yeni yeni alt kök sertifikalar ile imzalanır. Ancak eskiden oluşturulmuş olan sertifikaların doğrulanabilmesi için önceki “e-tuğra” “ESHS” kök sertifikası ve alt kök sertifikalarına erişilebilirliği sağlanır.

5.7. Tehlike ve Felaketten Kurtarma

5.7.1. Olayları ve Tehlikeleri Kontrol Altında Tutma Prosedürleri

“ESHS” işleyişinin güvenilirliğini etkileyecek nitelikte olayların oluşması durumunda “İş Sürekliliği Planı”, “Felaketten Kurtarma Planı” ve diğer bilgi güvenliği yönetim sistemi prosedürleri doğrultusunda sistemin en kısa sürede güvenli bir şekilde işler hale gelmesi, etkilenen taraflara haber verilmesi ve diğer önlemlerin uygulanması için gerekli önlemler alınır.

Sertifika sahipleri ve üçüncü kişiler, sertifikalarının kullanımı esnasında karşılaştıkları güvenlik sorunlarını gidermek amacı ile “e-tuğra” web sitesinde yer alan Sorun Bildirim Formu’nu doldurabilirler. Buraya yapılan bildirimler “e-tuğra” tarafından değerlendirilir ve gerekli görülen hallerde en kısa süre içinde tedbir alınır ve geri dönüş yapılır.

5.7.2. Donanım, Yazılım ve/veya Veri Bozulması

“Güven Merkezi”nde bulunan donanım, yazılım ve gerekli verilerin bozulması halinde öncelikle yedek donanım ve yazılım faaliyete geçirilir. “İş Sürekliliği Planı” ve “Felaket Kurtarma Planı” doğrultusunda kaybolan verilerin yedekleri işleme konulur ve/veya yeniden oluşturulur. Kurtarılamayan veriler sebebiyle sertifika yönetim süreçlerinde geri dönülemez arızalar meydana gelmesi halinde, arızadan etkilenen sertifikalar derhal iptal edilir ve yeni sertifika üretimine geçilerek ilgili taraflara bilgi verilir.

5.7.3. İmza Oluşturma Verisinin Zarar Görmesi

“e-tuğra” “ESHS” kök sertifikalarının imza oluşturma verilerinin güvenliğinin tehlikeye düşmesi durumunda “İş Sürekliliği Planı” ve Felaket Kurtarma Planı” doğrultusunda ilgili tüm sertifikalar derhal iptal edilir ve ilgili tüm taraflar web sitesi ve e-posta aracılığıyla haberdar edilir. “e-tuğra” “ESHS” kök sertifikalarının yeni imza oluşturma verilerini oluşturur. İptal edilen sertifikaların yerine prosedürler gereği yeni sertifikalar üretilir.

5.7.4. Felaket Sonrası İş Sürekliliği

“e-tuğra”, “İş Sürekliliği Planı” ve “Felaket Kurtarma Planı” doğrultusunda işleyişi engelleyecek olaylar karşısında ortaya konacak eylem ve işlemler belirlenir.

Bu çerçevede “e-tuğra” “Güven merkezi” dışında felaket kurtarma merkezi (FKM) kurmuştur. Felaket durumunda iş sürekliliğini sağlamak üzere “Güven Merkezi”nde bulunan kritik öe gerekli veriler yedeklenir. Özellikle, bir ihtiyacın ortaya çıkması durumunda “FKM” aracılığıyla “ÇSDP” veya “SİL” gibi gerçek zamanlı web hizmetleri en fazla 72 saatlik sürede hazır hale getirilir. Aynı şekilde, askıya alma, iptal ve benzeri diğer sertifika hizmetleri, iş kesintisine yol açmadan 7x24 saat esasına göre FKM’de hizmet vermek üzere çalıştırılabilir. Bu amaçla belli periodlarda tatbikatlar düzenlenir. Sertifika işleyişini engelleyecek nitelikte güvenlik sorunlarının oluşması durumunda, “İş Sürekliliği Planı” uyarınca duruma müdahale edilir.

5.8. “e-tuğra”nın Operasyonunun Durdurulması

“e-tuğra” faaliyetlerinin son bulması mecburiyeti halinde, ilgili “Kanun” ve “Yönetmelik” gereği bu durumu en az 3 ay önce Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ‘na bildirir ve kamuoyuna duyurur. Prosedürler uyarınca, mevcut “NES”ler ilgili tüm bilgi, belge ve kayıtları, Kanun gereği bir ay içinde anlaştığı veya kurumun re’sen belirlediği mevcut bir “ESHS”ye devreder. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu gerekli ve uygun görmesi halinde, bir ayı geçmemek üzere ek süre verebilir.

Eğer devir işlemi belirtilen süreler içinde tamamlanamazsa, “e-tuğra” ilgili sertifikaları iptal eder ve tüm ilgili tarafları genel duyuru ile;sertifika sahiplerini ve kurumsal başvuru sahiplerini ise doğrudan e-posta aracılığıyla haberdar eder. Bu durumda, tüm iptaller tamamlandıktan ve “SİL” kaydı oluşturduktan sonra kendi imza oluşturma verisi ile yedeklerini imha eder. Son olarak işbu “SUE”de belirtilen diğer hükümler uygulanır.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS” sertifika sahipleri de yukarıda kamuoyuna yapılan duyuruyla ve e-postayla faaliyetin son bulmasından haberdar olmuş olurlar. “NES”ler için zorunlu olarak yapılan devir işlemi bu sertifikalar için de yapılmaya çalışılır. Bu kapsamda geçerlilik süresi içinde olan sertifikaların, bunlara ilişkin “e-tuğra” yükümlülüklerinin ve geçerli sertifikaların durum bilgilerinin yayımlanmasının devam edilmesine ilişkin hususlar yapılacak devirde düzenlenir.

Bu maddedeki tüm hükümler sadece aktif olan taraflar için geçerlidir.

6. TEKNİK GÜVENLİK KONTROLLERİ

6.1. Anahtar Çifti Üretimi ve Kurulumu

6.1.1. Anahtar Çifti Üretimi

“e-tuğra” kök ve alt kök sertifikalarına ait anahtar çifti verilerini oluşturma işlemi, oluşturulan veriler için güvenliği ve gerekli şifreleme gücünü temin eden güvenilir sistemler kullanılarak, önceden seçilmiş en az iki eğitimli “güvenli personel” ve ilgili görevliler tarafından , Bölüm 5.2.2’de belirtildiği şekilde teknik ve idari güvenlik önlemleri alınmış ortamlarda ilgili prosedürlere uygun olarak yerine getirilir. “e-tuğra” kök sertifikası için, imza oluşturma ve doğrulama verileri oluşturmada kullanılan şifreleme modülleri FIPS 140-1 Seviye 3 şartlarını karşılar. “eTuğra” kök sertifikasının imza oluşturma ve doğrulama verileri “Tebliğ”de belirtilen algoritmalara ve ETSI EN 319 411-1 , Baseline Requirements ve EV Guidelines dokümanlarına uygun olarak oluşturulur; anahtar oluşturma işlemi sırasında yapılan faaliyetler tüm detayları ile kaydedilir, tarih atılarak imzalanır. Bu kayıtlar denetim ve izleme amacıyla saklanır. Anahtar çiftleri “ESHS”nin güvenli elektronik imza oluşturma aracında oluşturulur ve buradan yedekleme amacı dışında çıkarılamaz. İmza oluşturma verisinin güvenli olarak saklanması için gerekli fiziksel ve teknik güvenlik önlemleri alınır.

“e-tuğra” kök sertifikasının imza oluşturma ve doğrulama verileri Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde oluşturulur ve imza oluşturma verisi hiçbir şekilde bu sınırlar dışına çıkarılamaz. “e-tuğra” kök sertifikasının, imza oluşturma ve doğrulama verilerinin geçerlilik süresi 10 yılı aşamaz.

“e-tuğra” donanım güvenlik modülleri, fiziksel ve elektronik her türlü müdahaleye karşı koruma altında tutulur ve çalıştırılır. Modüllerde bulunan verinin güvenli yedekleri ilgili prosedürlere göre alınır ve saklanır. Fiziksel olarak değiştirilmesi gereken bir modülün içindeki anahtarlar Bölüm 6.2.10’da belirtildiği gibi yok edilir ve yeni modüllerde kullanılmak üzere gerekli yedekler başka ortamlarda saklanır.

“NES” için, “e-tuğra” “ESHS” iş modeline göre “Sertifika Sahibi”ne ait olan imza oluşturma ve doğrulama verileri “Tebliğ”in 6. Maddesinde belirtilen algoritma ve parametrelere uygun olarak “Sertifika Sahibi” adına “ESHS”ye ait olan yerlerde “e-tuğra” tarafından oluşturulacaktır. İmza oluşturma verisi güvenli erişim sağlayan yazılımlar ile “güvenli personel” tarafından ISO/IEC 15408 (-1,-2,-3)’e göre en az EAL 4+ güvenlik standardına sahip bir güvenli elektronik imza oluşturma aracı içerisinde oluşturulur. “e-tuğra” “Sertifika Sahibi”ne ait olan imza oluşturma verilerinin bir kopyasını almaz ve/veya imza oluşturma verileri “e-tuğra” tarafında saklanmaz.

Diğer sertifikalar için başvuruda bulunan sunucu sorumluları ve “KIS” başvurusunda bulunan teknik yöneticiler, güvenli bir şekilde anahtar üretiminin yürütülmesinden sorumludur.

6.1.2. Sertifika Sahibine İmza Oluşturma Verisinin Verilmesi

“NES” için, imza oluşturma verileri sertifika sahiplerine “NES” ile birlikte güvenli elektronik imza oluşturma aracı içerisinde üretilir ve verilir. Asgari “Güvenli Elektronik İmza Oluşturma Aracı” ve bu araç içerisinde bulunan imza oluşturma ve doğrulama verileri ve “NES”in bulunduğu “Güvenli e-imza Paketi” “NES” sahibine kimlik kontrolü ve imza karşılığında, kargoyla; “e-tuğra” merkezinde doğrudan kendisine veya KB yetkilisi tarafından yine doğrudan kendisine teslim edilir. Güvenli elektronik imza oluşturma aracının kullanılabilmesi için gereken erişim verisi de çağrı merkezi veya güvenli kargo aracılığıyla veya e-tuğra web sitesi üzerinden interaktif işlemler aracılığı ile “NES” sahibine iletilir.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve “EV KIS” başvurusunda bulunacak sertifika başvuru sahibi, sertifika başvurusu sırasında anahtar üretiminin güvenli yapılmasından sorumludur.

6.1.3. İmza Doğrulama Verisinin "ESHS"ye Ulaştırılması

"NES" için, anahtar çiftleri imza oluşturma aracı içerisinde üretilir ve gizli anahtar "e-tuğra" tarafından saklanmaz.

Anahtar üretiminin sertifika başvuru sahibi tarafından gerçekleştirildiği durumlarda, sertifika talebinin gizli anahtarla imzalanmış olması şarttır. Talep bilgisinin güvenliğini ve üçüncü kişilerin erişimini engellemek için, talebin güvenli elektronik haberleşme yoluyla "e-tuğra"ya ulaşması sağlanır.

6.1.4. Kullanıcılara "ESHS" İmza Doğrulama Verilerinin Verilmesi

"e-tuğra" "ESHS" sertifikaları (kök ve alt kök sertifikalar <http://www.e-tugra.com.tr/crt> adresinde yayınlanır. Bu sertifikalara ait SHA-1 özeti Türkiye'de yayımlanan en yüksek tirajlı üç ulusal gazetede kamuoyuna duyurulur.

6.1.5. Anahtar Uzunlukları

"e-tuğra" kök sertifikaları 4096 bit RSA, alt kök sertifikaları 2048 bit RSA anahtar çiftleri kullanılarak üretilir.

"NES" için kullanılan alt kök sertifikaları ve "NES", Tebliğ'le belirlenen minimum anahtar uzunlukları dikkate alınarak üretilir.

"e-tuğra" tarafından üretilen Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve "KIS" için 2048 bit RSA anahtar çifti kullanılır.

Sertifikalarda kullanılan özetleme algoritmaları hakkında Bölüm 7.1.3'te bilgi verilmiştir.

6.1.6. Anahtar Üretim Parametreleri ve Kalite Kontrolü

"e-tuğra" kök sertifikalarına ait anahtarlar ve "NES" anahtarları "e-tuğra" "Güven Merkezi"nde veya yetki verilmiş "Kayıt Birim"lerinde fiziksel ve teknik güvenlik şartları sağlanmış olarak, "güvenli personel" tarafından oluşturulur. Oluşturma sırasında kullanılan parametreler, algoritmalar ve araçlar "Tebliğ" ile belirtilen gerekliliklere uygundur.

Anahtar çifti üretiminin başvuru sahibi tarafında olduğu Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve EV KIS için, imza oluşturma verisinin uygun araçlarda ve nitelikte üretiminden başvuru sahibi sorumludur. "e-tuğra" gönderilen "CSR" dosyasının geçerliliğini, anahtar uzunluğuna ve diğer parametrelere göre kontrol eder ve doğrular. CSR dosyalarının bilinen zayıf anahtarlardan biriyle oluşturulup oluşturulmadığı otomatik olarak kontrol edilir ve zayıf anahtar bulunması halinde başvuru reddedilir. Ayrıca başvuru sırasında verilen ve sisteme kaydedilen sertifika içerik bilgileri ile müşterinin gönderdiği CSR içinde bulunan bilgiler karşılaştırılır ve bir tutarsızlık olması halinde CSR reddedilir.

6.1.7. Anahtar Kullanım Amaçları

"e-tuğra" tarafından üretilen kullanıcı sertifikaları sadece güvenli elektronik imza ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılır.

"e-tuğra" kök sertifikası anahtarları ise kullanıcı sertifikalarını imzalama, "SİL" imzalama, "ÇSDP" sertifikası imzalama, zaman damgası sertifikası imzalama amaçlarıyla kullanılabilirler. Anahtarların kullanım amaçları, sertifikaların anahtar kullanım alanlarında belirtilir.

"e-tuğra" "ÇSDP" hizmet sertifikalarına ait anahtarlar, "ÇSDP" sunucularına gelen sorgulara karşılık üretilen "ÇSDP" cevaplarını imzalamak için kullanılır.

6.2. İmza Oluşturma Verisinin Korunması ve Şifreleme Modülü Sistem Kontrolleri

6.2.1. Kriptografik Modülü Standartları ve Kontrolleri

“NES”lerin imza oluşturma ve doğrulama verilerini oluşturmak için ve “SİL” imzalama işlemleri için “Tebliğ”de belirtilen standartlara uygun güvenli elektronik imza oluşturma araçları kullanılır.

“e-tuğra” kök sertifikasının imza oluşturma, doğrulama verileri oluşturma ve imza oluşturma verisi saklama işlemleri için FIPS 140-1 Seviye 3’de yetkili onaylanmış donanım şifreleme modülleri kullanılır.

Modüllerin tüm kullanım ömürleri boyunca, cihazlar işlevsellikleriyle ilgili sürekli kontrol altında tutulur ve herhangi bir güvenlik ihlali durumu ilgili prosedür uyarınca yönetilir.

Güvenli elektronik imza oluşturma araçlarındaki imza oluşturma verilerinin dışarıya çıkarılması, değiştirilmesi veya kopyalanması engellenmektedir.

6.2.2. İmza Oluşturma Verisi (n* m) Çok Kullanıcılı Kontrolü

“e-tuğra” “ESHS” imza oluşturma ve doğrulama verilerine erişim ancak birden çok yetkili “güvenli personel”in gerekli güvenlik ve tanımlama prosedürlerini yerine getirmesi ile gerçekleştirilmektedir. Fiziksel ve sistemsel erişim kontrollerinin yanı sıra, bu imza oluşturma verilerinin kullanımı, en iki farklı güvenli roldeki personelin onayı ile mümkündür.

Kök ve alt kök sertifikalarının gizli anahtarlarının bulunduğu kriptografik modüllere erişim ve anahtarların kullanılması erişim şifrelerine sahip iki yetkilinin aynı anda bulunmasıyla mümkündür.

“NES” imza oluşturma verileri sorumluluğu sadece sertifika sahiplerine aittir ve şifre kontrollü güvenli elektronik imza oluşturma araçlarında saklanır.

6.2.3. İmza Oluşturma Verisinin Saklanması

“e-tuğra”, “ESHS” imza oluşturma verisini, resmi makamların erişimi amacıyla dahi olsa herhangi bir üçüncü şahsa vermez. “e-tuğra”, sertifika sahiplerine ait imza oluşturma verilerinin kopyalarını hiçbir şekil ve şartta almaz ve saklamaz.

6.2.4. İmza Oluşturma Verisi Yedekleme

“e-tuğra”, rutin ve felaketten kurtarma amaçlarıyla “ESHS” imza oluşturma verilerinin yedek kopyalarını oluşturur. Bu veriler, donanım şifreleme modüllerinde ve ilgili anahtar saklama cihazlarında gerekli teknik ve fiziksel güvenlik önlemleri alınarak, EAL4+ veya FIPS140-2 Düzey 3 sertifikalı güvenli donanımlarda anahtar üretim ve yedekleme prosedürlerine uygun şifrelenmiş formda oluşturulur. Bu yedekler, “Güven Merkezi” dışında farklı güvenli kasalarda saklanır.

Yedeklerin kullanım ihtiyacı oluşması durumunda, yedek gizli anahtarların ilgili donanım güvenlik modüllerine geri yüklenmesi için, “e-tuğra” imza yetkilisi yedekleri “Güven Merkezi”ne getirir ve bu yedekler sadece yetkili kişiler tarafından kullanılır. Gizli anahtarların yedekleme ve yeniden kullanım işlemleri, en az iki yetkili personelin aynı anda hazır bulunmasıyla, teknik ve idari güvenliği sağlanmış alanlarda ve gerekli erişim bilgileri girilmesi ile yürütülür.

Tüm son kullanıcılara ait imza oluşturma verileri yedeklenmez.

6.2.5. İmza Oluşturma Verisi Arşivleme

“e-tuğra” “ESHS” kök sertifikalarına ait imza oluşturma verileri arşivlenmez, imza doğrulama verileri ve kök sertifikalar ise ileride çıkması muhtemel uyuşmazlıklarda kullanılmak üzere 20 yıl süreyle saklanır. “e-tuğra”, sertifika sahiplerinin imza oluşturma verilerini arşivlemez.

6.2.6. İmza Oluşturma Verisinin Kriptografik Modül Transferi

“e-tuğra”, “ESHS” kök sertifikalarının imza oluşturma ve doğrulama verilerini, “e-tuğra”ya ait olan güvenli elektronik imza oluşturma aracı içerisinde (kriptografik modül) oluşturur.

“e-tuğra” imza oluşturma verisi yedekleme amacı ile güvenli modüllere transferi dışında kesinlikle “e-tuğra” güvenli elektronik imza oluşturma aracından çıkarılamaz. Yedekleme amacıyla imza oluşturma verisinin başka bir kriptografik modüle transferi gerekli teknik ve fiziksel güvenlik önlemleri altında sadece birden çok yetkili “güvenli personel” tarafından gerçekleştirilebilir.

“NES” sahiplerine ait imza oluşturma verileri güvenli elektronik imza oluşturma araçlarında oluşturulur ve oluşturuldukları güvenli elektronik imza oluşturma aracı dışarısına kesinlikle çıkarılamaz.

Anahtar üretiminin sertifika sahibi tarafında olduğundan, imza oluşturma verisinin kontrolü ve olası transferi sırasında güvenliğinin sağlanması sertifika sahibinin sorumluluğundadır.

6.2.7. Kriptografik Modülünde İmza Oluşturma Verisi Saklanması

“e-tuğra”, kök sertifikalarının imza oluşturma ve doğrulama verileri üretildikleri ve Tebliğ’de tanımlı güvenlik düzeyine sahip güvenli elektronik imza oluşturma aracı içerisinde (kriptografik modül) saklanır.

“NES” sahiplerine ait imza oluşturma verileri üretildikleri ve Tebliğ’de tanımlı güvenlik düzeyine sahip güvenli elektronik imza oluşturma araçlarında saklanır. İmza oluşturma verisinin güvenli elektronik imza oluşturma aracı dışarısına çıkartılması ve değişikliğe uğraması engellenmiştir.

6.2.8. İmza Oluşturma Verisinin Aktif Hale Getirilmesinin Metodu

“e-tuğra” kök sertifikaları imza oluşturma verilerinin aktivasyonu, gerekli teknik ve fiziksel güvenlik önlemleri altında sadece birden çok yetkili “güvenli personel” tarafından erişim verilerinin kullanılmasıyla gerçekleştirilebilir.

“NES” sahiplerine ait imza oluşturma verisinin aktivasyonu güvenli elektronik imza oluşturma aracına sadece sertifika sahiplerinin sorumluluğunda erişim verisinin girilmesiyle sağlanır.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve EV KIS sertifikaları için gizli anahtarın aktivasyonu sertifika sahibinin sorumluluğunda ve uktesinde olan yazılım veya donanım üzerinde yapılır.

Sertifika sahibi, erişim verisinin üçüncü kişilerce izinsiz kullanımını ve çalınmasını önlemek için her türlü gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

6.2.9. İmza Oluşturma Verisinin Aktif Durumdan Çıkarılması Metodu

“e-tuğra” kök sertifikaları imza oluşturma verileri sadece kullanım sırasında aktif halde tutulur, kullanım tamamlandıktan sonra aktif durumdan çıkarılır.

“NES” sahiplerine ait imza oluşturma verisinin, güvenli elektronik imza oluşturma aracı sistemden çıkartıldığında veya güvenli elektronik imza oluşturma aracı sisteme bağlıyken belli bir süre kullanılmadığında, etkinliği ortadan kalkar.

6.2.10. İmza Oluşturma Verisinin Yok Edilmesi Metodu

“e-tuğra” kök sertifikaları imza oluşturma verileri ve yedekeleri geçerlilik sürelerinin sona ermesinden itibaren veya güvenlik problemleri sebebiyle gerekli teknik ve fiziksel güvenlik önlemleri altında sadece birden çok yetkili “güvenli personel” tarafından ilgili prosedürelere uygun olarak yok edilir ve kayıt altına alınır.

“NES” sahiplerine ait olan imza oluşturma verilerinin yok edilmesi, güvenli elektronik imza oluşturma aracının teknik yeterliliklerine bağlıdır. “NES” imza oluşturma verileri, verilerin silinmesiyle veya donanımın imha edilmesiyle yok edilebilir.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve EV KIS sertifikalarına ait imza oluşturma verileri sertifika sahibinin sorumluluğu altındadır.

6.2.11. Kriptografik Modül Operasyonel Limitleri

“e-tuğra” güvenli elektronik imza oluşturma araçları ve “NES” sahiplerine sağlanan güvenli elektronik imza oluşturma araçları “Tebliğ”de belirtilen standartlara uygun üretilir ve saklanır.

6.3. Anahtar Çifti Yönetiminin Diğer Konuları

6.3.1. İmza Doğrulama Verisi Saklanması

“e-tuğra” “ESHS” kök sertifikaları, son kullanıcı sertifikaları ve bunlara bağlı imza doğrulama verileri en az 20 yıl boyunca saklanır. Saklama süresince verilerin bütünlüğünün sağlanması için gereken her türlü önlem alınır.

6.3.2. Sertifikanın Operasyonel Periyodu ve Anahtar Çifti Kullanımı Periyodu

Sertifikaların geçerlilik süresi, sertifikaların süresi dolduğunda veya iptal edildiğinde sona erer. İmza oluşturma ve doğrulama verilerinin geçerlilik süresi, ilgili sertifikaların geçerlilik süreleriyle aynıdır, ancak imza doğrulama verileri imza doğrulamak için kullanılmaya devam edilebilir. “e-tuğra” sertifikaların geçerlilik süresi başvuru sahibi, kurumsal başvuru sahibi ve/veya yetkilisi tarafından sertifika başvuru sırasında belirlenir.

“e-tuğra” “ESHS” kök sertifikalarının imza oluşturma verilerinin sertifika imzalama işlevine, sertifikanın geçerlilik süresi dolmadan önce uygun bir tarihte son verilir.

“eTuğra” kök ve alt kök sertifikalarının geçerlilik süreleri en fazla on yıldır.

“NES” sertifikaları geçerlilik süreleri 1 (bir) yıl, 2 (iki) yıl ve 3 (üç) yıl olarak üretilir. Bu sertifikaların geçerlilik süreleri 39 (otuzdokuz) ayı geçemez.

EV SSL’ler geçerlilik süreleri 1 (bir) yıl ve 2 (iki) yıl olarak üretilir. EV SSL ‘lerin geçerlilik süreleri 27(yirmiyedi) ayı geçemez.

Diğer sertifika tipleri geçerlilik süreleri 1 (bir) yıl, 2 (iki) yıl ve 3 (üç) yıl olarak üretilir. Bu sertifikaların geçerlilik süreleri 39 (otuzdokuz) ayı geçemez.

6.4. Erişim Verileri

Erişim verileri, “güvenli personel”in teknik güvenlik gerektiren işlemlerde kullandığı şifreler ve erişim verileri, kök ve alt kök sertifikaların gizli anahtarlarının bulunduğu kriptografik modüllere ve anahtarların kullanılmasıyla ilgili erişim şifrelerine ve “NES” sahiplerinin güvenli elektronik imza oluşturma araçlarına erişim için kullandıkları şifrelerdir.

6.4.1. Erişim Verilerinin Oluşturulması ve Kurulumu

“e-tuğra” alt kök ve kök sertifikalarının anahtarların üretimini ve erişim şifrelerinin oluşturulması, ilgili e-tuğra Prosedürü’deki seremoni ile oluşturur. Kök ve alt kök sertifikaların gizli anahtarlarının kullanılması Bölüm 6.2.2’de açıklanmıştır. Erişim şifreleri, rastgele belirlenmiş en az 8 (sekiz) alfa nümerik değerden ve herhangi bir anlamlı kelime içermeyecek şekilde oluşur.

“NES” sahipleri için erişim verileri “e-tuğra” tarafından yaratılır ve sadece sertifika sahiplerine teslim edilir. Ayrıca “e-tuğra” web sitesi üzerinden güvenli bir şekilde kendileri de aktivasyon işlemi ile oluşturabilirler.

Aktivasyon işlemi sırasında sertifika sahibi güvenlik önlemlerini geçtikten sonra o an için sertifika veya akıllı karta erişim imkanı sağlayan bir tek kullanımlık aktivasyon kodu üretilir ve başvuru sahibine, başvuru esnasında bildirdiği cep telefonuna SMS veya e-posta adresine e-posta gönderilerek bildirilir.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS” sertifika sahipleri sertifikalarına ait anahtarlara erişim şifrelerini güvenli biçimde oluşturmaktan ve korumaktan sorumludur.

Erişim verileri sahipleri kendi kontrolleri ile istedikleri zaman erişim verilerinde değişiklik yapabilirler.

6.4.2. Erişim Verilerinin Korunması

Erişim verilerinin “NES” sahiplerine ve “güvenli personel”e iletilmesinden sonra, verilerin gizliliğinin ve güvenliliğinin korunmasıyla ilgili sorumluluk “NES” sahiplerine ve “güvenli personel”e aittir.

“e-tuğra” kök ve alt kök sertifikalarına ait gizli anahtarlar prosedürlerde belirtilen şekilde saklanır.

“e-tuğra” tüm sertifika sahiplerini erişim şifrelerini için, en az 6 (altı) karakter kullanılması, bir karakterin ardışık olarak tekrar etmemesi, doğum günü, isim ve benzeri tahmin edilmesini kolaylaştıran metodların kullanılmaması için uyarır. Tüm sertifika sahiplerine en fazla 6 (altı) ayda bir erişim şifrelerini değiştirmelerini ve farklı yeni bir şifre belirlemeleri telkin edilir.

6.4.3. Erişim Verileriyle İlgili Diğer Durumlar

“NES” sahiplerine verilen erişim verileri “KB” ler aracılığı ile kimlik tespiti yapılarak, güvenli kargoya (imza karşılığında kapalı zarf içerisinde) verilir veya “e-tuğra” web sayfası aracılığıyla ve gerekli kimlik kontrolü prosedürlerinin tamamlanmasıyla oluşturulur.

“e-tuğra” erişim şifrelerinin taşınması sadece “NES” sahipleri için geçerlidir. Güvenli kargo kullanılması durumunda, sertifikanın bulunduğu kart ile şifre zarfı farklı kurye şirketleri ile gönderilerek diğer kişilerin aynı anda eline geçmesi konusunda tedbir alınır.

Aktivasyon yönteminde erişim şifresi işlem anında sertifika sahibi tarafından belirlenir. Güvenlik adımları ve kontrolleri için “e-tuğra” sistemleri ile olan iletişim şifreli olarak gerçekleştirilir. Kullanılan aktivasyon kodu tek kullanımlıktır.

6.5. Bilgisayar Güvenlik Kontrolleri

6.5.1. Bilgisayar Güvenliği Teknik Gereklilikleri

“e-tuğra”da “ESHS” işleyişi içerisinde yürütülen operasyonlarda tüm iş ve işlemler bilgi güvenliği gereksinimleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. “e-tuğra” bilgi güvenliği gereksinimleri, güvenli ve lisanslı yazılım ve donanımların kullanılması, ağ içerisinde saldırı tespit sistemlerinin bulunması, bilgi ve zilyetlik bazlı tanımlama yöntemleri ile erişim ve işlem kontrolü, “güvenli personel” arasında münhasır yetki ve görev dağılımı, gerekli tüm işlemlerin ve kayıtların yedeklenmesi ve saklanması yöntemleri ile sağlanır.

Herhangi bir iş istasyonu da dahil “e-tuğra” sistemleri aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır:

1. Sistem veya uygulamalara erişim izni verilmeden önce kullanıcıların kimliği doğrulanır.
2. Kullanıcı yetkileri güvenli bir şekilde yönetilir ve kullanıcılar sadece kendilerine atanan rollerin hakları çerçevesinde limitlendirilir.
3. Bütün işlemler için denetim kayıtları oluşturulur ve yedeklenir.
4. Kritik güvenlik süreçleri için etki alanı bütünlüğü uygulanır.

“e-tuğra”, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun sürekli denetimi altında, CWA 14167-1 standardının önerileri uygulanır.

6.5.2. Bilgisayar Güvenliği Operasyonel Limitleri

İlgili değildir.

6.6. Yaşam Zinciri Teknik Kontrolleri

6.6.1. Sistem Geliştirme Kontrolleri

“e-tuğra” sertifika yaşam zinciri sistem geliştirme kontrolleri “e-tuğra” kalite yönetimi prosedürleri ve TS ISO/IEC 27001 denetimleri sonucunda ortaya çıkan risk azaltma metotları uyarınca gerçekleştirilir.

6.6.2. Güvenlik Yönetim Kontrolleri

“e-tuğra” sertifika yaşam zinciri operasyonlarının güvenlik yönetimi kontrollerinin sağlanması için rutin olarak iç denetim prosedürlerini yürütür; ayrıca TS ISO/IEC 27001 uyumluluk denetimleri uyarınca yılda bir kere güvenlik yönetim kontrolleri açısından bağımsız denetçinin denetimine tabidir.

6.6.3. Yaşam Zinciri Güvenlik Kontrolleri

İlgili değildir.

6.7. Ağ Güvenlik Kontrolleri

“e-tuğra” “Güven Merkezi”nin anahtar üretimi, sertifika yaşam döngüsü kontrolleri ve diğer sistemleri gerekli ağ güvenliği alt yapısına sahiptir. Ağ güvenliğinin sağlanmasında güvenlik duvarları, yönlendiriciler, anahtarlama cihazları gibi donanımlar gerekli konfigürasyonda yapılandırılmıştır. “e-tuğra” ağ güvenliği yönetimi “Ağ Yönetim Prosedürleri” uyarınca gerçekleştirilir. “KB”ler “e-tuğra” “Güven Merkezi”ne elektronik ortamda bilgi iletmeleri halinde, ağ güvenliği sağlanmış internet bağlantısı kullanırlar.

İlgili prosedürlerr uyarınca , ağ elemanları sürekli izlenmekte , iç veya dış noktalardan gelebilecek saldırılar ve yetkisiz erişimler tespit edilmekte ve diğer güvenlik kontrolleri aracılığıyla da saldırılar engellenmektedir. Ayrıca düzenli olarak yapılan zayıflık ve penetrasyon testleri sonucu bulunan zayıflıkların ve açıklıkların belli planlar çerçevesinde giderilmesi de sağlanmaktadır.

“e-tuğra” ağına dışarıdan yapılabilecek her türlü erişim şifrelenmiş kanallar üzerinden sağlanmakta ve sadece sunulan hizmetlere erişime izin verilmektedir. Hassas bilgilerin bulunduğu sistemlere erişim ise sadece “e-tuğra” güven merkezindeki yetkili ağlar üzerinden yapılabilmektedir.

“e-tuğra” ağ güvenliği ile ilgili işlemlerini ETSI EN 319 411-1, Baseline Requirements, EV Guidelines ve Network and Certificate System Security Requirements dokümanlarının gereksinimlerini yerine getirerek yürütür. Bu gereksinimler genel olarak aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

- “e-tuğra” ESHS sistemine doğrudan erişim yetkisi olan personelinin kullanıcı hesaplarının yönetimi, denetimi ve erişim haklarının düzenlenmesi veya kaldırılmasıyla ilgili yönetimini etkin bir şekilde düzenler.
- Sistemlere doğrudan erişimi bulunan güvenilir roldeki personelin (Sistem ve Ağ Yöneticisi gibi) yetki değişikliği olması durumunda, bu personelin yetki alanı içindeki tüm hesapları tekrar düzenlenir.
- Tüm kullanıcı hesapları periyodik olarak kontrol edilir ve işlemeyen hesapları kapatılır.
- Personelin işten ayrılması halinde sistem üzerindeki bütün hesapları kapatılır.
- Sistem ve Ağ Yöneticisi yapacağı değerlendirme sonrasında ağ güvenliği yazılım bileşenleri için yamanın veya güncellenmenin uygulanması, bekletilmesi veya hiç uygulanmaması yönünde karar verir.
- ESHS sistemleri için prosedürde belirlenen sayıda hatalı şifre girişi yapılması halinde kullanıcı hesabı kilitlenir.
- Sistem Denetçisi tarafından periyodik olarak sistem logları gözden geçirilir ve herhangi bir problem tespit edilmesi halinde derhal yönetime raporlanır.
- ESHS sistemleri en az yılda 1 (bir) kez penetrasyon testine tabi tutulur. Bu testlerin sonuçları değerlendirilerek sistem üzerinde düzenlemeler yapılır.

6.8. Zaman Damgası

“e-tuğra” sertifika yaşam döngüsünün sağlanması sırasında ilgili işlemlerde oluşan elektronik kayıtların zaman bilgisi, zaman damgası hizmetlerinde kullanılan zaman kaynağı ile eşgüdümlüdür. Kayıt bütünlüğü anahtarlanmış özet yöntemi kullanılarak korunur ve arşivleme aşamasında zaman damgası kullanılır.

7. SERTİFİKA, SERTİFİKA İPTAL LİSTESİ (“SİL”) VE “ÇSDP” PROFİLLERİ

7.1. Sertifika Profili

“e-tuğra” sertifikaları; “ISO/IEC 9594-8/ ITU-T Recommendation X.509: “Information Technology-Open Systems Interconnection- The Directory: Public –key and attribute certificate frameworks” ile “IETF RFC 5280: “Internet X.509 Public Key Infrastructure Certificate and Certificate Revocation List (CRL) Profile” dokümanlarına uygun olarak hazırlar.

“NES” için “e-tuğra” Bilgi Teknolojileri ve Telekomünikasyon Kurumu tarafından yayımlanan “Nitelikli Elektronik Sertifika, SİL ve OCSP İstek/Cevap Mesajları Profilleri – Nisan 2007” dokümanına uygunluk sağlanır.

“Sertifikayı Veren” (Issuer) olarak, “e-tuğra”, “O=E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş.” unvanıyla yazılır.

İmza Algoritması (Nesne tanımlayıcı numarası) detayları 7.1.3, Sertifikayı Veren Özne ve diğer alanların detayları 7.1.4 verilmiştir.

7.1.1. Sürüm Numaraları

“e-tuğra”ya ait kök ve alt kök sertifikaları ile son kullanıcı sertifikaları, “IETF RFC 5280” adlı dokümanda belirtilen X.509 v3’e uygundur.

7.1.2. Sertifika Uzantıları

“e-tuğra” kök sertifikalarında ve “NES”lerde X.509V.3 (2000) ve ETSI TS 101 862’de desteklenen bütün uzantılar kullanılabilir.

“NES”ler, “IETF RFC 3039 Internet X.509 Public Key Infrastructure Qualified Certificates Profile” ve “Nitelikli Elektronik Sertifika, SİL ve OCSP İstek/Cevap Mesajları Profilleri – Nisan 2007” dokümanları uyarınca tanımlanan nitelikli elektronik sertifika uzantılarını içerir.

“e-tuğra” sertifikalarında temel olarak aşağıdaki alanları içerir.

- **Seri No:** Eşsiz numara (Sertifikayı veren için)
- **Geçerlilik Başlangıcı:** RFC 5280'e göre kodlanmış UTC zamanı
- **Geçerlilik Sonu:** RFC 5280'e göre kodlanmış UTC zamanı
- **Açık Anahtar:** RFC 5280'e göre kodlanmış anahtar değeri
- **İmza:** RFC 5280'e göre kodlanmış imza değeri.

Tüm sertifika tiplerinde, sertifika içerisinde aşağıdaki sertifika uzantıları standart olarak bulunur:

- **Authority Key Identifier (Yetkili Anahtar Tanımlayıcısı):** Sertifikayı yayımlayan “e-tuğra” sertifikasının açık anahtar özet değeri.
- **Subject Key Identifier (Özne Anahtar Tanımlayıcısı):** Sertifikada yer alan açık anahtarın özet değeri.
- **Basic Constraints (Temel Kısıtlar):** CA değeri “false” olarak işaretlenir.
- **CRL Distribution Points (SİL Dağıtım Noktaları):** Sertifikayı yayımlayan “e-tuğra” sertifikası tarafından imzalanmış olan “SİL” (CRL) dosyasının URL adresi.

- **Authority Information Access (ESHS Bilgi Erişimi):** Sertifikayı yayımlayan “e-tuğra” sertifikasına ve “ÇSDP” servisine erişim adresleri.

7.1.2.1 “NES” Uzantıları

“e-tuğra” tarafından üretilen “NES”lerde standart uzantılara ek aşağıdaki uzantılar bulunur:

Key Usage (Anahtar Kullanımı): Digital signature (elektronik imza) ve nonrepudiation (inkar edilemezlik) değerleri bulunur. Uzantı kritik olarak işaretlenir.

Certificate Policies (Sertifika İlkeleri):

- “NES” için İlke Tanımlayıcı Numarası (Policy Identifier) olarak 2.16.792.3.0.4.1.1.1 (“e-tuğra” “NES” OID) değeri,
- Sertifika Uygulama Esasları adresi (Policy Qualifier Info – CPS) olarak <http://www.e-tugra.com.tr/cps> değeri,
- “NES” için Kullanıcı Uyarısı (Policy Qualifier Info – User Notice) olarak “Bu sertifika 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu’na göre nitelikli elektronik sertifikadır.” ibaresi kullanılır.

Subject Alternative Name (Özne Alternatif Adı): (Opsiyonel) Sertifika sahibinin elektronik posta adresi kullanılır.

Qualified Certificate Statements (Nitelikli Sertifika İbareleri):

- ETSI TS 101 862 uyumunu belirten nesne tanımlayıcısı (0.4.0.1862.1.1),
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu uyumunu belirten nesne tanımlayıcısı (2.16.792.1.61.0.1.5070.1.1),
- Opsiyonel olarak Para Limiti İbaresini kullanılmaktadır.

7.1.2.2 Standart SSL, Premium SSL ve EV SSL Uzantıları

“e-tuğra” tarafından üretilen Standart SSL, Premium SSL ve EV SSL sertifikaları için standart uzantılara ek aşağıdaki uzantılar bulunur:

Key Usage (Anahtar Kullanımı): Signing (imzalama), key encipherment (anahtar şifreleme), data encipherment (veri şifreleme) ve key agreement (anahtar anlaşması) değerleri bulunur. Uzantı kritik olarak işaretlenir.

Certificate Policies (Sertifika İlkeleri):

- Standart SSL için İlke Tanımlayıcı Numarası (Policy Identifier) olarak 2.16.792.3.0.4.1.1.2 (“e-tuğra” Standart SSL OID) değeri,
- Premium SSL için İlke Tanımlayıcı Numarası (Policy Identifier) olarak 2.16.792.3.0.4.1.1.3 (“e-tuğra” Premium SSL OID) değeri,
- EV SSL için İlke Tanımlayıcı Numarası (Policy Identifier) olarak 2.16.792.3.0.4.1.1.4 (“e-tuğra” EV SSL OID) değeri,
- Sertifika Uygulama Esasları adresi (Policy Qualifier Info – CPS) olarak <http://www.e-tugra.com.tr/cps> değeri bulunur.

Subject Alternative Name (Özne Alternatif Adı): Sertifika sahibinin özne sunucuya ait en az bir alan adı ismi dNSName formunda bulunur.

Extended Key Usage (Genişletilmiş Anahtar Kullanımı): Server authentication (sunucu doğrulama) ve client authentication (istemci doğrulama) değerleri bulunur.

7.1.2.3 “KIS”ve “EV KIS” Uzantıları

“e-tuğra” tarafından üretilen “KIS”ler için standart uzantılara ek aşağıdaki uzantılar bulunur:

Key Usage (Anahtar Kullanımı): Signing (imzalama), non-repudiation (inkar edilemezlik) değerleri bulunur. Uzantı kritik olarak işaretlenir.

Certificate Policies (Sertifika İlkeleri):

- “KIS” için İlke Tanımlayıcı Numarası (Policy Identifier) olarak 2.16.792.3.0.4.1.1.3 (“e-tuğra” “KIS” OID) değeri bulunur.
- “EV KIS” için İlke Tanımlayıcı Numarası (Policy Identifier) olarak 2.16.792.3.0.4.1.1.4 (“e-tuğra” “EV KIS” OID) değeri bulunur.

Extended Key Usage (Genişletilmiş Anahtar Kullanımı): Code signing (kod imzalama) ve commercial software publishing (ticari yazılım yayımlama) değerleri bulunur.

7.1.3. Algoritma Nesne Tanımlayıcıları

“e-tuğra” tüm sertifikaların imzalanmasında tabi olduğu “tebliğ” ve <http://www.cabforum.org> adresinde yayımlanan güncel “CA/Browser Forum” tarafından yayınlanan “Guidelines for Issuance and Management of Extended Validation Certificates” ile “Baseline Requirements for the Issuance and Management of Publicly-Trusted Certificates,” dokümanlarına uygun olmak koşulu ile aşağıdaki algoritmalarından birini kullanılır ve nesne belirteçleri sertifika içerisinde belirtilir.

- “SHA-1 with RSA” (1.2.840.113549.1.1.5),
- “SHA-256 with RSA” (1.2.840.113549.1.1.11),
- “SHA-384 with RSA” (1.2.840.113549.1.1.12),
- “SHA-512 with RSA”(1.2.840.113549.1.1.13)

Tüm son kullanıcı sertifikalarının tamamı SHA- 256 algoritmasıyla üretilmektedir. Bu sertifikaların üretiminde kullanılan kök sertifikalar halen SHA-1 veya SHA- 256 olmakla birlikte, yeni üretilen tüm kök ve alt kök sertifikalarda SHA – 256 ile gerçekleştirilmektedir.

7.1.4. İsim Formları

Sertifikalardaki isim alanlarında ITU X.500 “Distinguished Name” (Tekil Kayıt Adı) biçimine uygun isimler kullanılır.

“Sertifikayı Veren” (Issuer) olarak, “e-tuğra” “O=E-Tuğra EBG Bilişim Teknolojileri ve Hizmetleri A.Ş.” unvanıyla yazılır.

“NES”lerde sertifika alanlarında aşağıdaki değerler bulunur:

- **SERIAL NUMBER:** T.C. vatandaşı kişiler için eşsiz TCKimlik numarası, yabancı kişiler için, uluslararası ülke kodu ve pasaport numarası.
- **CN:** Kişinin açık ve tam ismi (Adı + varsa ikinci adı + soyadı).
- **C:** “TR” sabiti
- **L:** Kişinin yaşadığı şehir (opsiyonel).
- **O:** Kişinin çalıştığı kurum (opsiyonel).
- **OU:** kişinin kurumunda bağlı olduğu birim (opsiyonel).
- **T:** Kişinin mesleki unvanı veya kurum adı belirtilmiş ise kurumdaki görevi (opsiyonel).

Standart SSL sertifikalarında sertifika alanlarında aşağıdaki değerler bulunur:

- **CN:** dokümanının 3.1.5 bölümünde açıklanan değerler.
- **C:** Sertifika sahibinin ülke kodu (opsiyonel).
- **S:** Sertifika sahibinin eyalet, il veya semt adı (opsiyonel).
- **L:** Sertifika sahibinin kayıtlı olduğu şehir (opsiyonel).
- **O:** "CN" Alanına yazılan değer in aynısı.
- **OU:** "Domain Control Validated" sabit değeri.

Premium SSL sertifikalarında sertifika alanlarında aşağıdaki değerler bulunur:

- **SERIAL NUMBER:** dokümanının 3.1.5 bölümünde açıklanan değerler.
- **CN:** dokümanının 3.1.5 bölümünde açıklanan değerler.
- **C:** Sertifika sahibinin ülke kodu.
- **S:** Sertifika sahibinin eyalet adı (opsiyonel).
- **L:** Sertifika sahibinin kayıtlı olduğu şehir (opsiyonel).
- **O:** dokümanının 3.1.5 bölümünde açıklanan değerler.
- **OU:** Sertifika sahibinin kurumsal birimi (opsiyonel).

EV SSL sertifikalarında sertifika alanlarında aşağıdaki değerler bulunur:

- **CN:** dokümanının 3.1.5 bölümünde açıklanan değerler.
- **O:** dokümanının 3.1.5 bölümünde açıklanan değerler.
- **OU:** Sertifika sahibinin kurumsal birimi (opsiyonel).
- **BUSINESS CATEGORY:** Sertifika sahibinin niteliğine bağlı olarak "Sermaye Şirketi", "Kamu Kurum veya Kuruluşu", "Şahıs Şirketi veya Adi Ortaklık" veya "Ticari Olmayan Kuruluş" değerlerinden uygun olanı yazılır.
- **JURISDICTION OF INCORPORATION COUNTRY NAME:** Sertifika Sahibi kuruluşun dayandığı hukuk; ülke adı. Uygun olan ISO kodu ile tanımlanır.
- **JURISDICTION OF INCORPORATION STATE OR PROVINCE NAME:** Sertifika Sahibi kuruluşun dayandığı hukuk; eyalet veya il adı. Eğer sertifika sahibi kuruluşun dayanak aldığı kayıt otoritesi, Eyalet veya il veya il içi yerleşim bazında örgütlenmiş ise bu alan zorunludur. Aksi durumda bu alan kullanılmaz. Eğer sertifika sahibinin dayanak olduğu ülke Türkiye ise bu alan zorunludur.
- **JURISDICTION OF INCORPORATION LOCALITY NAME:** Sertifika Sahibi kuruluşun dayandığı hukuk; şehir adı. Eğer sertifika sahibi kuruluşun dayanak aldığı kayıt otoritesi, il içi yerleşim bazında örgütlenmiş ise bu alan zorunludur. Aksi durumda bu alan kullanılmaz. Eğer sertifika sahibinin dayanak olduğu ülke Türkiye ise bu alan zorunludur.
- **SERIAL NUMBER:** dokümanının 3.1.5 bölümünde açıklanan değerler.
- **C:** Sertifika sahibinin ülke kodu.
- **S:** Sertifika sahibinin eyalet veya il adı.
- **L:** Sertifika sahibinin şehir adı.
- **STREET ADDRESS:** Sertifika sahibinin cadde/sokak adresi ve numarası (opsiyonel).

- **POSTAL CODE:** Sertifika sahibinin posta kodu (opsiyonel).

“KIS”lerde sertifika alanlarında aşağıdaki değerler bulunur:

- **SERIAL NUMBER:** Sertifika sahibi tüzel kişi merkezinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen ticaret sicili numarası veya kodu ve benzersiz eşsiz numara.
- **CN:** Sertifika sahibi kişinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen açık unvanı.
- **C:** Sertifika sahibi kişinin ülke kodu.
- **S:** Sertifika sahibinin eyalet adı (opsiyonel).
- **L:** Sertifika sahibinin kayıtlı olduğu şehir (opsiyonel).
- **O:** Sertifika sahibi tüzel kişinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen açık unvanı.
- **OU:** Sertifika sahibinin kurumsal birimi (opsiyonel).

“EV KIS”lerde sertifika alanlarında aşağıdaki değerler bulunur:

- **SERIAL NUMBER:** Sertifika sahibi tüzel kişi merkezinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen ticaret sicili numarası veya kodu ve benzersiz eşsiz numara.
- **CN:** Sertifika sahibi kişinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen açık unvanı.
- **C:** Sertifika sahibi kişinin ülke kodu.
- **S:** Sertifika sahibinin eyalet veya il adı.
- **L:** Sertifika sahibinin kayıtlı olduğu şehir (opsiyonel).
- **O:** Sertifika sahibi tüzel kişinin bulunduğu ülkedeki mevzuata göre belgelendirilebilen açık unvanı.
- **OU:** Sertifika sahibinin kurumsal birimi (opsiyonel).
- **BUSINESS CATEGORY:** Sertifika sahibinin niteliğine bağlı olarak "Sermaye Şirketi", "Kamu Kurum veya Kuruluşu", "Şahıs Şirketi veya Adi Ortaklık" veya "Ticari Olmayan Kuruluş" değerlerinden uygun olanı yazılır.
- **JURISDICTION OF INCORPORATION COUNTRY NAME:** Sertifika Sahibi kuruluşun dayandığı hukuk; ülke adı. Uygun olan ISO kodu ile tanımlanır.
- **JURISDICTION OF INCORPORATION STATE OR PROVINCE NAME:** Sertifika Sahibi kuruluşun dayandığı hukuk; eyalet veya il adı. Eğer sertifika sahibi kuruluşun dayanak aldığı kayıt otoritesi, Eyalet veya il veya il içi yerleşim bazında örgütlenmiş ise bu alan zorunludur. Aksi durumda bu alan kullanılmaz. Eğer sertifika sahibinin dayanak olduğu ülke Türkiye ise bu alan zorunludur.
- **JURISDICTION OF INCORPORATION LOCALITY NAME:** Sertifika Sahibi kuruluşun dayandığı hukuk; şehir adı. Eğer sertifika sahibi kuruluşun dayanak aldığı kayıt otoritesi, il içi yerleşim bazında örgütlenmiş ise bu alan zorunludur. Aksi durumda bu alan kullanılmaz. Eğer sertifika sahibinin dayanak olduğu ülke Türkiye ise bu alan zorunludur.
- **STREET ADDRESS:** Sertifika sahibinin cadde/sokak adresi ve numarası (opsiyonel).
- **POSTAL CODE:** Sertifika sahibinin posta kodu (opsiyonel).

7.1.5. İsim Kısıtlamaları

Sertifikalarda anonim veya takma adlar kullanılamaz. “NES” için, adların teklifini sağlamak için T.C. kimlik numarası , yabancı kişiler için ülke kodu ve pasaport numarası kullanılır.

7.1.6. Sertifika İlkeleri Nesne Belirteci

Sertifikaların “sertifika ilkeleri” uzantısında, sertifikanın tipine göre 1.2 bölümünde belirtilen sertifika ilkeleri nesne belirteci numarası (OID) kullanılır.

7.1.7. Sertifika İlkeleri Kısıtlamaları Uzantısının Kullanımı

Alt kök sertifikalarında amacına göre ihtiyaç duyulmasında ilke kısıtları uzantısı kullanılabilir.

7.1.8. Sertifika İlkeleri Belirteçleri için Yazımsal ve Anlamsal Özellikler

Sertifikaların sertifika ilkeleri uzantısında “SUE”ye erişimi sağlayan bir URL bulunur.

“NES” için, “e-tuğra” tarafından yayınlanan bir nitelikli elektronik sertifika olduğuna dair bir ibare Qc Statements-Statement ID altında “Bu sertifika 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre nitelikli elektronik sertifikadır” şeklinde yer alır. Ayrıca aynı bölümde nitelikli sertifikaya ait “2.16.792.1.61.0.1.5070.1.1” nesne belirteci bulunur. Sertifika ilkeleri uzantısında opsiyonel olarak ilgili oldukları “İmzalama Politikası (signature policy)”na ait nesne belirteci bulunabilir.

7.1.9. Kritik Sertifika İlkeleri Uzantısının İşlenme Semantiği

Koşul yoktur.

7.2. “SİL” Profili

“e-tuğra” RFC 3280’a uygun “SİL”ler düzenler. “SİL”lerde “e-tuğra” “ESHS” sertifikası ile atılmış elektronik imza, “SİL”in yayınlanma tarihi, bir sonraki “SİL”in yayınlanma tarihi, iptal edilen sertifikaların seri numaraları ve iptal edilme zamanı yer alır. “SİL”ler, Bilgi Teknolojileri ve Telekomünikasyon Kurumu tarafından yayımlanan “Nitelikli Elektronik Sertifika, SİL ve OCSP İstek/Cevap Mesajları Profilleri – Nisan 2007”ye uygun hazırlanır.

7.2.1. Sürüm Numarası/Numaraları

“SİL”ler ITU X.509 V.2 “SİL” formatına uygun olarak hazırlanır.

7.2.2. “SİL” ve “SİL” Girdi Uzantıları

“e-tuğra” tarafından yayınlanan “SİL”lerde RFC 3280 tarafından tanımlanan uzantılar kullanılır.

7.3. Çevrimiçi Sertifika Durum Protokolü (“ÇSDP”) Profili

“ÇSDP” gerçek zamanlı sertifika sorgusu hizmetidir. ÇSDP cevap mesajları, Bilgi Teknolojileri ve Telekomünikasyon Kurumu tarafından yayımlanan “Nitelikli Elektronik Sertifika, SİL ve OCSP İstek/Cevap Mesajları Profilleri – Nisan 2007”ye uygun hazırlanır.

7.3.1. Sürüm Numarası(Veya Numaraları)

RFC 2560 desteklenmektedir.

7.3.2. “ÇSDP” Uzantıları

RFC 2560 desteklenmektedir.

8. UYUM DENETİMİ VE DİĞER DEĞERLENDİRMELER

“e-tuğra” sunmuş olduğu “ESHS” hizmetleri ve yürütmüş olduğu “ESHS” operasyonları bakımından Elektronik İmza’ya ilişkin emredici mevzuat hükümleri gereğince Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun denetimine tabidir. Ayrıca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu en az iki yılda bir kere olmak üzere “e-tuğra”nın mevzuata ve standartlara uygun olarak işleyişini sürdürmesini denetler.

“e-tuğra” “ESHS” süreçlerinde ETSI EN 319 411-1 standardı ve TS ISO/IEC 27001 sertifikası gereğince bilgi güvenliği açısından periyodik denetimlere tabi tutulur. Ayrıca, TS ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemine göre risk değerlendirmelerini gerçekleştirir. Bunun sonucunda, iş riskleri değerlendirilir ve gerekli güvenlik koşulları ve işletim prosedürleri belirlenir. Risk analizi düzenli olarak gözden geçirilir ve gerektiğinde güncelleme yapılır.

“e-tuğra” ETSI EN 319 411-1 standardı kapsamında da yetkili bir denetçi kurum tarafından Standart SSL, Premium SSL, EV SSL ve “KIS” süreçleri denetime tabi tutulur.

“e-tuğra”, yukarıda sayılan uygunluk denetimlerinin yanı sıra kendi personeli tarafından gerçekleştirilen iç denetim süreçlerini devamlı olarak yerine getirir.

8.1. Denetim Sıklığı ve Denetim Durumları

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılan denetimlerin sıklığı, Kurum yetkililerinin inisiyatifinde olmakla beraber, en az iki yılda bir yapılacaktır. Denetleme sırasında, denetleme yapmaya yetkili görevliler tarafından her türlü belge ve kayıtların verilmesi, yönetim yerleri, binalar ve eklentilerine girme, yazılı ve sözlü bilgi alma, örnek alma ve işlem denetleme istemleri yerine getirilir.

TS ISO/IEC 27001 sertifikasına bağlı uyumluluk denetimleri her yıl yapılır.

ETSI EN 319 411-1 denetim standardı kapsamında Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve EV KIS hizmet süreçleri her yıl uygunluk denetimine tabi tutulur ve her üç yılda bir bu sertifikasyon yenilenir.

“e-tuğra” iç denetimleri yetkili “e-tuğra” personeli tarafından belirlenen periyodların dışında gerekli görülen durumlarda da yapılır.

8.2. Denetleme Yapan Kişinin Tanımlanması ve Nitelikleri

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılan denetimler yetkili Kurum personeli tarafından yapılır.

TS ISO/IEC 27001 sertifikasına bağlı uyumluluk denetimleri yetkili bir denetçi tarafından yapılacaktır.

ETSI 102 042 denetimi gerçekleştirecek denetçi; Açık Anahtarlı Altyapı (“AAA”) teknolojisi, bilgi güvenliği sistemleri ve teknikleri, bilgi teknolojileri ve güvenliği denetimi ve üçüncü parti bağımsız raporlamaları konularında yetkinliğine sahip olmalıdır. Ayrıca European Cooperation for Accreditation gibi resmi bir akreditasyon kuruluşu tarafından ISO/IEC 17021’e uyumlu olduğuna dair ve CEN Workshop Agreement (CWA) 14172-2 standardının 3.4 maddesi uyarınca da akredite edilmiş olmalıdır.

“e-tuğra” iç denetimleri yetkili “e-tuğra” “güvenli personel” tarafından yapılacaktır.

8.3. Denetim Yapan Kişinin "ESHS" ile İlişkisi

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılan denetimlere ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

TS ISO/IEC 27001 sertifikası bağımsız bir denetçi tarafından yapılacaktır.

ETSI EN 319 411-1 denetimi, bağımsız ve yetkili bir denetçi tarafından yapılacaktır.

“e-tuğra” iç denetimleri yetkili “e-tuğra” “güvenli personel”i tarafından yapılacaktır.

8.4. Denetimde Kapsanan Konular

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılan denetimlerde “e-tuğra”nın elektronik imzayla ilgili mevzuat uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği denetlenir.

TS ISO/IEC 27001 sertifikasına ilişkin denetimlerde “e-tuğra” “Güven Merkezi” operasyonları ve “ESHS” işleyişine ilişkin süreçler denetlenir.

ETSI EN 319 411-1 denetimi Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve EV KIS hizmetlerine ilişkin tüm süreçleri, bu hizmetler için kullanılan teknik altyapı ve hizmetlerin verildiği tesisleri içermektedir.

“e-tuğra” iç denetimleri ISO/IEC 27001 ve ETSI EN 319 411-1 standardlarının kontrol maddelerine ilişkin tüm hükümleri kapsamaktadır.

8.5. Eksikliğin Ortaya Çıkması Durumunda Gerçekleştirilecek Eylemler

“e-tuğra” tarafından gerçekleştirilen iç denetimlerde herhangi bir eksikliğin tespit edilmesi halinde eksiklik yetkili “e-tuğra” personeli tarafından mümkün olan en kısa sürede düzeltici ve önleyici faaliyet düzenlenerek giderilir.

TS ISO/IEC 27001 denetimleri sırasında saptanan minör nitelikteki eksiklikler bir sonraki denetim dönemine kadar “e-tuğra” tarafından giderilir; eksiklerin majör nitelikte olması halinde sertifika geri alınır.

ETSI EN 319 411-1 standardına uyumu kapsamında gerçekleştirilen denetimler sırasında saptanan minör nitelikteki eksiklikler bir sonraki denetim dönemine kadar “e-tuğra” tarafından giderilir; eksiklerin majör nitelikte olması halinde eksikliğin niteliğine göre sertifika geri alınabilir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılan denetimlerde “e-tuğra”nın mevzuattan ve ilgili standartlardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda mevzuatta öngörülen yaptırım ve cezalar “e-tuğra”ya karşı uygulanır.

8.6. Denetim Sonuçlarının Yayınlanması ve İlgili Tarafra İletimi

Kanun gereği Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılan denetimin sonuçları gerek duyulduğu takdirde resmi yollarla “e-tuğra” iletilir. Kurum’un bir geri bildirimde bulunmaması, olumsuz bir değerlendirmenin olmadığı anlamını taşır.

TS ISO/IEC 27001 denetimlerinin sonuçları, denetçi firma tarafından “e-tuğra”ya iletilir. ETSI EN 319 411-1 denetimlerinin sonuçları, denetçi firma tarafından “e-tuğra”ya iletilir.

“e-tuğra” tarafından yapılan iç denetimlerin sonuçları “e-tuğra” yönetimine ve ilgili “güvenli personel”e iletilir. İç denetim sonuçları ise, iç denetim sonuç raporlarında yer alır ve ilgili yetkililerin değerlendirmesine sunulur.

9. DİĞER TİCARİ VE HUKUKİ KONULAR

9.1. Ücretler

9.1.1. Sertifika Oluşturma Veya Yenileme Ücretleri

“e-tuğra” tarafından üretilen sertifikalar, çeşitlerine, geçerlilik sürelerine göre ve içeriklerinde yer alan maddi işlem sınırı ölçüsünde, sertifika üretim maliyetleri ve piyasa koşulları uyarınca fiyatlandırılır. Maddi işlem sınırı, sertifika mali sorumluluk sigortası primleri sertifika fiyatlarına yansıtılır. Güncel sertifika ücretleri, “e-tuğra” web sitesi ve uygun görülen diğer iletişim kanalları üzerinden yayınlanır.

Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 13. maddesine göre; “e-tuğra”nın imza oluşturma verisinin çalınması, kaybolması, gizliliğinin veya güvenilirliğinin ortadan kalkması ya da sertifika ilkelerinin değişmesi gibi sertifika sahibinin kusurunun bulunmadığı durumların sonucunda nitelikli elektronik sertifikaların “e-tuğra” tarafından iptal edilmesi ve yenilenmesi halinde, yenileme işlemleri için ücret talep edilemez.

9.1.2. Sertifikalara Erişim Ücretleri

“e-tuğra” sertifika sahipleri tarafından herkesin erişimine açılan sertifikalar için erişim hizmetlerine yönelik ücret talep etmez.

9.1.3. Sertifikaların İptal veya Durum Kayıtlarına İlişkin Bilgilere Erişim Ücretleri

“e-tuğra” ürettiği sertifikalara ilişkin iptal ve durum bilgileri “SİL”ler ve “ÇSDP” aracılığıyla ilgililere duyurulur. “e-tuğra” “SİL”ler ve “ÇSDP”ne erişim için herhangi bir ücret talep etmez.

9.1.4. Diğer Hizmetlerin Ücretleri

“e-tuğra”, Kanun ve uygulamalar gereği, kamuya açık olarak yayımladığı “Sİ”, “SUE”, sertifika sahibi ve sertifika hizmetleri taahhütnameleri gibi kitapçık ve belgeler için ücret talep etmez. Bunların dışında kalan ve katma değerli olarak üretilerek müşterilere sunulan diğer ürün ve hizmetler için uygulanacak ücretler, web sitesi ve diğer iletişim kanalları üzerinden müşterilere duyurulur.

“e-tuğra” dokümanlarının; çoğaltma, başkalarına dağıtma, değişiklik veya işleme gibi inceleme veya sertifikalar ile ilgili süreçlerde kullanma haricindeki amaçlarla kullanımına izin vermez.

9.1.5. Geri Ödeme Politikası

“e-tuğra”, Sertifika hizmetlerinde bedel iadesi yapmaz.

Sadece, “e-tuğra”dan kaynaklanan nedenlerle, sertifika içeriğinin başvurudan farklı verilerin bulunması durumunda, her hangi bir ücret talep edilmeden sertifikası iptal edilir ve yeni bir başvuru ile yeni bir sertifika verilir.

İptal edilen sertifikaların iptal edildiği andan geçerlilik süresinin sonuna kadar olan kısmının ücreti mahsup veya geri iade edilmez.

“e-tuğra”dan kaynaklanan nedenlerle reddedilen sertifika başvuruları ücretleri, talep edilmesi durumunda ücret iade edilir.

9.2. Finansal Sorumluluk

“e-tuğra” Elektronik İmza Kanunu’nun 13.maddesine göre “NES”ler için zorunlu sertifika mali sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadırlar. “Sertifika Mali Sorumluluk Sigortası Yönetmeliği” Madde 6 uyarınca, zorunlu sertifika mali sorumluluk sigortası, "ESHS"nin güvenli ürün ve sistemlerini kullanma, hizmeti güvenilir bir biçimde yürütme ve sertifikaların taklit ve tahrif edilmesini önlemekle ilgili yükümlülüklerini yerine getirmemesi dolayısıyla zarar görecektir olanlara karşı doğacak hukuki sorumlulukların teminat altına alınmasını kapsar.

“e-tuğra, Standart SSL, Premium SSL ve EV SSL hizmetleri için ETSI EN 319 411-1 standardı uyarınca ticari genel sorumluluk sigortası ve mesleki sorumluluk sigortası yaptırır.

9.2.1. Sigorta Kapsamı

“NES” için, zorunlu sertifika mali sorumluluk sigortası:

- “ESHS”nin güvenli ürün ve sistemlerini kullanma, hizmeti güvenilir bir biçimde yürütme, sertifikaların taklit ve tahrif edilmesini önleme ile ilgili görevlerini gerektiği biçimde yerine getirmemesi,
- Sertifikaların içeriğinde “ESHS”den kaynaklanan yanlış bilgilerin bulunması,
- Sertifikaların oluşturulması sırasında nitelikli elektronik imza sahiplerinin verdikleri bilgilerin “ESHS” tarafından eksik veya yanlış işlenmesi sonucu ortaya çıkan hataların bulunması,
- Sertifikaların “ESHS” ile “NES” sahipleri arasında yapılan sözleşmeye tam ve uygun olarak hazırlanmaması,

gibi “ESHS”nin ve eylemlerinden sorumlu bulunduğu personelin kusurundan, ihmalden veya gerekli özeni göstermemesinden doğan maddi zararları kapsar.

Aşağıdaki hallerden birinin veya birkaçının sonucunda doğan sorumluluğa bağlı olarak;

- Savaş, düşman hareketleri, çarpışma (savaş ilan edilmiş olsun veya olmasın), ihtilal, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati askeri hareketlerden,
- Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden meydana gelen iyonlayıcı radyasyonlar veya radyo-aktivite bulaşmaları ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri tedbirlerden,
- Deprem, yanardağ püskürmesi, deniz depremi, sel, seylap ve su baskını, yer kayması gibi doğal afetlerden,
- Kamu otoritesi tarafından yapılacak tasarruflar sonucunda oluşan ve “ESHS”nin kusurundan kaynaklanmayan sorunlardan,
- İletişim altyapısı ve “ESHS”nin doğrudan kontrolü altında olmayan bilgi işlem altyapısında meydana gelen sorunlardan,
- İmza sahibi tarafından kanun dışı amaçlar için nitelikli elektronik imzanın kullanılmasından,
- Sigortacıya veya sigorta ettirene haber verildikten sonraki bir tarihte “ESHS” tarafından iptal edilmeyip ikinci veya daha çok miktarda hasar oluşmasına neden olan aynı nitelikli elektronik sertifika ile işlem yapılmasından,
- Faaliyet konusu ile ilgili kanun, yönetmelik ve tebliğlerle belirlenen esaslar ve teknik standartlara bağlı kalınmamasından,

doğan zararlar sigorta teminatı dışındadır.

Standart SSL, Premium SSL ve EV SSL sertifikaları, ticari genel sorumluluk sigortası ve mesleki sorumluluk sigortası kapsamındadır. “Ticari Genel Sorumluluk Sigortası (Commercial General Liability Insurance)”, SSL hizmetlerine doğrudan veya dolaylı bağlı olarak oluşabilecek her türlü zarara karşı doğacak hukuki sorumlulukların teminat altına alınmasını kapsar. “Mesleki Sorumluluk Sigortası (Professional Liability/Errors and Omissions Insurance)”, SSL hizmetlerine bağlı olarak “e-tuğra”ın mesleki faaliyeti çerçevesinde oluşabilecek zarara karşı doğacak hukuki sorumlulukların teminat altına alınmasını içerir.

9.2.2. Diğer Varlıklar

İlgili değildir.

9.2.3. Son Kullanıcılar İçin Sigorta veya Diğer Garantilerin Kapsamı

Bkz. Bölüm 9.2.1

9.3. Ticari Bilgilerin Gizliliği

9.3.1. Gizli Bilgilerin Konusu

“e-tuğra”nın teknik ve operasyonel anlamda işlemlerine ilişkin bilgi güvenliği kapsamında gizli sayılan tüm bilgi ve belgeler, iş planları, satış bilgileri, işbirliği sözleşmeleri, iş ortaklığı yapılan kuruluşlara ait gizlilik dereceli bilgiler gibi ticari faaliyetlerine ilişkin her türlü gizli bilgi ve belge, kök ve alt kök sertifikaları imza oluşturma verileri, işlem kayıtları, sertifika sahiplerinin “Kanun” kapsamında “kişisel veri” sayılan bilgileri, denetim ve değerlendirme kayıtları, “Güven Merkezi” ile ilgili her türlü gizli bilgi ve belge, donanım ve yazılımla ilgili teknik güvenlik bilgileri, tesis içi bölge ve cihazlara ait erişim şifreleri, tesis planı ve iç tasarımı gizli bilgi kapsamındadır.

9.3.2. Gizli Bilgilerin Konusu İçerisinde Olmayan Bilgiler

“SUE”, “Si”, kullanıcı sözleşmeleri gibi Kanun ve uygulamalar gereği kamuya açık olması gereken ve “e-tuğra” web sitesinde ve bilgi deposunda bulunan bilgiler, sertifika sahibinin rızası doğrultusunda kamuya açık bir dizinde “e-tuğra” tarafından yayınlanan sertifikalar, “e-tuğra” kök ve alt kök sertifikaları, “SiL”ler gizli bilgi kapsamında sayılmazlar.

9.3.3. Gizli Bilgilerin Korunmasına İlişkin Sorumluluklar

“e-tuğra” çalışanlarının tamamı gizli bilgilerin korunması konusunda sorumluluk sahibidir. Güvenlik politikaları gereği hiçbir gizli bilgiye, yetkilisi dışındaki çalışanların ya da üçüncü kişilerin erişimine izin verilmez. Bilgi güvenliğinin sağlanmasıyla ilgili tüm prosedürler çalışanlar tarafından eksiksiz uygulanır.

“NES” için, Elektronik İmza Kanunu’nun 12. maddesine göre “e-tuğra”; sertifika talep eden kişiden, elektronik sertifika vermek için gerekli bilgiler hariç bilgi talep edemez ve bu bilgileri kişinin rızası dışında elde edemez, sertifika sahibinin izni olmaksızın sertifikayı üçüncü kişilerin ulaşabileceği ortamlarda bulunduramaz.

9.4. Kişisel Bilgilerin Mahremiyeti (Gizliliği)

9.4.1. Mahremiyet Planı

“e-tuğra” verdiği hizmetler ve Kanun kapsamındaki yükümlülükleri doğrultusunda sertifika sahiplerinin ve diğer katılımcıların kişisel bilgilerini korur.

9.4.2. Özel Sayılan Bilgiler

Sertifika sahibinden sertifika başvurusu sırasında alınan ve sertifika içeriğinde ve “SİL”lerde yer almayan bilgiler özel bilgilerdir.

9.4.3. Özel Sayılmayan Bilgiler

Sertifika ve “SİL”lerde herkesin erişimine açık bir şekilde yayınlanan bilgiler özel sayılmayan bilgilerdir. “NES” için, sertifika sahibinin izin vermemesi durumunda “e-tuğra” ilgili sertifikayı kamuoyunun erişimine açmaz.

9.4.5. Özel Bilgiyi Kullanma Bildirimi ve Onayı

“e-tuğra”, “SUE” ve “Sİ” dokümanı ile sertifika sahibi taahhütnamesinde belirtilmiş amaçlar için sertifikayı, sertifika başvurusunda sağlanmış bilgileri kullanabilir.

9.4.6. Adli ve İdari Süreçlerde Kullanılmak Üzere Yapılan Açıklamalar

“e-tuğra” sertifika sahipleri ve ilgili taraflar, “e-tuğra”nın, yürürlükteki emredici mevzuat hükümleri gereğince resmi makamlara açıklama yapmakla yükümlü olduğu durumlar içerisinde, resmi makamlarca yürürlükteki emredici mevzuat hükümlerine uygun bir şekilde talep edilmesi halinde gizli/özel bilgileri resmi makamlara açıklamaya yetkili olacağını kabul eder.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun denetimleri sırasında “ESHS”ler “Kanun” uyarınca Kurum yetkililerine talep ettikleri her türlü bilgi ve belgeleri vermek zorundadırlar.

“NES”ler için, sertifika sahipleri ve ilgili taraflar, “e-tuğra”nın, iyi niyet çerçevesinde, mahkeme celpleri, soruşturma evrakı, karşılıklı dilekçeler, delil ve doküman talepleri gibi hukuk veya idari davalarla ilgili keşif süreci sırasında adli, idari veya diğer yasal süreçlere cevaben gerekli olduğunu düşünmesi halinde gizli/özel bilgileri açıklamaya yetkili olacağını kabul eder.

9.4.7. Bilgilerin Açıklandığı Diğer Durumlar

İlgili değildir.

9.5. Fikri Mülkiyet Hakları

“e-tuğra” tarafından yayınlanan tüm sertifikalar ve kök sertifikalar, sertifika iptal bilgileri, “SUE”, “Sİ”, kullanıcı sözleşmeleri, bilgi deposunda yayınlanan ve “e-tuğra” tarafından oluşturulmuş her türlü doküman, “e-tuğra” tarafından oluşturulan her türlü veritabanı, “e-tuğra”ya ait web siteleri ve bu web sitelerinde yer alan her türlü metin, görsel ve işitsel içeriğin fikri mülkiyet hakları “e-tuğra”ya aittir.

Sertifika sahiplerinin ve kurumsal başvuru sahiplerinin, sertifika başvurusunda yer alan kendilerine ait herhangi bir ticari marka, hizmet markası, servis işareti veya ticari isim ve ünvanla ilgili sahip oldukları (varsa) bütün hakları saklıdır.

9.6. Sorumluluk ve Garantiler

9.6.1. “ESHS”nin Sorumluluk ve Garantileri

“e-tuğra”; ürettiği tüm sertifikaların içeriğinin doğru olduğunu, kimlik doğrulama işlemlerinin tam yapıldığına, sertifikanın sadece başvuru yetkisi olan başvuru sahibi adına üretildiğini ve doğru kişiye teslim edildiğini, sertifika durum bilgilerinin güncelliğini ve doğruluğunu; “Si” ve “SUE”de yer alan tüm uygulama gereklilikleri ve yükümlülüklerini yerine getireceğini garanti eder.

“e-tuğra”; “NES” verebilmek için, Kanun’un 10. Maddesi ve Yönetmeliğin 14. Maddesinde yer alan yükümlülüklerini, tüm SSL sertifika hizmetlerini yürütmek için ETSI EN 319 411-1 standardında belirtilen yükümlülükleri yerine getirir.

“NES” için, “e-tuğra” sunmuş oldukları elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzayla ilgili hizmetleri elektronik imzayla ilgili emredici mevzuat doğrultusunda yürütür. “ESHS”, “Kanun” veya bu Kanuna dayanılarak çıkarılan “Yönetmelik” hükümlerinin ihlâli suretiyle üçüncü kişilerin zararına sebebiyet verecek olursa bu zararı tazminle mükelleftir. “e-tuğra” sertifika sahiplerine ve üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu ancak sertifikanın kullanım ve maddi kapsama ilişkin sınırlamaları anlamında kısıtlayabilir. “e-tuğra”, sertifika içerisinde belirtilen maddi kapsama ve/veya kullanıma ilişkin sınırlamaların dışında kullanılması durumunda, bu sınırlama dışı kullanımlardan dolayı doğacak zararları tazminle mükellef değildir. “e-tuğra”, “Kanun” ve ilgili mevzuattan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu ortaya çıkacak zararların karşılanması amacıyla Kanun’un 13.maddesinde belirtilen zorunlu sertifika malî sorumluluk sigortasını yaptırır.

EV SSL sertifikaları için, “e-tuğra” sertifikanın üretildiği tarihte, sertifika içinde belirtilen özne’nin yasal olarak var olduğunu, geçerli bir organizasyon ya da kurum olduğunu ve yasal adının, resmi kayıtlar ile uyduğunu, kısaca yasal varlığını ve kimliğini garanti eder. Bu amaçla “e-tuğra”, sertifikasının üretildiği tarihte, sertifikası içinde belirtilen özne’nin, sertifikası içinde belirtilen tüm alan adlarını münhasıran kullanma hakkına sahip olduğunu, (Alan Adı Kullanma Hakkı), sertifikasının üretimini yetkilendirdiğini (Yetkilendirme) doğrulamak ve sertifika içinde yer alan diğer tüm bilgilerin doğru olduğunu teyit etmek (Bilgi doğruluğu) için gerekli tüm işlemleri gerçekleştirir ve uygular. Bu amaçla sertifikasında belirtilen özne’ye, “e- Tuğra” ile “SUE”nin gerekliliklerini sağlayan, yasal olarak geçerli ve bağlayıcı bir taahhütname imzalatılır veya başvuru sahibinin temsilcisinin ilgili koşulları onayladığı ve kabul ettiği imza ve kayıt altına alınır.

EV SSL sertifikası garantileri aşağıda belirtilen taraflara uygulanır:

- EV SSL sertifikası, sertifika kullanıcısı sözleşmesi ya da taahhütnamesini imzalayan sertifika sahibi;
- Sertifikası içindeki özneye;
- “e-tuğra”nın uygulama yazılımı sağlayıcıları tarafından dağıtılan ve/veya çalıştırılan yazılımlara kök sertifikasının eklenmesi için anlaştığı veya sözleşme imzaladığı uygulama yazılımı sağlayıcılarına;
- Geçerlilik süresi boyunca, sertifikasına güvenen tüm üçüncü kişilere.

EV SSL için “e-tuğra” işbu “SUE” dokümanının gerekliliklerini sağlar ve sertifikalarının durumuyla ilgili geçerli ya da iptal şeklinde güncel bilgileri içeren bir Bilgi Deposunu 7 x 24 olarak online erişime açık biçimde idame ettirir. “e-tuğra” işbu “SUE” dokümanının belirtilen ve CA-Browser Forum kılavuzunda belirtilen iptal nedenleri gereği EV SSL sertifikasının iptalini gerçekleştirir.

9.6.2. Kayıt Birimi Sorumlulukları

“KB”ler, sertifika başvurularının alınmasından, sertifika başvuru sahibinin sertifika tipine göre bu “SUE” dökümanında belirtilen kimlik bilgilerinin gerekli belgelere dayanarak tespitinden, sertifika sahibinden gerekli belgeleri ve bilgileri alarak “e-tuğra”ya iletmekten, sertifika yenileme, askı ve iptal taleplerini kabul ederek “eTuğra”ya iletmekten sorumludur.

“NES” için anahtar çifti üretme yetkisi olan “KB”ler, üretimin güvenliğinden sorumludur.

“e-tuğra”, sertifikalarda bulunan bilgilerin doğruluğundan sertifika sahiplerine ve üçüncü kişilere karşı münhasıran sorumludur. “e-tuğra”nın kendi organizasyonu içerisinde doğrudan yer almayan “KB”ler ile “e-tuğra” arasındaki sorumluluk rejimi “Kayıt Birimi Hizmet Sözleşmesi” uyarınca belirlenir.

9.6.3. Sertifika Sahibi ve Kurumsal Başvuru Sahibinin Sorumlulukları

Sertifika sahipleri, sertifika başvurusu, yenileme ve iptal talepleri sırasında “e-tuğra”ya doğru bilgi ve belgeler sunmak, sertifikalarını “Sİ” ve “SUE” dökümanlarında yer alan koşullar uyarınca kullanmak, sertifika kullanıcı sözleşmesinde/taahhütnamesinde yer alan tüm yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdür.

Sertifika sahibi, kullanımdan önce sertifikanın geçerlilik durumunu kontrol etmekle, geçerliliği sona ermiş, askıda bulunan veya iptal edilmiş sertifikayı kullanmamakla yükümlüdür.

“NES” sahipleri ise, sertifikayı sadece güvenli elektronik imza oluşturma ve doğrulama süreçlerinde kullanmakla, kendilerine ait olan imza oluşturma verisini kimseye kullanırmamakla, erişim verisinin gizliliğini sağlamakla, sertifikayı kullanım ve maddi kapsama ilişkin sınırlar dahilinde kullanmakla, sertifikanın kullanıldığı ortamların gizliliğini ve güvenliğini sağlamakla, imzalamış olduğu kullanıcı sözleşmesine, “SUE”ye, “Sİ”ye uygun olarak ve hukuka uygun amaçlarla kullanmakla yükümlüdür. “NES” sahiplerinin, yukarıda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu yükümlülüklerini yerine getirmemeleri sebebiyle doğan veya doğmuş olacak “eTuğra”nın, üçüncü kişilerin ve ilgili diğer tarafların zararlarını tazmin sorumlulukları vardır.

Kurumsal başvuru sahibi, adlarına “NES” başvurusunda bulunduğu “NES” sahiplerinin kimlik bilgilerini “e-tuğra” tarafından belirlenen belgeler doğrultusunda tespit etmeye, “NES” başvuru sahiplerinin “NES” sahibi olmak konusundaki yazılı rızalarını almaya ve “e-tuğra” tarafından belirlenen bilgi ve belgeleri “NES” başvuru sahiplerinden temin ederek “e-tuğra”ya iletmekle yükümlüdür.

Kurumsal başvuru sahibi, adına “NES” başvurusunda bulunduğu kimselerin tespit ettiği kimlik bilgilerinin “Sİ”, “SUE” ve “e-tuğra” web sitesinde belirtilen resmi belgelere dayanmasından ve doğru olmasından sorumludur. Kurumsal başvuru sahiplerinin, yukarıda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu yükümlülüklerini yerine getirmemeleri sebebiyle doğmuş ve doğacak olan “e-tuğra”nın, üçüncü kişilerin, “NES” sahiplerinin ve ilgili diğer tarafların zararlarını tazmin sorumlulukları vardır.

9.6.4. Üçüncü Kişilerin Sorumlulukları ve Garantileri

Üçüncü kişiler “NES” ile ilişkili olarak oluşturulmuş bir güvenli elektronik imzaya güvenerek herhangi bir iş veya işlem yapmadan önce güvenli elektronik imzayı doğrulamakla ve “NES”in geçerliliğini kontrol etmekle yükümlüdürler. Üçüncü taraflar bu sorumluluklarını “güvenli elektronik imza doğrulama aracı” kullanarak yerine getirebilirler. Üçüncü kişiler aynı zamanda “Yönetmelik”in 16. Maddesinde belirtilen yükümlülüklerle uymakla mükelleflerdir.

Üçüncü kişilerin, yukarıda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu yükümlülüklerini yerine getirmemeleri sebebiyle doğmuş ve doğacak “e-tuğra”nın, sertifika

sahiplerinin, kurumsal başvuru sahiplerinin ve ilgili diğer tarafların zararlarını tazmin sorumlulukları vardır.

Standart SSL, Premium SSL, EV SSL, KIS ve EV KIS sertifika sahipleri ile üçüncü kişiler, “e-tuğra” tarafından üretilmiş sertifikaların kabulü, kullanımı ve güvenliğinin sağlanması sırasında sertifikaların içeriğini ve geçerliliğini doğrulamaktan sorumludur.

9.6.5. Diğer Katılımcıların Sorumlulukları ve Garantileri

“e-tuğra” “ESHS” işleyişini sürdürürken üçüncü taraflarla bazı hizmetlerin görülmesi için hizmet sözleşmeleri yapabilir. Bu üçüncü tarafların sorumlulukları kendileriyle yapılan hizmet sözleşmeleri uyarınca belirlenir. Hizmet sözleşmesi üçüncü kişilerin, “e-tuğra” iş süreçleri ve “e-tuğra” müşterileriyle ilgili gizli veya özel bilgileri açığa çıkarmayacaklarını garanti edecek şekilde düzenlenir.

9.7. Sorumlulukların Geçersiz Olduğu Durumlar

İlgili değildir.

9.8. “ESHS”nin Sorumluluğun Sınırlandırılması

“e-tuğra”nın sorumlulukları yalnızca sertifikalarda bulunan kullanım ve maddi kapsama ilişkin sınırlamalar ve sertifika kullanıcı sözleşme ve/veya taahhünamelerinde belirtilen sorumluluklar ile sınırlıdır.

NES için zorunlu sertifika mali sorumluluk sigortası, 10.000 TL tutarında olay başına teminat limitini ve 1.000.000 TL tutarında yıllık azami teminat limitini kapsar.

Standart SSL, Premium SSL ve KIS için sertifika genel sorumluluk sigortası, 10.000 TL tutarında olay başına teminat limitini ve 1.000.000 TL tutarında yıllık azami teminat limitini kapsar.

EV SSL ve EV KIS için, genel sorumluluk sigortası 2.000.000 USD tutarında olay başına teminat limitini ve yıllık azami teminat limitini, mesleki sorumluluk sigortasıysa 5.000.000 USD tutarında olay başına teminat limitini ve yıllık azami teminat limitini kapsar.

9.9. Tazminatlar

Sertifika sahiplerinin kullanıcı sözleşmeleri uyarınca yükümlülüklerini yerine getirmedikleri durumlarda, “e-tuğra”nın, kurumsal başvuru sahiplerinin veya üçüncü kişilerin zarar görmesi halinde, sertifika sahipleri bu zararları tazminle mükelleftir.

Kurumsal başvuru sahiplerinin Kurumsal Başvuru Sözleşmesi uyarınca yükümlülüklerini yerine getirmedikleri durumlarda, “e-tuğra”nın, sertifika sahiplerinin veya üçüncü kişilerin zarar görmesi halinde, kurumsal sertifika sahipleri bu zararları tazminle mükelleftir.

“e-tuğra” “Kanun” ve ilgili mevzuattan kaynaklanan veya “SUE” ve “Sİ”de yer alan ilke ve esaslar gereği yükümlülüklerini yerine getirmediği resmi olarak ispatlandığı takdirde, sertifika sahiplerinin ve üçüncü kişilerin bu durumdan kaynaklanan ve resmi olarak ispatlanmış zararlarını tazminle mükelleftir.

Sertifika sahipleri, sertifika sahibi taahhünamesi veya anlaşması hükümleri ve “Sİ” ve “SUE” dokümanlarında yer alan hükümler gereği yükümlülüklerini yerine getirmez ve bu durumdan “e-tuğra” veya üçüncü kişiler zarar görürse, ilgili zararın sertifika sahibi tarafından tazmin edilmesi gerekir.

9.10. “SUE”nin Geçerliliği ve Sona ermesi

9.10.1. “SUE” dokümanının Geçerlilik Dönemi

İşbu “SUE”, “e-tuğra” bilgi bankasında yayınlandığı zaman geçerliliği başlar, dokümanın yeni bir sürümü çıkana kadar geçerli kalır.

9.10.2. “SUE” dokümanının Geçerliliğinin Sona Ermesi

İşbu “SUE”, yeni sürümünün yayınlanmasından itibaren geçerliliğini yitirir.

9.10.3. Geçerliliğin Sona Ermesinin Etkileri ve İşlerliğin Sürdürülmesi

“e-tuğra”, “e-tuğra” Bilgi Deposu aracılığıyla “SUE”nin geçerliliğini yitirmesi ile oluşacak etkileri web sitesi aracılığı ile duyurur. Her koşulda, gizli bilgilerin korunması ile ilgili sorumlulukları devam eder. Tüm Kullanıcı Sözleşmeleri sertifikanın iptal edilmesine veya geçerlilik süresinin sonuna kadar geçerlidir. Yeni “SUE” sürümü, eski “SUE” sürümünün geçerliliği sona ermeden hazırlanır ve değişiklik hizmet kesintisi olmadan gerçekleştirilir “SUE” güncellemeleri gereği üretilen sertifikalarda herhangi bir değişiklik yapılması gerekirse, sertifika sahipleriyle ve üçüncü kişilerle bu durum paylaşılır ve gerekli işlemler yapılır.

9.11. Bireysel Bildirimler ve Katılımcılar Arasında İletişim

“e-tuğra” ile sertifika sahipleri ve kurumsal başvuru sahipleri ile arasındaki iletişim eposta, telefon veya yazı ile yapılır. Sertifika sahipleri Bölüm 1.5.2’de belirtilen irtibat bilgilerini kullanarak “e-tuğra” ile iletişime geçer.

Toplu veya üçüncü kişiler ile yapılacak duyurular “e-tuğra” web sitesi üzerinden, e-posta veya yazılı olarak gerçekleştirilir.

“e-tuğra” gerekli görmesi durumunda kullanıcı sözleşmelerine iletişim ile ilgili notlar ve maddeler ekleyebilir.

9.12. Değişiklikler

“SUE” dokümanın yayınlanan sürümünde herhangi bir değişiklik yapılması gerektiğinde, değişikliklerin yansıtıldığı yeni “SUE” dokümanı “e-tuğra” bilgi güvenliği forumu onayından geçtikten sonra yeni bir sürüm olarak yayımlanır.

Yeni sürümde “SUE” dokümanının bir önceki sürümünde yer alan işleyişe göre üretilmiş sertifikaları etkilemeyecek değişikliklerin olacağı gibi etkileyebilecek şekilde değişiklikler de olabilir. Sertifika kullanıcılarını etkileyen değişikliklerde “e-tuğra” gerekli tedbirleri alır.

9.12.1. Değişiklik Prosedürü

Sertifika İlkeleri (Si) ve Sertifika Uygulama Esasları (SUE) kitapçıları mevzuat ve standartlar çerçevesinde en az yılda bir kere Yönetim Gözden Geçirme Toplantısında değerlendirilir. Bu değerlendirmeler ya da yıl içinde ortaya çıkabilecek gereklilikler doğrultusunda bu kitapçıklar güncelenir.

“e-tuğra” faaliyetlerinde herhangi bir değişiklik veya güncelleme olduğunda e- Tuğra bu değişiklikleri “SUE” dokümanında güncelleyerek, yeni sürüm olarak yayımlayacaktır.

“Sİ” dokümanında herhangi bir değişiklik veya güncelleme olduğunda da “SUE” dokümanını da ilgilendiren bölümler güncellenir. “SUE” dokümanı da yeni bir sürüm olarak yayımlanır. “SUE” dokümanı ve ilgili uygulamalar, yönetim gözden geçirme toplantılarında yıllık olarak gözden geçirilir.

“Sİ” ve “SUE” dokümanında etkisi küçük değişiklikler olması durumunda, güncelleme tarihinden önce verilmiş olan sertifikalar da yeni “Sİ” ve “SUE” sürümüne göre kullanılmaya devam eder. Önemli değişiklikler nedeniyle yeni bir “SUE” sürümü çıkarılmışsa, güncelleme tarihinden önce üretilmiş sertifikaların, değişiklik yapılan sertifika ilkelerine bağlı olanları, yeni “SUE”ye uyumlu olarak kullanılamayabilir.

9.12.2. Duyuru Mekanizması ve Süresi

“e-tuğra” “SUE”de yaptığı tüm değişiklikleri 7 (yedi) gün içerisinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na bildirecektir.

Yeni “Sİ” ve “SUE” sürümleri, eski sürümlerle birlikte “e-tuğra” bilgi deposunda, sürüm bilgisi içerecek ve ilgili tüm tarafların erişimine açık tutulacak şekilde yayımlanır.

İhbarda Bulunulmadan Değiştirilebilecek Maddeler

“e-tuğra” “SUE” kapsamında bulunan ilgililerin hak ve yükümlülüklerinde değişiklik yaratmayacak nitelikte olan “SUE” değişikliklerini ve/veya düzeltmelerini önceden ihbarda bulunmadan web sitesinden yayınlayarak yapar.

“e-tuğra” işleyişinin güvenliği ile ilgili durumlarda “SUE” üzerinde gerekli değişiklikleri herhangi bir ihbar veya bildirimde bulunmadan yapmaya yetkilidir. Bu durumlarda yapılan değişiklikler, değişiklik ve düzeltmenin bilgi deposunda yayınlanmasından sonra yürürlüğe girer.

İhbarda Bulunarak Değiştirilebilecek Maddeler

“e-tuğra”, “SUE” kapsamında bulunan ilgililerin hak ve yükümlülüklerinde değişiklik yaratacak nitelikte olan “SUE” değişikliklerini ve/veya düzeltmeleri, değişiklik ve/veya düzeltmenin önemine göre belirleyeceği bir süre öncesinde öneri/taslak olarak bildirir.

“e-tuğra” öneri/taslak bildirimlerini sertifika sahiplerine ve diğer ilgililere web sitesinden duyuru ile gerçekleştirir. “e-tuğra” belirlediği süre içerisinde öneri/taslak metnine ilgililerden gelen yorumları dikkate alarak gerekli değişiklikleri yapar ve değişiklik ve/veya düzeltmeleri bilgi deposunda yayınlayarak yürürlüğe koyar.

9.12.3. Nesne Tanımlayıcı Numaralarının Değişmesini Gerektiren Durumlar

“e-tuğra” tarafından yeni bir sertifika uygulama alanında kullanılmak üzere yeni bir sertifika ilkesi dokümanı yayınlanması veya ilgili sertifika ilkelerinin nesne tanımlayıcı numaralarının da değişmesi gerekliliği durumunda bu sertifika alanında kullanılacak yeni üretilen sertifikalarda, uygulanacak olan yeni sertifika ilkelerinin nesne tanımlayıcı numaraları yer alır.

9.13. Anlaşmazlıkların Çözümü

Sulh: “e-tuğra”, sertifika sahipleri ve üçüncü kişiler ile arasında oluşabilecek anlaşmazlık, sorun ve görüş ayrılıkları husule gelmesi durumunda, her iki taraf da diğer tarafa yazılı olarak sorun ile ilgili bilgi aktaracak ve iyi niyetle konuyu ortak bir anlaşma zemini oluşturarak “Sİ” ve “SUE” kitapçıklarında belirlenmiş ilke ve uygulama esasları ile prosedürler, taahhütnameler ve sözleşmeler uyarınca çözmeye çalışacaktır. Nitelikli elektronik sertifikalarla ilgili işlemler Kanun , Yönetmelik ve Tebliğler uyarınca yürütülür.

Uzlaştırma: Bir tarafın diğerine göndereceği yazıyla bu çabaların sonuçsuz kaldığı, uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihten 1 (bir) ay içerisinde belgelendiği takdirde, bu defa tarafların avukatları, Avukatlık Kanunu md. 35/A'daki yetkilerine istinaden “Sİ” ve “SUE” kitapçıklarında belirlenmiş ilke ve uygulama esasları ile prosedürler, taahhütnameler ve sözleşmeler uyarınca tarafları uzlaştırmaya çalışacaklardır. Nitelikli elektronik sertifikalarla ilgili uzlaşmazlıklarda ilgili Kanun , Yönetmelik ve Tebliğler geçerlidir.

Tahkim: Tarafların avukatlarının uzlaştırma çabaları sonuç vermezse, uyuşmazlıkların çözümü için Ankara Mahkemeleri yetkilidir.

9.14. Yasal Düzenleme

“NES” için, “SUE”nin yorumlanmasında , 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile ilgili Yönetmelik ve Tebliğler temel alınır.

“SUE”nin uygulanmasında ve yorumlanmasında Türk Cumhuriyeti Hukuku geçerlidir.

9.15. İlgili Yasalara Uygunluk

“e-tuğra” “NES” hizmetlerini, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile ilgili Yönetmelik, Tebliğ ve diğer düzenlemelere uygun olarak gerçekleştirir ve yürütür.

9.16. Çeşitli Hükümler

9.16.1. Bütün sözleşme

İlgili değildir.

9.16.2. Devir ve Temlik

İlgili değildir.

9.16.3. Bölünebilirlik

“SUE”nin herhangi bir bölümünün kalıcı veya geçici olarak geçersiz sayılması veya geçerliliğini kaybetmesi durumunda bu bölümden etkilenmeyen diğer bölümler geçerliliğini korur.

9.16.4. Yaptırımlar (Yasal Haklardan Feragat)

İlgili değildir.

9.16.5. Mücbir Sebep

Mücbir sebep hallerinde “e-tuğra” “SUE”den doğan yükümlülüklerini yerine getiremeyebilir. Savaş, seferberlik, doğal afetler

yangın, telekomünikasyon hatlarında meydana gelen problemler, dürüstlük kuralı gereğince ifa talep etmenin karşı taraf için çok büyük bir idari ve mali külfet getirecek biçimde mevzuatta yapılan değişiklikler gibi “e-tuğra”nın ilgili faaliyetlerini yerine getirmesini engelleyecek ve normal koşullar altında kontrol edilebilir olmayan durumlar mücbir sebep olarak kabul edilir.

9.17. Diğer Hükümler

İlgili değildir.